

HAJDÚ-BIHAR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 3/2020. (VI. 29.)
önkormányzati rendelete

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 25/2020. (VI. 26.)
határozata Hajdú-Bihar megye fenntartható fejlődésének elősegítése,
valamint Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervében foglaltak
megvalósítása érdekében szükséges intézkedések megtételéről

Megalapozó munkarészek

Területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat

2020. június hó

TARTALOM

BEVEZETÉS	7
A munka háttere és célja	7
Tervi előzmények.....	7
A tervezés módszere és folyamata	8
1 TERÜLETRENDEZÉSI SZABÁLYZAT ÉS MELLÉKLETEI.....	11
A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 3/2020. (VI. 29.) önkormányzati rendelete Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervéről.....	11
1. Általános rendelkezések	11
2. Értelmező rendelkezések.....	12
3. A megye térségi szerkezeti terve.....	12
4. Térségi övezetek	13
5. A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő ki- és bevezetésével kapcsolatos szabályok	13
6. Az egyedileg meghatározott megyei övezetek szabályai	14
7. Záró rendelkezések.....	14
Mellékletek.....	15
1/1. melléklet: A Hajdú-Bihar megyéhez tartozó települések jegyzéke és térszerkezeti szerepe	15
1/2. melléklet: Hajdú-Bihar Megye településeinek területi mérlege.....	16
1/3. melléklet: Az országos és térségi közúthálózat Hajdú-Bihar megyét érintő elemei	20
1/4. melléklet: Országos és térségi kerékpárút-hálózati elemek Hajdú-Bihar megyében	23
1/5. melléklet: A vasúthálózat Hajdú-Bihar megyét érintő elemei	25
1/6. melléklet: A gyorsforgalmi és főúthálózat, valamint a vasúti törzshálózat nagy hídjai a Tiszán Hajdú-Bihar megyében	25
1/7. melléklet: Határátkelők Hajdú-Bihar megyében	26
1/8. melléklet: Országos és térségi repülőterek Hajdú-Bihar megyében	26
1/9. melléklet: Nemzetközi és országos vízi utak, térségi kompátkelők Hajdú-Bihar megyében.....	26
1/10. melléklet: Térségi logisztikai központok Hajdú-Bihar megyében	26
1/11. melléklet: Erőmű, kiserőmű Hajdú-Bihar megyében	27
1/12. melléklet: A villamosenergia-átviteli és elosztó hálózat távvezetékek Hajdú-Bihar megyét érintő elemei	27
1/13. melléklet: Szénhidrogén szállítóvezetékek Hajdú-Bihar megyét érintő elemei.....	28
1/14. melléklet: Országos és térségi jelentőségű vízi építmények Hajdú-Bihar megye területén	29
1/15. melléklet: Országos és térségi hulladéklerakó helyek Hajdú-Bihar megyében.....	31
2. melléklet: Térségi szerkezeti terv	32
3/1. melléklet: Az ökológiai hálózat övezetei	34
3/2. melléklet: Kiváló és jó adottságú szántók övezetei.....	35
3/3. melléklet: Erdő övezetek	36
3/4. melléklet: Tájképvédelmi terület övezete.....	37
3/5. melléklet: Világörökségi és világörökségi várományos területek övezetei.....	38

3/6. melléklet: vízminőség-védelmi terület övezete.....	39
3/7. melléklet: Nagyvízi meder övezete és a VTT tározók övezete	40
3/8. melléklet: Honvédelmi és katonai célú terület övezete	41
3/9. melléklet: Ásványi nyersanyagvagyon övezete.....	42
3/10. melléklet: Belvízvédelmi területek	43
3/11. melléklet: A tanyás területek övezete.....	44
3/12. melléklet: A városkörnyéki településegyüttesek	45
3/13. melléklet: A gyógytényezőkkel rendelkező települések övezete	46
3/14. melléklet: A klímaváltozással fokozottan érintett területek övezete.....	47
3/15. melléklet: A csillagos égbolt park övezete.....	48
3/16. melléklet: A kis háttérfényű zónában lévő kivilágított telephelyek listája	49
2 A HAJDÚ-BIHAR MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSÉNEK 25/2020. (VI. 26.) HATÁROZATA	50
Gazdaságfejlesztési intézkedések.....	50
Infrastruktúrafejlesztési intézkedések.....	51
Társadalomépítési intézkedések.....	52
Környezetfejlesztési intézkedések.....	52
Tudatosságnövelő intézkedések.....	53
3 MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK:.....	54
3.1 Összefoglaló indoklás.....	54
3.1.1 Általános indoklás.....	54
3.1.2 Részletes indoklás.....	54
3.2 A területrendezési tervet megalapozó szakági tervjavaslatok.....	58
3.2.1 A fejlesztési potenciál alapú területfelhasználás alakítása	58
3.2.2 Örökséggazdálkodás	61
3.2.3 Közlekedési és egyéb infrastruktúra-hálózatok	62
3.2.4 Tájrendezés.....	70
3.2.5 Természetvédelem	72
3.2.6 Környezetvédelem.....	73
3.2.7 Mező- és erdőgazdálkodás.....	74
3.2.8 Vízgazdálkodás	75
3.2.9 Honvédelem.....	77
3.2.10 Ásványvagyon	78
3.3 Tervezői nyilatkozat	79
3.4 A tervező igazoló számítása.....	81
3.5 Területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat.....	85
3.5.1 A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése	85
3.5.2 A területi terv céljainak ismertetése: túl a jelszavakon!.....	85
3.5.3 A terv célrendszerében foglaltak hatásai, különös tekintettel a környezeti, gazdasági, társadalmi fenntarthatóság szempontjaira	86
3.5.4 A szerkezeti terv módosításával összefüggő környezeti, társadalmi és gazdasági hatások.....	87
3.5.5 A térségi övezetek módosításával összefüggő környezeti, társadalmi és gazdasági hatások.....	92

3.5.6	Összegzés: a terv jelentősebb hatásainak ismertetése, a feltárt konfliktusok értékelése.....	94
3.5.7	A feltárt konfliktusok feloldására, a káros hatások ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések meghatározása	95
3.5.8	Javaslat olyan környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a terv által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni.....	95
A MUNKA RÉSZTVEVŐI.....		96

BEVEZETÉS

Jelen dokumentum Hajdú-Bihar Területrendezési Tervének a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 3/2020. (VI. 29.) önkormányzati rendeletével megállapított területrendezési szabályzatát, valamint annak 1. és 2. mellékleteként a térségi szerkezeti tervet, 3. mellékleteként a térségi övezeteket, továbbá a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének a Hajdú-Bihar megye fenntartható fejlődésének elősegítése, valamint Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervében foglaltak megvalósítása érdekében szükséges intézkedések megtételéről 25/2020. (VI. 26.) határozatát, továbbá a területrendezési tervnek a 218/2009. (X. 6) Kormányrendelet 7. melléklet II. B) pontja szerint elkészített megalapozó munkarészeit tartalmazza.

A munka háttere és célja

A jelen dokumentum a területrendezési tervezésért felelős Miniszterelnökség és a megyei önkormányzat között létrejött szerződés alapján készült, a hatályos tervanyag teljes körű felülvizsgálatára és módosítására irányuló kettős célkitűzéssel. A Miniszterelnökség nézőpontjából fontosabbnak mondható cél az, hogy a hatályba lépés óta bekövetkezett sokirányú változások követésével, és ezek között főként a jelentősen módosított, a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben foglalt Országos Területrendezési Tervnek (OTrT) való megfeleléssel a megyei területrendezési terv ismét sikeresen közvetítse a módosított OTrT-ben foglalt – leginkább területhasználati, erőforrás-gazdálkodási, infrastruktúra-fejlesztési és örökséggazdálkodási – kormányzati célkitűzéseket, a települési önkormányzatok tervezési folyamatai felé. A Megye szempontjából legalább ilyen lényeges, hogy a terv – a jogszabályokban foglaltak szerint – eredményesen segítse a megyei fejlesztések országos és térségi koordinációját, és ennek keretében a megye települései részéről az egyes térségekben jelentkező fejlesztések beillesztését a megyei területfejlesztési tervekben megfogalmazott célok térbeli viszonyok közé.

Tervi előzmények

Hajdú-Bihar megye területrendezési tervének készítése a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény felhatalmazása alapján először 1998-ban kezdődött el, a tervezés azonban akkoriban nem fejeződött be. A terv előkészítése csak 2006-ban vett új lendületet, és az akkor újra induló munka eredményeként 2007. elején elkészültek a megalapozó vizsgálatok. A további tervezői munka nyomán megszületett a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervéről szóló 13/2010. (IX. 23.) önkormányzati rendelete (MTrt), valamint Hajdú-Bihar Megye Önkormányzatának a Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Szabályzatához, Térségi Szerkezeti Tervéhez és Övezeteihez kapcsolódó irányelvekről (ajánlásokról) és intézkedésekről szóló 171/2010. (IX. 17.) MÖK határozata.

A fenti terv teljeskörű felülvizsgálatára irányuló tervezési munka folyamatának időszakában lépett hatályba a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény – amelynek Második fejezete tartalmazza a hatályos Országos Területrendezési Tervet (OTrT) és az azzal kapcsolatos előírásokat –, továbbá az azt módosító 2019. évi LXIV. törvény. Ezekre alapulva született meg az egyes kormányrendeletek területrendezéssel összefüggő módosításáról szóló 121/2019. (V. 27.) Korm. rendelet – amely egyebek mellett a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendeletet is módosította –, továbbá a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet, amely szintén számos részletes előírást tartalmaz a területrendezési tervek készítéséhez. A terv javaslattevő munkarésze maradéktalanul figyelembe veszi a hatályos szabályozási környezetet.

A módosított területrendezési terv megyei tervi előzményeihez sorolható több, annak tartalma kialakításánál felhasznált hatályos terv is. Ezek között meg kell említeni a közgyűlés 58/2014. (II. 28.) MÖK határozatával elfogadott Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Koncepciót, valamint az ez alapján kidolgozott stratégiai és

operatív programokat. A közvetlen megyei tervelőzmények közé kell sorolni továbbá a Megye Klímastratégiáját..

A tervezés módszere és folyamata

Az MTrT módosítási eljárásának, tartalmi követelményeinek jogszabályi háttérét a mindenkor hatályos OTrT mellett a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet képezi. Hajdú-Bihar megye területrendezési tervének módosítása ez utóbbi jogszabály felhatalmazása alapján – az előkészítő és javaslattevő fázis egymás utáni elkészítésével, de összevont egyeztetési folyamattal – indult el. Ennek a feltételrendszerére alapozva készült el a munka első szakaszaként egy olyan, egyeztetésre szánt dokumentum, amely a rendezési terv készítésével összefüggő hatásvizsgálatok tematikáját, valamint a sajátos megyei övezetek első megközelítését tartalmazta, tervezői javaslatként.

A tervezés során a tervezők kiemelt figyelmet fordítottak a megye fejlesztési szereplőinek minél teljesebb bevonására, hogy a terv a lehető legalkalmasabb legyen szerepének betöltésére, azaz az OTrT területi fejlesztési elhatározásainak közvetítésén túl alkalmat teremtsen a megyei területfejlesztési elhatározások területi vonatkozásainak megerősítésére, továbbá a 2021-től várhatóan megváltozó területfejlesztési támogatási rendszer tervezésének előkészítésére is. Ennek érdekében a tervezési munka 2018 júniusában a Megyeházán az érintett önkormányzatok és más szervezetek számára rendezett munkaindító konferenciával indult, emellett a megyei önkormányzat írásban kért javaslatokat a települési önkormányzatoktól a térségi fejlődés tekintetében szükségesnek tartott elképzeléseikről. A tervezés folyamata 2018 júliusában az egyes térségi központokban szintén az önkormányzati vezetők részvételével szervezett négy Jövőműhely-workshop keretében folytatódott.

A tervezői munka során lényeges szempont volt, hogy az elkészülő anyagok minél eredményesebben szolgálhassák a megye fejlődését, amihez az aktualitás, a kezelhetőség, olvashatóság is hozzátartozik. Mivel a tervezés feladata a jelenleg hatályos tervnek a teljes körű felülvizsgálata és szükség szerinti módosítása, a tervanyag felhasználja a korábbi tervrészeket, és csak ott tér el a korábbtól, ahol azt a megváltozott helyzet, feltételrendszer, és a jogi háttér igényli.

Itt említhető az a törekvés, hogy a kötelező előírások maradéktalan betartásával a szabadon választható, kiegészítő és alátámasztó munkarészek minél eredményorientáltabbak, ugyanakkor minél közérthetőbbek legyenek. Ezt célozza az a megoldás, amely a korábban a teljességre törekvő, ezért rendkívül terjedelmes dokumentumoknál jobban áttekinthető, olvasható, könnyebben megérthető terveket kíván létrehozni.

Ez már a megalapozó vizsgálatok során sok helyen a korábbi tervanyag fejezeteinek újraserkesztését igényelte, az időtállóbb, ritkán változó adottságokkal foglalkozó vizsgálati szakterületek, illetve többségében meglévő adottságokat rögzítő tervi mellékletek esetében – pl. tájszerkezet, geológia, vagy éppen a megye útjainak felsorolása stb. – kevésbé, míg a gyorsabban változók esetében – mint pl. a társadalmi és gazdasági viszonyok – jobban. Mindkét esetben tudatos tervezői szándék volt a teljességre törekvés feladása, és a terjedelemnek azoknak az elemekre összpontosítása, amelyek viszonylag közvetlenül összefüggenek a megye fejlesztéséhez és rendezéséhez szükséges beavatkozásokkal, azok feltételrendszerével.

Mivel a területrendezési tervek felépítését, szerkezetét és tartalmát – főleg a rendelettel elfogadott fejezetek tekintetében – meglehetősen részletesen definiálják a jogszabályi előírások, a tervkészítők számára az egyedileg meghatározott megyei övezetek, a terv megvalósítását elősegítő határozati fejezet, valamint a megalapozó munkarészek adtak lehetőséget a megye sajátos fejlődési pályájával összefüggő, egyedi tervi tartalom közlésére, azzal a szándékkal, hogy az ne csak figyelembe vegye a hatályos területfejlesztési dokumentumban foglaltakat, de segítse a következő tervezési ciklusra, a 2021-2027. közötti időszakra vonatkozó további tervezési feladatok tartalmi előkészítését, és ezáltal a megye szervesen építkező, minél kevésbé ciklikus, ezáltal fenntartható fejlődését.

2018 júliusában elkészült a terv területi (társadalmi, gazdasági, környezeti) hatásvizsgálatának, valamint környezeti értékelésének az előzetes tartalmi vázlata, ami véleményezésre megküldésre került az illetékes környezetvédelmi szervezeteknek. A visszaérkezett vélemények alapján módosított tartalmi vázlat szerint készült el a környezeti értékelés kötete.

2018 szeptemberében a Miniszterelnökség úgy módosította a megyei önkormányzattal kötött támogatási szerződést, hogy a tervnek meg kell felelnie a 2018. decemberében megszülető új OTrT-nek, így a munka

folyamata kissé átalakult. Ez a tervezési szerződés egyes lépéseinek, illetve határidőinek a módosítását is szükségessé tette.

Az előzetes egyeztetések eredményét is magába foglalva 2018. szeptember elején készült el a megalapozó vizsgálatokat tartalmazó kötet, amelynek tartalmát a közgyűlés 2018. szeptember 28-i ülésén megvitatta, és azt 64/2018. (IX. 28.) MÖK határozatával a tovább tervezés alapjául elfogadta.

2018. október és 2019. február között zajlott a javaslattevő dokumentum első tervezői javaslatának összeállítása, amely új lendületet kapott az OTrT elfogadását, és a teljes törvény 2019. március 15-i hatálybalépését követően.

A tervezési munka folytatásában 2019. március 21-én az Állami Főépítész bevonásával a megyében dolgozó településtervezők és települési főépítészek részére szakmai fórum megtartásra került sor a Megyeházán. A fórum célja a szakemberek bevonása volt a tervkészítésbe.

Tovább folytatva, 2019. március 26-27-én az önkormányzati vezetők részére újabb négy Jövőműhely-workshop került megrendezésre, melyen az addig elkészült tervrészletek kerültek bemutatásra.

Az előzetes egyeztetési eljárás során beérkezett és elfogadásra került javaslatok, vélemények, megfogalmazott szükségletek figyelembevételével és a május végén, június elején az OTrT alapján világot látott miniszteri rendeletekkel összhangban történt a tervi fázis egyeztetési anyagának elkészítése, amit 2019. május 17-i ülésén a közgyűlés a jogszabályokban előírt széleskörű egyeztetésre bocsátásra alkalmasnak talált. Így 2019 augusztusában a tervdokumentáció három kötete felkerült a Lechner Tudásközpont által üzemeltetett internetes felületre, és ezen túlmenően a települési önkormányzatok külön levélben is értesülhettek a tervek letölthetőségéről és a véleményezés lehetséges módjáról.

Szeptember 27-én a közgyűlés beszámolót hallgatott meg a beérkezett észrevételekről, javaslatokról, és az azokra adandó tervezői válaszokról, és azt 63/2019. (IX. 27.) MÖK határozatával egyhangúan elfogadta. Ezt követően került sor a válaszoknak megfelelően a tervdokumentációnak az elfogadott javaslatok szerinti átdolgozására, majd az állami főépítész 2020. január 26. - február 10. között lefolytatott jogi kontrollja, és az annak alapján végrehajtott korrekciók nyomán miniszteri véleményezésre szánt dokumentáció elkészítésére.

A 2020. március 14-én, valamint a március 18-án beérkezett, TKF-7/390/3/2020. és a TKF-7/390/4/2020. iktatószámú miniszteri állásfoglalást az előterjesztés melléklete tartalmazza. Az azokban foglalt javaslatok, szakmai észrevételek, kifogásolt munkarészek a megyei főépítész szakmai koordinációja mellett módosításra kerültek, hogy a jelen, továbbfejlesztett tervanyag a jogszabályoknak megfelelően rendeletalkotás és határozathozatal céljából a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlése elé kerülhessen..

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat 2020. június 26-án tárgyalta az előterjesztett tervanyagot, majd egyhangú szavazattal megalkotta és 2020. július elsejével hatályba léptette a Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervéről szóló 3/2020. (VI. 29.) önkormányzati rendeletet, valamint elfogadta a Hajdú-Bihar megyei önkormányzat közgyűlésének a Hajdú-Bihar megye fenntartható fejlődésének elősegítéséről, valamint a Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervében foglaltak megvalósítása érdekében szükséges intézkedések megtételéről szóló 25/2020. (VI. 26.) határozatot.

1 TERÜLETRENDEZÉSI SZABÁLYZAT ÉS MELLÉKLETEI

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 3/2020. (VI. 29.) önkormányzati rendelete Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervéről

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlése a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 88. § (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 12. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva, a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 20. § (4) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljáró

a kulturális örökség védelemért és területrendezésért felelős hatáskörében eljáró Miniszterelnökséget vezető miniszter; a határrendészetért, helyi önkormányzatokért, katasztrófák elleni védekezésért, vízgazdálkodásért, vízvédelemért felelős hatáskörében eljáró Belügyminiszter; a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős hatáskörében eljáró Pénzügyminiszter; az erdőgazdálkodásért, földügyért, környezetvédelemért, természetvédelemért, térképészetért felelős hatáskörében eljáró Agrárminiszter; a kultúráért felelős hatáskörében eljáró Emberi erőforrások minisztere; a honvédelemért felelős hatáskörében eljáró Honvédelmi miniszter; a bányászati ügyekért, elektronikus hírközlésért, energiapolitikáért, hulladékgazdálkodásért, közlekedésért, területfejlesztésért és az állami infrastruktúra-beruházásokért felelős hatáskörében eljáró Innovációért és technológiáért felelős miniszter; a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal; az Országos Atomenergia Hivatal; a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat; az országos tisztifőorvos; az Országos Környezetvédelmi Tanács; a Magyar Tudományos Akadémia; a Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége; a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége; a Megyei Jogú Városok Országos Szövetsége; a Magyar Faluszövetség; Kisvárosi Önkormányzatok Országos Érdekszövetsége; Községek, Kistelepülések és Kistérségek Országos Önkormányzati Szövetsége; a Magyar Mérnöki Kamara és a Magyar Építész Kamara; a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács; az állami főépítési, ingatlanügyi hatósági, környezetvédelmi és természetvédelmi, erdészeti, örökségvédelmi, közlekedési hatósági és egészségügyi államigazgatási hatáskörében eljáró Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal; a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága; a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság; a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat; a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat; a Békés Megyei Önkormányzat; a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat; Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata; Hajdú-Bihar megye települési önkormányzatai,

valamint a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlése és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2015. (II. 2.) önkormányzati rendelet 5. mellékletének II./9. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró, Fejlesztési, Tervezési és Stratégiai Bizottság véleményének kikérését követően a következőket rendeli el:

1. Általános rendelkezések

1. §

- (1) A rendelet célja, hogy meghatározza Hajdú-Bihar megye (a továbbiakban: megye) egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok és egyedi építmények összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve az erőforrások védelmére.
- (2) A rendelet hatálya Hajdú-Bihar Megye területére terjed ki. A megye területéhez tartozó települések felsorolását az 1/1. melléklet tartalmazza.
- (3) A megyei területrendezési terv a megye térségi szerkezeti tervét, a megye térségi övezeteit és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában.

2. Értelmező rendelkezések

2. § Jelen rendelet alkalmazásában

- (1) Csillagos égbolt park övezete: a megye olyan, Nemzetközi Csillagos Égbolt Park minősítéssel rendelkező területe, ahol az éjszakai égbolt látványának megőrzése érdekében a kültéri világítóberendezések létesítésére és működtetésére vonatkozó, e rendeletben meghatározott különleges szabályokat kell alkalmazni.
- (2) Gyógytényezőkkal rendelkező települések övezete: a megyének azok a települései, amelyeket az illetékes népegészségügyi hatóság gyógyhellyé nyilvánított, illetve amelyek fürdőjét gyógyfürdővé, vagy az ott meglévő kút vizét fürdésre alkalmas gyógyvízzé nyilvánította.
- (3) Klímaváltozással fokozottan érintett térség övezete: a megyének azok a települései, ahol sajátos talajszerkezetük és klímaviszonyaik miatt az aszályosság jelensége a Pálfi-féle aszályossági indexszel kimutathatóan a sokéves országos átlagnál lényegesen nagyobb mértékben jelentkezik.
- (4) Nemzetközi Csillagos Égbolt Park (International Dark Sky Park): olyan terület, amely a Nemzetközi Csillagos Égbolt Szövetség (International Dark-Sky Association, IDA) minősítése szerint kivételes, vagy megkülönböztetett adottságú a csillagos éjszakák és az éjszakai környezet tekintetében, ezért tudományos, természeti, oktatási, kulturális örökségi szempontból, illetve a közszórakoztatás érdekében sajátos védelem alá esik.
- (5) Városkörnyéki településeggyüttes övezete: a városkörnyéki településeggyüttes a megye városainak és az azok vonzáskörzetéhez tartozó településeknek az olyan együttesét jelenti, amelyekben az egyes települések intézményi és kommunális infrastrukturális, valamint kereskedelmi és szolgáltató létesítményeit, munkahelyeit legalább részben több más, a településeggyütteshez tartozó település lakossága is használja.

3. A megye térségi szerkezeti terve

3. §

- (1) A megye térségi szerkezeti tervét e rendelet 1/1. – 1/15. szöveges és táblázatos, továbbá 2. rajzi melléklete tartalmazza.
- (2) A megyei területfelhasználási kategóriák a következők:
 - a) erdőgazdálkodási térség,
 - b) mezőgazdasági térség,
 - c) vízgazdálkodási térség,
 - d) települési térség,
- (3) A megye településeinek a felsorolását az 1/1. melléklet, azok területének a (2) bekezdésben felsorolt megyei területfelhasználási kategóriák szerinti megoszlását az 1/2. melléklet tartalmazza.
- (4) Az országos és térségi jelentőségű közlekedési infrastruktúra-hálózatok, valamint az országos és térségi jelentőségű építmények felsorolását az 1/3-1/10. melléklet, azok térbeli elhelyezkedését a 2. melléklet tartalmazza.
- (5) A megyében működő és tervezett erőművek és kiserőművek, a villamosenergia-átviteli és elosztó hálózat távvezetékei, továbbá a nemzetközi és hazai, továbbá a térségi jelentőségű szénhidrogén szállítóvezetékek szempontjából meghatározó települések felsorolását az 1/11-1/13. melléklet, azok térbeli elhelyezkedését a 2. melléklet tartalmazza.
- (6) A meglévő belvíztározók és tározási lehetőségek felsorolását az 1/14. melléklet tartalmazza, a vízgazdálkodási építmények térbeli viszonyait a 2. melléklet rögzíti.
- (7) Az országos és térségi hulladékgazdálkodási létesítményeknek helyt adó települések felsorolását az 1/15. melléklet, azok térbeli rendjét pedig a 2. melléklet tartalmazza.

4. Térségi övezetek

4. §

- (1) Az OTRT 19. § (1) bekezdésében meghatározott országos övezetek közül:
- a) az ökológiai hálózat magterületének, ökológiai folyosó területének és puffterületének övezeteit a 3/1. melléklet;
 - b) a kiváló és a jó termőhelyi adottságú szántók övezeteit a 3/2. melléklet;
 - c) az erdők és az erdőtelepítésre javasolt terület övezeteit a 3/3. melléklet;
 - d) a tájképvédelmi terület övezetét a 3/4. melléklet;
 - e) a világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett településeket a 3/5. melléklet;
 - f) a vízminőség-védelmi terület övezetét a 3/6. melléklet;
 - g) az árvízvédelmi területeket, ezen belül a nagyvízi meder övezetét és a VTT-tározók övezetét a 3/7. melléklet;
 - h) a honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett településeket a 3/8. melléklet tartalmazza.
- (2) Az OTRT 19. § (3) bekezdésében és a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletben meghatározott megyei övezetek közül
- a) az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a 3/9. melléklet;
 - b) a rendszeresen belvízjárta terület övezetét a 3/10. melléklet;
 - c) a tanyás területek övezetébe tartozó településeket a 3/11. melléklet tartalmazza;
 - d) a földtani veszélyforrás terület övezete a megye egyetlen településén sem található meg.
- (3) Az OTRT 24. § alapján egyedileg meghatározott megyei övezetek közül
- a) a városkörnyéki településeggyüttesek övezetébe tartozó településeket 3/12. melléklet,
 - b) a gyógytényezőkkel rendelkező településeket az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. tv. 238. § (2) bekezdés alapján a természetes gyógytényezőkéről szóló 74/1999. (XII. 25.) EüM rendeletben meghatározott hatóság nyilvántartása tartalmazza, a rendelet elfogadásakor a nyilvántartásban szereplő településeket a 3/13. melléklet tünteti fel;
 - c) a klímaváltozással fokozottan érintett térség övezetét a 3/14. melléklet tünteti fel;
 - d) a csillagos égbolt park övezetét a 3/15. melléklet tartalmazza.

5. A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő ki- és bevezetésével kapcsolatos szabályok

5. §

- (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetését és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetését, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelését a hatályos jogszabályok, különösen a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet, továbbá a hatályos, környezetvédelmi és műszaki előírások szerint kell megvalósítani.
- (2) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetése és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetése nem okozhat a hatályos jogszabályokban meghatározott határértékeket meghaladó szennyezést a megye területén.

6. Az egyedileg meghatározott megyei övezetek szabályai

6. §

- (1) A városkörnyéki településeggyüttes övezetébe tartozó települések Településfejlesztési Konceptiójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának tartalmaznia kell:
 - a) a várostérség közösen kialakított jövőképét, átfogó közös céljait;
 - b) a központi város és a környék települései együttműködésének közösen kialakított lehetőségeit, azok megvalósításának módját;
 - c) a közösen használt alapszolgáltatások szükség szerinti fejlesztését, legalább az alap- és középfokú oktatási és egészségügyi létesítmények, a munkahelyek, a rekreációs és szabadidő eltöltési lehetőségek, továbbá a várostérségen belüli közlekedési, és szükség szerint más műszaki infrastruktúra tekintetében.
- (2) A gyógytényezővel rendelkező települések övezetében olyan kereskedelmi, gazdasági szolgáltató építési övezeteket lehet kialakítani, ahol a szállodai szálláshely szolgáltatás, vendéglátás, fürdő- és gyógyturizmus vagy turisztikai rendeltetés céljára épület elhelyezést biztosító építési övezeteiben az építési telek beépítettsége legfeljebb 5 %-kal meghaladhatja az országos építési és településrendezési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet által a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területekre előírt legnagyobb értéket.
- (3) A csillagos égbolt park övezetének területe a Hortobágyi Nemzeti Park (HNP) területére terjed ki. A 3/15. melléklet szerint a csillagos égbolt park 1. ütem megjelölésű terület által érintett települések településrendezési eszközeinek megalapozó vizsgálatában önálló fejezetben fel kell tárni a csillagos égbolt park kialakult feltételrendszerét, az új fényforrásoknak a kedvező fényviszonyokat megőrző elhelyezése érdekében. A 3/15. mellékletben számmal jelölt, az övezet kis háttérfényű zónájában meglévő kivilágított telephelyeket, ahol a kialakult világítási viszonyok fenntarthatók, a 3/16. melléklet tartalmazza.

7. §

- (1) A klímaváltozással fokozottan érintett térség övezetével érintett települések településfejlesztési koncepciójában és integrált településfejlesztési stratégiájában, továbbá településrendezési eszközeinek környezetalakítás tervében és közművesítési javaslataiban is vizsgálni és tervezni kell a település átszellőzésének javítása, a kondicionáló zöldfelületek növelése, a vízmegtartó vízgazdálkodás és a víztakarékos mezőgazdálkodás érdekében szükséges, a helyi sajátosságoknak, szükségleteknek és lehetőségeknek megfelelő tennivalókat.
- (2) A klímaváltozással fokozottan érintett térség övezetén belül a Hortobágyi Nemzeti Park – a Pusztai világörökségi helyszínt magában foglaló területen, vagy azzal szomszédos Egyek, Tiszacsege, Újszentmargita, Hortobágy, Balmazújváros, Nagyhegyes, Nádudvar és Püspökladány települések területén új erdőterület területfelhasználási egység csak akkor jelölhető ki, ha a tervezett erdő a pusztai táj karakterét nem változtatja meg, és az erdőterület kijelölése természetvédelmi, örökségvédelmi szempontból fontos.
- (3) A (2) bekezdésben meghatározott területen a 2. mellékletben feltüntetett települési térségen kívül új beépítésre szánt terület csak a természetvédelmi kezelés, a bemutatás, az ismeretterjesztés, a kutatás, a gyepgazdálkodás és az ökoturizmus céljából különleges területként jelölhető ki, ha a terület nem része az országos ökológiai hálózat magterületének, nem tartozik Natura 2000 területhez, és ahhoz a természetvédelmi hatóság, valamint a védett terület kezelője is hozzájárul.

7. Záró rendelkezések

7. §

- (1) Ez a rendelet 2020. július 1-én lép hatályba.
- (2) Hatályát veszti a Hajdú-Bihar Megyei Területrendezési Tervről szóló 13/2010. (IX. 23.) önkormányzati rendelet..

Dr. Dobi Csaba
jegyző

Pajna Zoltán
a megyei közgyűlés elnöke

Mellékletek

1/1. melléklet: A Hajdú-Bihar megyéhez tartozó települések jegyzéke és térszerkezeti szerepe

1. Regionális térszervező központ

- 1.1. DEBRECEN megyei jogú város

2. Térségi térszervező központok

2.2. BALMAZÚJVÁROS város	2.5. HAJDÚBÖSZÖRMÉNY város	2.8. HAJDÚSZOBOSZLÓ város
2.3. BERETTYÓÚJFALU város	2.6. HAJDÚHADHÁZ város	2.9. NYÍRADONY város
2.4. DERECSKE város	2.7. HAJDÚNÁNÁS város	2.10. PÜSPÖKLADÁNY város

3. Egyéb települések

3.1. ÁLMOSD község	3.33. KISMARJA község	3.65. ÚJIRÁZ község
3.2. ÁRTÁND község	3.34. KOKAD község	3.66. ÚJLÉTA község
3.3. BAGAMÉR nagyközség	3.35. KOMÁDI város	3.67. ÚJSZENTMARGITA község
3.4. BAKONSZEG község	3.36. KONYÁR község	3.68. ÚJTIKOS község
3.5. BÁRÁND község	3.37. KÖRÖSSZAKÁL község	3.69. VÁMOSPÉRC város
3.6. BEDŐ község	3.38. KÖRÖSSZEGAPÁTI község	3.70. VÁNCSOD község
3.7. BEREKBÖSZÖRMÉNY község	3.39. LÉTAVÉRTES város	3.71. VEKERD község
3.8. BIHARDANCSHÁZA község	3.40. MAGYARHOMOROG község	3.72. ZSÁKA nagyközség
3.9. BIHARKERESZTES város	3.41. MEZŐPETERD község	
3.10. BIHARNAGYBAJOM nagyközség	3.42. MEZŐSAS község	
3.11. BIHARTORDA község	3.43. MIKEPÉRC község	
3.12. BOCSKAIKERT község	3.44. MONOSTORPÁLYI község	
3.13. BOJT község	3.45. NÁDUDVAR város	
3.14. CSÖKMŐ nagyközség	3.46. NAGYHEGYES község	
3.15. DARVAS község	3.47. NAGYKEREKEI község	
3.16. EBES község	3.48. NAGYRÁBÉ nagyközség	
3.17. EGYEK nagyközség	3.49. NYÍRÁBRÁNY nagyközség	
3.18. ESZTÁR község	3.50. NYÍRACSÁD község	
3.19. FOLYÁS község	3.51. NYÍRMÁRTONFALVA község	
3.20. FÖLDES nagyközség	3.52. POCSAJ nagyközség	
3.21. FURTA község	3.53. POLGÁR város	
3.22. FÜLÖP község	3.54. SÁP község	
3.23. GÁBORJÁN község	3.55. SÁRÁND község	
3.24. GÖRBEHÁZA község	3.56. SÁRRÉTUDVARI nagyközség	
3.25. HAJDÚBAGOS község	3.57. SZENTPÉTERSZEG község	
3.26. HAJDÚDOROG város	3.58. SZEREP község	
3.27. HAJDÚSÁMSON város	3.59. TÉGLÁS város	
3.28. HAJDÚSZOVÁT község	3.60. TÉPE község	
3.29. HENCIDA község	3.61. TETÉTLÉN község	
3.30. HORTOBÁGY község	3.62. TISZACSEGE város	
3.31. HOSSZÚPÁLYI nagyközség	3.63. TISZAGYULAHÁZA község	
3.32. KABA város	3.64. TOLD község	

1/2. melléklet: Hajdú-Bihar Megye településeinek területi mérlege

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sor- szám	Település	Térségi területfelhasználási kategóriák szerinti megoszlás							
		Erdőgazdálkodási térség		Mezőgazdasági térség		Vízgazdálkodási térség		Települési térség	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1	Álmosd	598	18	2488	73	42	1	285	8
2	Ártánd	54	3	1522	77	120	6	283	14
3	Bagamér	2140	46	1962	41	121	3	479	10
4	Bakonszeg	638	18	2240	64	249	7	369	11
5	Balmazújváros	742	4	17406	85	1288	6	1097	5
6	Báránd	63	1	3819	90	10	0	362	9
7	Bedő	129	13	814	80	3	0	73	7
8	Berekböszörmény	696	16	3341	79	13	0	233	5
9	Berettyóújfalu	623	4	14083	82	667	4	1725	10
10	Bihardancsháza	10	1	743	90	2	0	76	9
11	Biharkeresztes	775	16	3559	72	5	0	585	12
12	Biharnagybajom	318	5	5449	89	11	0	354	6
13	Bihartorda	45	2	2005	90	2	0	185	8
14	Bocskai kert	499	46	217	20	0	0	368	34
15	Bojt	218	8	2336	87	9	0	123	5
16	Csökmő	288	4	5966	87	193	3	447	6
17	Darvas	823	19	2973	71	140	3	295	7
18	Debrecen	16914	37	19024	42	510	1	9716	20
19	Derecske	454	4	8933	87	218	2	749	7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sor- szám	Település	Térségi területfelhasználási kategóriák szerinti megoszlás							
		Erdőgazdálkodási térség		Mezőgazdasági térség		Vízgazdálkodási térség		Települési térség	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
20	Ebes	149	2	6643	86	20	0	915	12
21	Egyek	2448	23	6436	62	916	9	673	6
22	Esztár	582	18	2257	72	43	1	288	9
23	Földes	176	3	5827	89	38	1	481	7
24	Folyás	861	16	4005	74	422	8	100	2
25	Fülöp	2878	51	2213	40	11	0	488	9
26	Furta	137	3	3886	91	15	0	244	6
27	Gáborján	197	7	2298	87	15	1	135	5
28	Görbeháza	723	9	5941	74	984	12	373	5
29	Hajdúbagos	1725	46	1606	43	127	3	286	8
30	Hajdúböszörmény	4639	13	29323	79	788	2	2328	6
31	Hajdúdorog	495	5	8831	88	29	0	709	7
32	Hajdúhadház	5104	58	2585	30	6	0	1091	12
33	Hajdúnánás	981	4	23225	89	268	1	1487	6
34	Hajdúsámson	2809	40	2607	38	115	2	1416	20
35	Hajdúszoboszló	327	1	18154	76	3567	15	1821	8
36	Hajdúszovát	107	2	5164	89	37	1	492	8
37	Hencida	527	15	2682	77	25	1	242	7
38	Hortobágy	1667	6	21192	75	5221	18	368	1
39	Hosszúpályi	1413	18	5524	69	300	4	677	9
40	Kaba	130	1	7512	79	814	9	1049	11
41	Kismarja	431	9	3977	85	20	0	285	6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sor- szám	Település	Térségi területfelhasználási kategóriák szerinti megoszlás							
		Erdőgazdálkodási térség		Mezőgazdasági térség		Vízgazdálkodási térség		Települési térség	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
42	Kokad	503	31	905	57	20	1	181	11
43	Komádi	5029	35	8484	58	87	1	857	6
44	Konyár	1060	25	2796	67	28	1	282	7
45	Körösszakál	10	1	1329	88	12	1	150	10
46	Körösszegapáti	292	6	3927	86	184	4	179	4
47	Létavértes	2084	18	8431	72	73	1	1065	9
48	Magyarhomorog	136	3	3585	91	61	2	173	4
49	Mezőpeterd	135	7	1553	86	5	0	130	7
50	Mezősas	115	4	2382	91	7	0	135	5
51	Mikepércs	723	20	2389	64	74	2	507	14
52	Monostorpályi	1885	42	2090	48	11	0	454	10
53	Nádudvar	82	0	16244	72	5320	24	932	4
54	Nagyhegyes	267	2	11966	90	556	4	488	4
55	Nagykereki	255	7	3187	86	8	0	274	7
56	Nagyrábé	1256	15	6968	82	21	0	292	3
57	Nyírábrány	2864	52	1878	33	41	1	776	14
58	Nyíracsád	4848	65	1852	25	11	0	783	10
59	Nyíradony	5883	61	2491	26	30	0	1250	13
60	Nyírmártonfalva	4233	74	1126	19	87	2	299	5
61	Pocsaj	381	8	4097	82	32	1	442	9
62	Polgár	730	7	7758	80	350	4	910	9
63	Püspökladány	956	5	16275	87	168	1	1285	7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sor- szám	Település	Térségi területfelhasználási kategóriák szerinti megoszlás							
		Erdőgazdálkodási térség		Mezőgazdasági térség		Vízgazdálkodási térség		Települési térség	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
64	Sáp	8	0	1738	90	10	1	165	9
65	Sáránd	246	11	1749	77	19	1	254	11
66	Sárrétudvari	16	0	4955	92	13	0	455	8
67	Szentpéterszeg	247	10	2116	83	28	1	154	6
68	Szerep	501	9	4842	87	8	0	250	4
69	Téglás	2331	61	668	17	10	0	824	22
70	Tépe	298	13	1878	81	8	0	138	6
71	Tetétlen	23	1	2533	79	441	14	205	6
72	Tiszacsege	1036	8	10859	80	988	7	749	5
73	Tiszagyulaháza	204	10	1656	80	66	3	152	7
74	Told	79	5	1312	88	1	0	99	7
75	Újiráz	130	8	1234	80	5	0	178	12
76	Újléta	1059	35	1693	56	8	0	280	9
77	Újszentmargita	1102	11	7788	82	318	3	412	4
78	Újtikos	455	13	2882	81	23	1	171	5
79	Vámospércs	3118	54	2023	35	64	1	610	10
80	Váncsod	124	4	3101	90	11	0	203	6
81	Vekerd	13	2	656	89	2	0	69	9
82	Zsáka	735	9	6736	86	52	1	353	4

1/3. melléklet: Az országos és térségi közúthálózat Hajdú-Bihar megyét érintő elemei

1. Távlati gyorsforgalmi utak

1.1. Meglévő gyorsforgalmi utak

- 1.1.1. M3: (Budapest – Hatvan – Füzesabony) – Polgár – Görbeháza – (Nyíregyháza – Vásárosnamény)
- 1.1.2. M35: Görbeháza (M3) – Debrecen – Berettyóújfalu térsége (M4)
- 1.1.3. M4: Derecske (M35) – Berettyóújfalu

1.2. Tervezett gyorsforgalmi utak

- 1.2.1. M4: (Üllő (M0) – Szolnok) – Püspökladány – Derecske (M35)
- 1.2.2. M4: Berettyóújfalu – Nagykereki – (Románia)

2. Távlati kiemelt szolgáltatást nyújtó főút

2.1. Tervezett távlati kiemelt szolgáltatást nyújtó főút

- 2.1.1. R47: Berettyóújfalu térsége (M4) – (Békéscsaba – Hódmezővásárhely – Szeged (M43))

3. Távlati főutak

3.1. Meglévő főutak

- 3.1.1. 4. sz. főút: (Budapest – Cegléd – Szolnok) – Püspökladány – Debrecen – Hajdúhadház – (Nyíregyháza – Kisvárd – Záhony – (Ukrajna))
- 3.1.2. 33. sz. főút: (Füzesabony (3. sz. főút) – Tiszafüred) – Debrecen (4. sz. főút)
- 3.1.3. 35. sz. főút: (Nyékládháza (3. sz. főút)) – Polgár – Debrecen (4. sz. főút)
- 3.1.4. 354. sz. főút: Hajdúhadház (4. sz. főút) – Debrecen (M35)
- 3.1.5. 36. sz. főút: Polgár (35. sz. főút) – (Nyíregyháza (4. sz. főút))
- 3.1.6. 42. sz. főút: Püspökladány (4. sz. főút) – Berettyóújfalu – Ártánd – (Románia)
- 3.1.7. 427. sz. főút: Berettyóújfalu (47. sz. főút) – Berettyóújfalu (42. sz. főút)
- 3.1.8. 47. sz. főút: Debrecen (4. sz. főút) – Berettyóújfalu – (Mezőberény – Békéscsaba- Hódmezővásárhely - Szeged)
- 3.1.9. 471. sz. főút: Debrecen (4. sz. főút) – (Mátészalka (49. sz. főút))
- 3.1.10. 48. sz. főút: Debrecen (4. sz. főút) – Nyírábrány – (Románia)
- 3.1.11. 481. sz. főút: Debrecen (M35) – Debrecen (47. sz. főút)

3.2. Meglévő főutak tervezett településelkerülő szakaszai

- 3.2.1. 42. sz. főút: Püspökladány déli elkerülő, Báránd déli elkerülő
- 3.2.2. 47. sz. főút: Derecske nyugati elkerülő, Csökmő keleti elkerülő
- 3.2.3. 471. sz. főút: Nyíradony északi elkerülő
- 3.2.4. 48. sz. főút: Vámospércs északi elkerülő

4. Mellékutak

4.1. Meglévő térségi szerepű összekötő utak

4.1.1. 3307 (Nyékládháza) – Tiszacsege összekötő út	4.1.5. 3319 Hajdúböszörmény – Hajdúszoboszló összekötő út
4.1.2. 3316 Tiszacsege – Debrecen összekötő út	4.1.6. 3321 Balmazújváros – Hajdúszoboszló összekötő út
4.1.3. 3317 Hajdúnánás – (Nyíregyháza) összekötő út	4.1.7. 3322 Hortobágy – Egyek [Telekháza] összekötő út
4.1.4. 3318 – Balmazújváros – Hajdúböszörmény összekötő út	4.1.8. 3323 Balmazújváros – Hajdúnánás összekötő út

- 4.1.9. 3324 Polgár – Görbeháza összekötő út
- 4.1.10. 3405 Püspökladány – Nagyhegyes összekötő út
- 4.1.11. 3406 Nádudvar – Hajdúszoboszló összekötő út
- 4.1.12. 3407 Nádudvar – Kaba – Földes összekötő út
- 4.1.13. 3501 Polgár – Hajdúnánás összekötő út
- 4.1.14. 3502 (Tiszavasvári) – Hajdúböszörmény összekötő út
- 4.1.15. 3503 (Nagycserkesz [Tamásbokr]) – Hajdúdorog összekötő út
- 4.1.16. 3504 Hajdúdorog – (Újfehértó) összekötő út
- 4.1.17. 3506 – Hajdúböszörmény (Hajdúvid) – Hajdúhadház összekötő út
- 4.1.18. 3507 Hajdúböszörmény – Hajdúhadház összekötő út
- 4.1.19. 3508 Görbeháza – Hajdúnánás összekötő út
- 4.1.20. 3509 Hajdúböszörmény – (Újfehértó) összekötő út
- 4.1.21. 3637 Újtikos – (Tiszadob) összekötő út
- 4.1.22. 4102 (Nyírtura) – Nyíradony összekötő út
- 4.1.23. 4211 Püspökladány – Sárrétudvari összekötő út
- 4.1.24. 4212 Püspökladány – (Szeghalom) összekötő út
- 4.1.25. 4213 Biharnagybajom – Berettyóújfalu összekötő út
- 4.1.26. 4215 Biharkeresztes – Komádi összekötő út
- 4.1.27. 4216 Körösszakál – (Zsadány) összekötő út
- 4.1.28. 4217 Berettyóújfalu – Körösszegapáti összekötő út
- 4.1.29. 4218 Biharkeresztes – Ártánd összekötő út
- 4.1.30. 4219 Furta – (Gyula) összekötő út
- 4.1.31. 4221 Komádi – Újiráz összekötő út
- 4.1.32. 4222 Komádi – (Körösújfalu – Vésztő) összekötő út
- 4.1.33. 4223 Csökmő – (Sarkadkeresztúr) összekötő út
- 4.1.34. 4224 Bakonszeg – Zsáka összekötő út
- 4.1.35. 4225 (Füzesgyarmat) – Darvas összekötő út
- 4.1.36. 4226 – Bihartorda – Nagyrábé összekötő út
- 4.1.37. 4253 – Furta – Zsáka összekötő út
- 4.1.38. 4801 – Kaba – Sárrétudvari összekötő út
- 4.1.39. 4802 – Kaba – Hajdúszovát (Aranyos) összekötő út
- 4.1.40. 4803 – Földes – Derecske összekötő út
- 4.1.41. 4804 – Hajdúszoboszló – Hajdúszovát összekötő út
- 4.1.42. 4805 – Debrecen – Bihartorda összekötő út
- 4.1.43. 4806 Vámspércs – Létavértes összekötő út
- 4.1.44. 4807 – Vámspércs – Pocsaj összekötő út
- 4.1.45. 4808 – Debrecen – Biharkeresztes összekötő út
- 4.1.46. 4809 – Sáránd – Létavértes összekötő út
- 4.1.47. 4811 – Derecske – Konyár – Pocsaj (Bajonta összekötő út
- 4.1.48. 4812 – Berettyóújfalu – Pocsaj összekötő út
- 4.1.49. 4813 – Hencida – Nagykereki összekötő út
- 4.1.50. 4814 – Debrecen – Létavértes – (Székelyhid, Románia) összekötő út
- 4.1.51. 4815 – Gáborján – Mezőpeterd összekötő út
- 4.1.52. 4816 – Hajdúszovát – Derecske összekötő út
- 4.1.53. 4817 – Hencida – Biharkeresztes összekötő út
- 4.1.54. 4901 – Téglás – (Balkány) összekötő út
- 4.1.55. 4902 – Hajdúhadház – Hajdúsámson összekötő út
- 4.1.56. 4903 – Nyíradony – (Nyírbéltek) összekötő út
- 4.1.57. 4904 – Nyíradony – Nyírábrány összekötő út
- 4.1.58. 4905 – Vámspércs – (Nyírlugos) összekötő út
- 4.1.59. 4906 – (Nyírbátor) – Nyírábrány összekötő út
- 4.1.60. 4907 – Nyírábrány (Budaábrány) – Nyírábrány összekötő út
- 4.1.61. 4908 – Debrecen – Hajdúsámson (Martinka) – Hajdúsámson összekötő út
- 4.1.62. 4931 – Hajdúsámson összekötő út

4.2. Tervezett térségi szerepű összekötő utak

- 4.2.1. Hajdúsámson – Nyírmártonfalva összekötő út
- 4.2.2. Hajdúsámson (Martinka) – Nyírmártonfalva összekötő út

- 4.2.3. Bagamér – Nyirábrány összekötő út
- 4.2.4. Sáránd (47. sz. főút) – Debrecen (481. sz. főút)
- 4.2.5. Kismarja – (Románia) összekötő út
- 4.2.6. Mezőpeterd – Mezősas összekötő út
- 4.2.7. Fülöp – (Penészlek) összekötő út

- 4.2.8. Hajdúsámson– (Balkány) összekötő út
- 4.2.9. Derecske – Kaba összekötő út
- 4.2.10. 4808. Debrecen – Biharkeresztes összekötő út (Nagykerek – Biharkeresztes új nyomvonal)
- 4.2.11. Vámospércs délnyugati elkerülő

4.3. Meglévő egyéb mellékutak

- 4.3.1. 33112 – Hajdúböszörmény (Nagypród) bekötő út
- 4.3.2. 33114 – Hortobágy (Máta) bekötő út
- 4.3.3. 33115 – Hortobágy (halastó) bekötő út
- 4.3.4. 33117 – Tiszacsege (Nagymajor) bekötő út
- 4.3.5. 33119 – Újszentmargita (Tuka-kendergyár) bekötő út
- 4.3.6. 33121 – Görbeháza (Nagybagota) bekötő út
- 4.3.7. 33122 – Debrecen (Nagymacs) bekötő út
- 4.3.8. 33123 – Polgár bekötő út
- 4.3.9. 33317 – Folyás állomáshoz vezető út
- 4.3.10. 33319 – Tiszacsege állomáshoz vezető út
- 4.3.11. 33321 – Balmazújváros állomáshoz vezető út
- 4.3.12. 33322 – Hortobágy állomáshoz vezető út
- 4.3.13. 33323 – Egyek (Ohatpusztakócs) állomáshoz vezető út
- 4.3.14. 33324 – Egyek állomáshoz vezető út
- 4.3.15. 34111 – Nádudvar (Mihályhalom) bekötő út
- 4.3.16. 34311 – Püspökladány állomáshoz vezető út
- 4.3.17. 35101 – Hajdúböszörmény (Hajdúvid) bekötő út
- 4.3.18. 35102 – Hajdúböszörmény (Bodaszőlő) bekötő út
- 4.3.19. 35103 – Debrecen (Józsa) bekötő út
- 4.3.20. 35141 – Hajdúnánás bekötő út (körgyűrű)
- 4.3.21. 35302 – Hajdúnánás állomáshoz vezető út
- 4.3.22. 35303 – Hajdúdorog állomáshoz vezető út
- 4.3.23. 35305 – Hajdúböszörmény (Boda-Zelemér) állomáshoz vezető út
- 4.3.24. 42112 – Berettyóújfalu bekötő út
- 4.3.25. 42113 – Nagyrábé (Pernyéspuszt) bekötő út
- 4.3.26. 42114 – Körösszegapáti (Körmösdpuszt) bekötő út
- 4.3.27. 42115 – Vekerd bekötő út

- 4.3.28. 42116 – Csökmő (Körössziget) bekötő út
- 4.3.29. 42117 – Komádi (Dobaipuszt) bekötő út
- 4.3.30. 42121 – Told bekötő út
- 4.3.31. 42122 – Biharkeresztes bekötőút
- 4.3.32. 42311 – Sáp állomáshoz vezető út
- 4.3.33. 42312 – Berettyóújfalu állomáshoz vezető út
- 4.3.34. 42313 – Szerep (Hosszúhát) állomáshoz vezető út
- 4.3.35. 42314 – Szerep állomáshoz vezető út
- 4.3.36. 42315 – Sárrétudvari állomáshoz vezető út
- 4.3.37. 42316 – Biharnagybajom állomáshoz vezető út
- 4.3.38. 42317 – Komádi állomáshoz vezető út
- 4.3.39. 42318 – Körösszakáll állomáshoz vezető út
- 4.3.40. 48101 – Ebes bekötő út
- 4.3.41. 48104 – Hajdúbágyos bekötő út
- 4.3.42. 48105 – Monostorpályi bekötő út
- 4.3.43. 48106 – Tépe bekötő út
- 4.3.44. 48111 – Létavértes (Cserekert) bekötő út
- 4.3.45. 48115 – Nagykerek (Nagyzomlin) bekötő út
- 4.3.46. 48301 – Báránd állomáshoz vezető út
- 4.3.47. 48302 – Hajdúszoboszló állomáshoz vezető út
- 4.3.48. 48303 – Ebes állomáshoz vezető út
- 4.3.49. 48304 – Mikepércs állomáshoz vezető út
- 4.3.50. 48307 – Hosszúpályi állomáshoz vezető út
- 4.3.51. 48308 – Monostorpályi állomáshoz vezető út
- 4.3.52. 48312 – Konyár állomáshoz vezető út
- 4.3.53. 48313 – Pocsaj (Pocsaj-Esztár) állomáshoz vezető út
- 4.3.54. 48315 – Nagykerek állomáshoz vezető út
- 4.3.55. 48316 – Biharkeresztes állomáshoz vezető út
- 4.3.56. 48317 – Mezőpeterd állomáshoz vezető út

4.3.57. 48319 – Vámospércs állomáshoz vezető út	4.3.63. 49303 – Hajdúsámson állomáshoz vezető út
4.3.58. 48321 – Nyírábrány állomáshoz vezető út	4.3.64. 49304 – Nyíradony (Tamásipuszta) állomáshoz vezető út
4.3.59. 49101 – Hajdúhadház (Liget) bekötő út	4.3.65. 49305 – Nyíradony (Aradványpuszta) állomáshoz vezető út
4.3.60. 49103 – Nyíracsa (Buzitapuszta) bekötő út	4.3.66. 49306 – Nyíradony állomáshoz vezető út
4.3.61. 49104 – Nyíradony (Szakolykert) bekötő út	4.3.67. Nagykereki – Biharkeresztes bekötő út
4.3.62. 49302 – Téglás állomáshoz vezető út	

4.4. Tervezett egyéb mellékutak

4.4.1. Debrecen keleti – északi elkerülő	mellékúttá visszaminősítendő átkelési szakasz)
4.4.2. Biharkeresztes nyugati elkerülő	
4.4.3. Hajdúszovát északi elkerülő	4.4.13. Báránd bekötő út (42. sz. főút elkerülő szakaszának megépülte után mellékúttá visszaminősítendő átkelési szakasz)
4.4.4. Hajdúszoboszló északi elkerülő	
4.4.5. Nyíradony déli és keleti elkerülő	4.4.14. Derecske bekötő út (47. sz. főút elkerülő szakaszának megépülte után mellékúttá visszaminősítendő átkelési szakasz)
4.4.6. Hajdúdorog délnyugati elkerülő	
4.4.7. Hajdúnánás keleti – északi elkerülő	4.4.15. Nyíradony bekötő út (471. sz. főút elkerülő szakaszának megépülte után mellékúttá visszaminősítendő átkelési szakasz)
4.4.8. Hajdúböszörmény keleti elkerülő	
4.4.9. Nádudvar teljes körű elkerülő	4.4.16. Vámospércs bekötő út (48. sz. főút elkerülő szakaszának megépülte után mellékúttá visszaminősítendő átkelési szakasz)
4.4.10. Berettyóújfalu déli átkötés (42. sz. főút – 427. sz. főút)	
4.4.11. Balmazújváros északi elkerülő	
4.4.12. Püspökladány bekötő út (42. sz. főút elkerülő szakaszának megépülte után	

1/4. melléklet: Országos és térségi kerékpárút-hálózati elemek Hajdú-Bihar megyében

1. Meglévő országos kerékpárútvonalak

1.1. 5. Dél-alföldi határmente kerékpárútvonal:

- 1.1.1. 5.A: Debrecen – Debrecen (4808. sz. út)
1.1.2. 5.B: Biharkeresztes – Ártánd – (Románia)

2. Tervezett országos kerékpárútvonalak

2.1. 3. Kelet-magyarországi kerékpárútvonal

- 2.1.1. 3.A: Nyírábrány – (Nyírbátor – Csengersima – Tiszabecs)
2.1.2. 3.C: Nyírábrány – (Románia)

2.2. 4. Tiszamente kerékpárútvonal (11-es jelű Euro Velo®):

- 2.2.1. 4.A: (Gönc – Telkibánya – Bózsza – Pálháza – Füžéradvány – Mikóháza – Sátoraljaújhely – Sárospatak – Bodrogolaszi – Vámosújfalu – Olaszliszka – Szegilong – Szegi – Bodrogkisfalud – Bodrogkeresztúr – Tarcál – Tokaj – Tiszaladány – Tiszatardos – Tiszalök – Tiszadada – Tiszadob) – (Tiszaújfalu – Tiszapalkonya – Tiszatarján – Tiszakeszi – Ároktő – Tiszadorogma – Tiszabábolna – Poroszló – Sarud – Kisköre – Tiszasüly – Kőtelek – Nagykörű – Szolnok – Tószeg – Tiszavárkony – Tiszajenő – Tizsakécske – Lakitelek – Tiszaalpár – Csongrád – Baks – Ópusztaszer – Sándorfalva – Szeged – Röske – Szerbia)
2.2.2. 4.C: (Tiszaújfalu) – Tiszacsege – (Tiszafüred – Abádszalók – Kisköre)

2.3. 5. Dél-alföldi határmente kerékpárútvonal:

- 2.3.1. 5.A: Debrecen (4808. sz. út) – Létavértes – Biharkeresztes – (Sarkad – Gyula – Lőkösháza – Battonya – Mezöhegyes – Tótkomlós – Orosháza – Hódmezővásárhely – Szeged – Mórahalom – Tompa – Bácsalmás – Nagybaracska – Mohács)

2.4. 10. Közép-Európa Vizei kerékpárútvonal (14-es jelű Euro Velo®):

2.4.1. (Szentgotthárd – Zalaegerszeg – Keszthely – Tihany – Balatonakarattya – Székesfehérvár – Budapest – Hatvan – Gyöngyös – Eger) – Hortobágy – Debrecen – Nyírábrány

2.5. 41. Hajdúvárosok–Szabolcs kerékpárútvonal:

2.5.1. (Bekecs – Szerencs – Tarcál – (4.A kerékpárút Tarcál és Tokaj közötti szakasza) – Tokaj – Gávavencsellő – Nagyhálsz – Nyíregyháza) – Hajdúnánás – Hajdúdorog – Hajdúböszörmény – Debrecen

3. Meglévő térségi kerékpárútvonalak

3.1. Gerincútvonal Hajdú-Bihar megyében

3.1.1. Kárpátok vizei útvonal:

3.1.1.1. Mikepércs – (5.A kerékpárútvonal debreceni szakasza) – Debrecen

3.1.1.2. Biharkeresztes – Mezőpeterd – Berettyóújfalu

3.2. Kapcsolódó turisztikai kerékpáros útvonalak

3.2.1. „Dél-Nyírség-Ligetalja körút”: Debrecen – Hajdúsámson – Nyíradony

3.2.2. „Hajtóutak mentén”:

3.2.2.1. Hajdúszoboszló – Nagyhegyes – Balmazújváros

3.2.2.2. Hajdúszoboszló – Ebes

3.3. Egyéb kerékpáros útvonalak

3.3.1. Létavértes – (Románia)

3.3.2. Nyíradony – (Nyírmihálydi)

4. Tervezett térségi kerékpárútvonalak

4.1. Gerincútvonal Hajdú-Bihar megyében

4.1.1. Kárpátok vizei útvonal:

4.1.1.1. (Zsadány) – Komádi – Magyarhomorog – (5.A kerékpárútvonal Körösszakál és Biharkeresztes közötti szakasza) – Biharkeresztes

4.1.1.2. Berettyóújfalu – Derecske – Sáránd – Mikepércs

4.1.1.3. Debrecen (5.A kerékpárútvonal debreceni szakasza) – (10. kerékpárútvonal Debrecen és Hortobágy közötti szakasza) – (Tiszafüred)

4.2. Kapcsolódó turisztikai kerékpáros útvonalak

4.2.1. „Kincses Bihar” ökotúra útvonal: Komádi – Furta – Zsáka – Bakonszeg

4.2.2. „Köröstől az Érmellékig”: Létavértes (5.A kerékpárútvonal)– Kokad – Álmosd – Bagamér – Vámospércs

4.2.3. „Dél-Nyírség-Ligetalja körút”: Nyíradony – Nyíracsád – Nyírábrány – (3.A kerékpárútvonal nyírábrányi szakasza – 10. kerékpárútvonal Nyírábrány és Debrecen közötti szakasza)

4.2.4. „Hajtóutak mentén”:

4.2.4.1. Püspökladány – Nádudvar – Hajdúszoboszló

4.2.4.2. Balmazújváros – Tiszacsege – Egyek

4.2.4.3. Ebes – Debrecen

4.2.5. „Barangolás az Erdőpusztákon”: Debrecen

4.2.6. „Debrecentől a Nyírségig”: Debrecen – Bocskai kert – Hajdúhadház – Téglás – (Újfehértó)

4.2.7. „Megyei vizeink mentén”:

4.2.8. (Tiszavasvári) – Hajdúnánás – Hajdúböszörmény – Balmazújváros – Nagyhegyes – Hajdúszoboszló – Tetétlen – Földes – Berettyóújfalu – Darvas – (Füzesgyarmat)

4.2.9. Bakonszeg – Berettyóújfalu – Váncsod – Szentpéterszeg – Gáborján – Hencida – Pocsaj – Kismarja – (Románia)

4.2.10. (Szeghalom) – Újiráz – Komádi – Magyarhomorog – Körösszakál – Körösszegapáti – (Románia)

4.3. A hálózatosodást elősegítő kerékpáros turisztikai útvonalak

- 4.3.1. „Tisza menti összekötő útvonal”: Tiszacsege – Újszentmargita – Folyás – Polgár – (Tiszaújváros)
- 4.3.2. „Hajdúságból Hortobágyra” összekötő útvonal: Hortobágy – Balmazújváros – Hajdúböszörmény – Hajdúhadház
- 4.3.3. „Hortobágyról Biharba” összekötő útvonal: Hajdúszoboszló – Hajdúszovát – Derecske

4.4. Egyéb térségi kerékpáros útvonalak

- 4.4.1. (Karcag) – Püspökladány – Sárrétudvari – Biharnagybajom – Nagyrábé – Bakonszeg
- 4.4.2. Biharnagybajom – (Füzesgyarmat)
- 4.4.3. Nádudvar – (Karcag)
- 4.4.4. Polgár – (Tiszavasvári)
- 4.4.5. Hajdúnánás – (Tiszavasvári)
- 4.4.6. Téglás – (Bököny)
- 4.4.7. Nyíradony – (Nyírlugos)

1/5. melléklet: A vasúthálózat Hajdú-Bihar megyét érintő elemei

1. Tervezett nagysebességű vasútvonal

- 1.1. (Horvátország – Gyékényes térsége – Budapest [XI. kerület, Kelenföld] – Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér]) – (Záhony térsége – Ukrajna)

2. Meglévő egyéb országos törzshálózati vasúti pályák

- 2.1. 100 (Budapest [VI. kerület, Nyugati pu.] – Cegléd – Szolnok) – (Záhony – Ukrajna)
- 2.2. 101 Püspökladány – Biharkeresztes – (Románia)
- 2.3. 105 Debrecen – Nyírábrány – (Románia)
- 2.4. 108 Debrecen – (Füzesabony)
- 2.5. 110 Apafa – (Mátészalka)

3. Meglévő országos vasúti mellékvonalak

- 3.1. 106 Debrecen – Sáránd – Nagykereki
- 3.2. 107 Sáránd – Létavértes
- 3.3. 109 (Tisza) – Debrecen (Tocóvölgy)
- 3.4. 112 (Nagyálló) – Nyíradony
- 3.5. 117 Egyek (Ohat-Pusztakócs) – (Nyírtelek (Görögszállítás))
- 3.6. 127 (2) (Vésztő) – (Körösnagyharsány)
- 3.7. 128 (Kötegyán – Vésztő) – Püspökladány

4. Tervezett országos vasúti mellékvonalak

- 4.1. Nagykereki – Biharkeresztes között a 101. sz. és a 106. sz. vasútvonalak összekötése
- 4.2. 128 (Kötegyán – Vésztő) – Püspökladány (nyomvonalkorrekció Püspökladány területén)

1/6. melléklet: A gyorsforgalmi és főúthálózat, valamint a vasúti törzshálózat nagy hídjai a Tiszán Hajdú-Bihar megyében

1. Meglévő közúti híd

- 1.1. Polgár – (Oszlár) (M3 – Tisza)

1/7. melléklet: Határátkelők Hajdú-Bihar megyében

1. Meglévő határátkelők

1.1. Románia felé közúton:

- 1.1.1. Nyírábrány (48. sz. főút)
- 1.1.2. Ártánd (42. sz. főút)
- 1.1.3. Létavértes

1.2. Románia felé vasúton:

- 1.2.1. Biharkeresztes
- 1.2.2. Nyírábrány

2. Tervezett határátkelők

2.1. Románia felé közúton:

- 2.1.1. Nagykereki (M4)
- 2.1.2. Nagykereki (mellékút)

1/8. melléklet: Országos és térségi repülőterek Hajdú-Bihar megyében

1. Meglévő nemzetközi kereskedelmi repülőtér

- 1.1. Debrecen [Debreceni Nemzetközi Repülőtér]

2. Meglévő térségi repülőtér

- 2.1. Berettyóújfalu
- 2.2. Hajdúszoboszló

3. Tervezett térségi repülőtér

- 3.1. Biharkeresztes

1/9. melléklet: Nemzetközi és országos vízi utak, térségi kompátkelők Hajdú-Bihar megyében

1. Meglévő nemzetközi és országos vízi utak

	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>
	<i>a vízi út neve</i>	<i>szakasz (fkm-fkm)</i>	<i>a vízi út osztálya</i>
1	Tisza	544 - 403	III.
2	Keleti-főcsatorna	45 - 0	II.
3	Hortobágy- Berettyó- főcsatorna	7 - 0	II.

1. Meglévő térségi kompátkelőhelyek a Tiszán

- 1.1. Tiszacsege – (Ároktő)
- 1.2. Egyek – (Tiszadorogma)

1/10. melléklet: Térségi logisztikai központok Hajdú-Bihar megyében

1. Meglévő térségi logisztikai központok

- 1.1. Debrecen
- 1.2. Berettyóújfalu

- 1.3. Püspökladány
- 1.4. Polgár

2. Tervezett térségi logisztikai központok

- 2.1. Biharkeresztes
- 2.2. Debrecen

1/11. melléklet: Erőmű, kiserőmű Hajdú-Bihar megyében

1. Meglévő 50 MW és annál nagyobb névleges teljesítményű erőmű

- 1.1. Debreceni Erőmű (földgáz), hrsz. 13566/2

2. Meglévő 5-50 MW közötti névleges teljesítményű erőművek

- 2.1. Debreceni Gázmotoros Erőmű, hrsz. 13570
- 2.2. Polgári Gumiégető Erőmű, hrsz. 0277/48

3. Tervezett 5-50 MW közötti névleges teljesítményű erőművek

- 3.1. Debrecen (biomassza) hrsz. 0439/46
- 3.2. Debrecen (napelem) hrsz. 0493/64
- 3.3. Kaba (napelem) hrsz. 0513/122
- 3.4. Kaba (napelem) hrsz. 0513/129
- 3.5. Kaba (napelem) hrsz. 0513/132 és 0513/135
- 3.6. Kaba (napelem) hrsz. 0513/133
- 3.7. Püspökladány (napelem) hrsz. 1862/19

1/12. melléklet: A villamosenergia-átviteli és elosztó hálózat távvezeték Hajdú-Bihar megyét érintő elemei

1. Meglévő 750 kV-os átviteli hálózat távvezeték /ágazati szám/

- 1.1. (Albertirsa – Szolnok) – Hajdúböszörmény – (Kisvárdai térsége – Barabás – Ukrajna) /1/

2. Meglévő 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték /ágazati szám/

- 2.1. (Sajószöged) – (Nyírtelek térsége – Lónya – Ukrajna) /28/

3. Tervezett 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték

- 3.1. Hajdúböszörmény – Berettyóújfalu – (Békéscsaba)
- 3.2. Hajdúböszörmény – Létavértes – (Románia)
- 3.3. (Kisvárdai térsége) – Hajdúböszörmény
- 3.4. (Sajószöged) – Hajdúböszörmény
- 3.5. (Sajószöged) – (Nyírtelek térsége – Kisvárdai térsége)

4. Meglévő 220 kV-os átviteli hálózat távvezeték /ágazati szám/

- 4.1. (Sajószöged) – Debrecen /69/

5. Meglévő térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózati távvezetékek

- 5.1. Debrecen – Téglás – Nyíradony – (Kisvárdai)
- 5.2. Debrecen – Hajdúböszörmény – Hajdúnánás – (Tiszalök)
- 5.3. Debrecen – Balmazújváros – Nádudvar – Püspökladány

- 5.4. Püspökladány – Berettyóújfalú
- 5.5. Debrecen – Hajdúszoboszló – Berettyóújfalú – (Békéscsaba)
- 5.6. Debrecen – Létavértes
- 5.7. (Tiszaújváros) – Polgár – (Tiszafüred)
- 5.8. Hajdúnánási leágazás
- 5.9. Nádudvari leágazás
- 5.10. Balmazújvárosi leágazás
- 5.11. Hajdúszoboszlói leágazás
- 5.12. Polgár

6. Tervezett térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózati távvezetékek

- 6.1. Debrecen – Debrecen
- 6.2. Ebes – Debrecen
- 6.3. Kaba – Kaba
- 6.4. Létavértes – Vámspércs – Nyíradony
- 6.5. (Tiszaújváros) – Polgár
- 6.6. Téglás – Téglás
- 6.7. Berettyóújfalú – Bojt – Biharkeresztes
- 6.8. Létavértes – Bojt

7. Tervezett átvitelt befolyásoló 132 kV-os elosztó hálózati távvezeték

- 7.1. Püspökladány – (Karcag)
- 7.2. Létavértes – Biharkeresztes – Berettyóújfalú

1/13. melléklet: Szénhidrogén szállítóvezetékek Hajdú-Bihar megyét érintő elemei

1. Meglévő nemzetközi és hazai földgáz szállítóvezetékek (ágazati számmal)

- 1.1. 100 (Ukrajna – Beregdaróc – Kisvarsány – Nyírbogdány) – (Nemesbikk – Füzesabony – Nagyfüged – Zsámbok)
- 1.2. 101 (Ukrajna – Beregdaróc – Kisvarsány – Nyírgyulaj) – Hajdúszoboszló – Püspökladány – (Ecsefalva – Mezőtúr)
- 1.3. 101-04 Téglás
- 1.4. 101-05 Téglás – Hajdúsámson
- 1.5. 101-06 Hajdúböszörmény
- 1.6. 101-07 Debrecen – Hajdúböszörmény
- 1.7. 101-08 Kaba
- 1.8. 101-09 Kaba – Földes
- 1.9. 102 Hajdúszoboszló – Püspökladány – (Ecsefalva – Mezőtúr)
- 1.10. 103 Nagyhegyes – (Kenderes – Törökszentmiklós – Szolnok – Cegléd – Vecsés)
- 1.11. 103-01 Nádudvar
- 1.12. 104 (Kenderes – Tiszaörs) – Tiszacsege – (Tiszaújváros)
- 1.13. 105 (Nemesbikk) – Folyás [Bödönhat] – Balmazújváros – Nagyhegyes
- 1.14. 105-01 Folyás – Egyek
- 1.15. 106 Nagyhegyes – Balmazújváros – Folyás [Bödönhat] – (Nemesbikk – Sajószöged – Miskolc)

- 1.16. 106-01 Nagyhegyes
- 1.17. 106-02 Balmazújváros – Hajdúböszörmény
- 1.18. 106-03 Balmazújváros
- 1.19. 106-04 Folyás (Bödönhat)
- 1.20. 107 Hajdúszoboszló – Nagyhegyes
- 1.21. 108 Hajdúszoboszló – Nagyhegyes
- 1.22. 109 Hajdúszoboszló
- 1.23. 110 Hajdúszoboszló /
- 1.24. 111 Nagyhegyes – Ebes – Debrecen
- 1.25. 111-01 Ebes
- 1.26. 111-02 Ebes – Debrecen
- 1.27. 112 Hajdúszoboszló – Sáránd
- 1.28. 113 Sáránd – Berettyóújfalu – Mezősas
- 1.29. 123 (Beregdaróc – Kisvarsány – Nyírgyulaj) – Hajdúszoboszló
- 1.30. 123-02 Téglás

2. Meglévő földgáz elosztóvezetékek

- 2.1. (Tiszapalkonya) -Polgár-Hajdúnánás-(Nyíregyháza)
- 2.2. Hajdúnánás-Hajdúdorog
- 2.3. Hajdúsámson-Nyírmártonfalva-Nyírábrány
- 2.4. Sáránd-Hajdúbagos-Hosszúpályi-Létavértes-Álmosd
- 2.5. Sáránd-Tépe-Berettyóújfalu-Gáborján-Hencida-Esztár-Kismarja
- 2.6. Kaba-Sárrétudvari-Biharnagybajom-Nagyrábé-Bakonszeg-Berettyóújfalu
- 2.7. Berettyóújfalu-Mezősas
- 2.8. Darvas-Vekerd-Bana-Furta-Mezősas-Told-Biharkeresztes
- 2.9. Komádi-Magyarhomorog-Kőrösszegapáti-Berekböszörmény

3. Meglévő kőolajszállító vezetékek

- 3.1. Barátság II.: (Ukrajna – Fényeslitke – Tiszavasvári) – (Mezőcsát – Kál – Zsámbok – Százhalombatta)

4. Meglévő termékvezetékek

- 4.1. Keleti termékvezeték: (Ukrajna – Beregdaróc – Vásárosnamény – Nyírbogdány – Tiszavasvári) – (Tiszapalkonya – Tiszaújváros)
- 4.2. (Tiszaújváros) – (Beregdaróc – Ukrajna)
- 4.3. (Tiszaújváros) – Balmazújváros – Ebes

1/14. melléklet: Országos és térségi jelentőségű vízi építmények Hajdú-Bihar megye területén

1. Országos jelentőségű tározók, meglévő

	A	B	C
1	Megnevezés	Vízfolyás	Település
2	Országos vízkár-elhárítási célú tározó		
3	Ér menti	Ér-Berettyó	Pocsaj- Kismarja

4	Kutasi	Berettyó	Csökő, Darvas, Zsáka
5	Tervezett VTT Tározó		
6	Dél-borsodi	Tisza	Ároktő, Tiszadorogma, Tiszacsege
7	10 millió köbméter tározási lehetőséget meghaladó térfogú tározók		
8	Ágotai	Hortobágy-főcsatorna	Nádudvar, (Karcag)
9	1 millió köbméter tározási lehetőséget meghaladó térfogú tározók		
10	Látóképi – 1,70 Mm3	Pece-ér	Debrecen
11	Körmöspusztai – 2,80 Mm3	Kutas-fcs.	Körösszegapáti, Magyarhomorog
12	Fancsika I. -1,45 Mm3	Derecskei-Kálló	Debrecen
13	Bagamér I -1,12 Mm3	Konyári-Kálló	Bagamér
14	Kaba – Tetétlen -6,30 Mm3	Hamvas-fcs.	Kaba, Tetétlen
45	Fehértói -3,80 Mm3	Konyári-Kálló	Hosszúpályi
16	Meglévő kiemelt jelentőségű vízi építmény		
	Ágotai vészlezárási mű	Hortobágy–Berettyó	Püspökladány

2. Országos jelentőségű csatornák, meglévő

2.1. Brassó-ér, Hajdúböszörmény	2.19. Csente–Szakáli-II.-csatorna, Magyarhomorog–Körösszegapáti
2.2. Kódombszigeti-főcsatorna, Komádi–Magyarhomorog	2.20. Csente–Szakáli-I.-csatorna, Komádi
2.3. K–VII–Kösely-vízlead-útvonal, Hajdúszoboszló	2.21. Hamvas-főcsatorna, Püspökladány–Földes
2.4. Kösely-főcsatorna, Nádudvar–Sáránd	2.22. Keleti-főcsatorna, (Tiszalök)–Bakonszeg
2.5. Hortobágy–Kadarcs-összekötő-csatorna, Hajdúböszörmény	2.23. Halastói-tápcsatona, (Tiszakeszi)–Újszentmargita
2.6. Vajdalaposi-csatorna, Nagyhegyes	2.24. Kösely–Hajdúszováti-átmetszés, Földes–Hajdúszovát
2.7. Nyugati-főcsatorna, (Tiszavasvári)–Hortobágy	2.25. Nagy-ér, (Nyírlugos)–Berettyóújfalu/Tépe
2.8. K–IV.-öntöző-főcsatorna, Hortobágy–Hajdúböszörmény	2.26. Mérge-ér, Nagyrábé/Bihartorda–Bakonszeg
2.9. Berek-ér–Pusztá-ér, Biharnagybajom–Nagyrábé/Bihartorda	2.27. Alsó–Kadarcs-csatorna, Nagyhegyes–Nádudvar
2.10. Kispálszigeti-csatorna, Nagyrábé	2.28. Vidi-ér, Hajdúböszörmény
2.11. Magdolna-ér Balmazújváros	2.29. Sós Géza-csatorna, Nádudvar
2.12. Füredkőcsi-tározó-tápcsatona, (Tiszafüred)–Hortobágy	2.30. Árkus-főcsatorna, (Tiszakeszi)/Újszentmargita–Hortobágy
2.13. K–V–1.-megkerülő-csatorna, Balmazújváros	2.31. Makkodi-főcsatorna, Püspökladány–Nádudvar
2.14. Nagytói–Toprongyos-csatorna, Komádi–(Geszt)	2.32. Berek-ér–Sárréti-összekötő-csatorna, Nagyrábé–Bihardancsháza
2.15. Alsófutaki-csatorna, Püspökladány	2.33. Cserepes–Pap-ér, Tiszacsege–Hortobágy/Balmazújváros
2.16. Kálló-ér, Zsáka–Berettyóújfalu	2.34. K–V–1.-lecsapoló-csatorna, Balmazújváros
2.17. K–VIII-öntöző-főcsatorna, Nádudvar–Hajdúszoboszló	2.35. Móriczföldi-II.-csatorna, Komádi
2.18. K–VIII–10.-öntözőcsatorna, Püspökladány–Nádudvar	2.36. Kadarcs–Karácsonyfoki-csatorna, Hortobágy–Hajdúnánás
	2.37. Szöcskőd–Komádi-I-II.-csatorna, Darvas–Komádi

2.38. Király-ér, Folyás–(Tiszavasvári)	2.43. HTVR-tápcsatorna, Balmazújváros
2.39. Hamvas–Alsófutaki összekötőcsatorna, Püspökladány	2.44. K–III–Hortobágy–összekötő-csatorna, Hajdúnánás
2.40. K–XI.-lecsapoló, Bakonszeg	2.45. Sárréti-főcsatorna, (Ecsegfalva)–Derecske
2.41. Hortobágy-főcsatorna, (Tiszavasvári)–Püspökladány	2.46. K–V–3.-lecsapolócsatorna Balmazújváros
2.42. Kati-ér, (Balkány)–Tépe/Berettyóújfal	2.47. K–XI.-lecsapoló–Pálfoki-összekötő-csatorna Bakonszeg

3. Elsőrendű árvízvédelmi fővonal, meglévő

- 3.1. (Körösharsány)-Körösszakál-Komádi-Újiráz-Csökmő-(Szeghalom-Szentes)
- 3.2. (Szeghalom) – Csökmő – Berettyóújfal – Kismarja – Pocsaj – (Románia)
- 3.3. (Bucsa) – Püspökladány – Nádudvar
- 3.4. (Tiszafüred) – Egyek – Tiszagyulaháza – (Tiszadob)

4. Térségi csatornák, meglévő

- 4.1. Elosztó csatorna, Hajdúnánás-Tedej
- 4.2. Elosztó csatorna, Hajdúnánás-Hortobágy
- 4.3. Összekötő csatorna, Tiszacsege-Hortobágy
- 4.4. Elosztó csatorna Hortobágy
- 4.5. Leeresztő csatorna, Nagyhegyes
- 4.6. Elosztó csatorna, Ebes-Észak
- 4.7. Összekötő csatorna, Kaba/Tetétlen, Hajdúszovát
- 4.8. Elosztó csatorna, Földes
- 4.9. Összekötő csatorna, Püspökladány
- 4.10. Elosztó csatorna, Báránd
- 4.11. Elosztó csatorna, Biharnagybajom
- 4.12. Elosztó csatorna Bihardancsháza-Bihartorda
- 4.13. Leeresztő csatorna, Balmazújváros

5. Térségi csatorna, tervezett

- 5.1. Összekötő csatorna, Ebes -Kelet

1/15. melléklet: Országos és térségi hulladéklerakó helyek Hajdú-Bihar megyében

1. Meglévő országos veszélyeshulladék-lerakó

- 1.1. Debrecen

2. Meglévő térségi hulladéklerakók

- 2.1. Berettyóújfal
- 2.2. Debrecen
- 2.3. Hajdúböszörmény

JELMAGYARÁZAT

TERÜLETSZERKEZET, TERÜLETHASZNÁLAT

Térségi területfelhasználási kategóriák

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vízgazdálkodási térség
- Települési térség

Településrendszer elemei

- Regionális térszervező központ
- Térségi térszervező központ

TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT ÉS EGYEDI ÉPÍTMÉNYEK

Közlekedési hálózatok és egyedi építmények

Gyorsforgalmi út

- Meglévő
- Tervezett

Főút

- Meglévő
- Tervezett

Térségi szerepű összekötő út

- Meglévő
- Tervezett

Mellékút

- Meglévő egyéb mellékút
- Tervezett egyéb mellékút

Közüti híd

- Meglévő

Közüi határátkelő

- Meglévő
- Tervezett

Nagysebességű vasútvonal

- Tervezett

Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya

- Meglévő

Országos vasúti mellékvonal

- Meglévő
- Tervezett

Vasúti határátkelő

- Meglévő

Nemzetközi kereskedelmi repülőtér

- Meglévő

Országos kerékpárútvonal

- Meglévő
- Tervezett

Térségi kerékpárútvonal

- Meglévő térségi kerékpárútvonal
- Tervezett térségi kerékpárútvonal

Kompátkelőhely

- Meglévő

Térségi logisztikai központ

- Meglévő térségi logisztikai központ
- Tervezett térségi logisztikai központ

Energetikai hálózatok és egyéb építmények

5-50 MW névleges teljesítőképességű erőmű

- Meglévő
- Tervezett

50MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű

- Meglévő

Kőolajszállító vezeték

- Meglévő

Földgázszállító vezeték

- Meglévő

Földgázelosztó vezeték

- Meglévő

Termékvezeték

- Meglévő

750 kV-os átviteli hálózati távvezeték

- Meglévő

400 kV-os átviteli hálózati távvezeték

- Meglévő
- Tervezett

220 kV-os átviteli hálózati távvezeték

- Meglévő

Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat

- Meglévő
- Tervezett

Átvitelt befolyásoló 132 kV-os elosztó hálózat

- Tervezett

Vízi létesítmények

Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal

- Meglévő

Országos jelentőségű csatorna

- Meglévő

Térségi csatorna

- Meglévő
- Tervezett

Országos vízkár-elhárítási célú tározó

- Meglévő

VTT-tározó

- Tervezett

1 millió m3-t meghaladó térfogatú vízkár-elhárítási célú tározó

- Meglévő

Kiemelt jelentőségű vízi építmény

- Meglévő

Hulladékgazdálkodás

Térségi hulladékkezelő

- Meglévő térségi hulladékkezelő

Veszélyeshulladék lerakó

- Meglévő

ALAPTÉRKÉPI ELEMELK

Országhatár

- Országhatár

Település közigazgatási határa

- Megyehatár

Térségi repülőtér

- Meglévő térségi repülőtér
- Tervezett térségi repülőtér

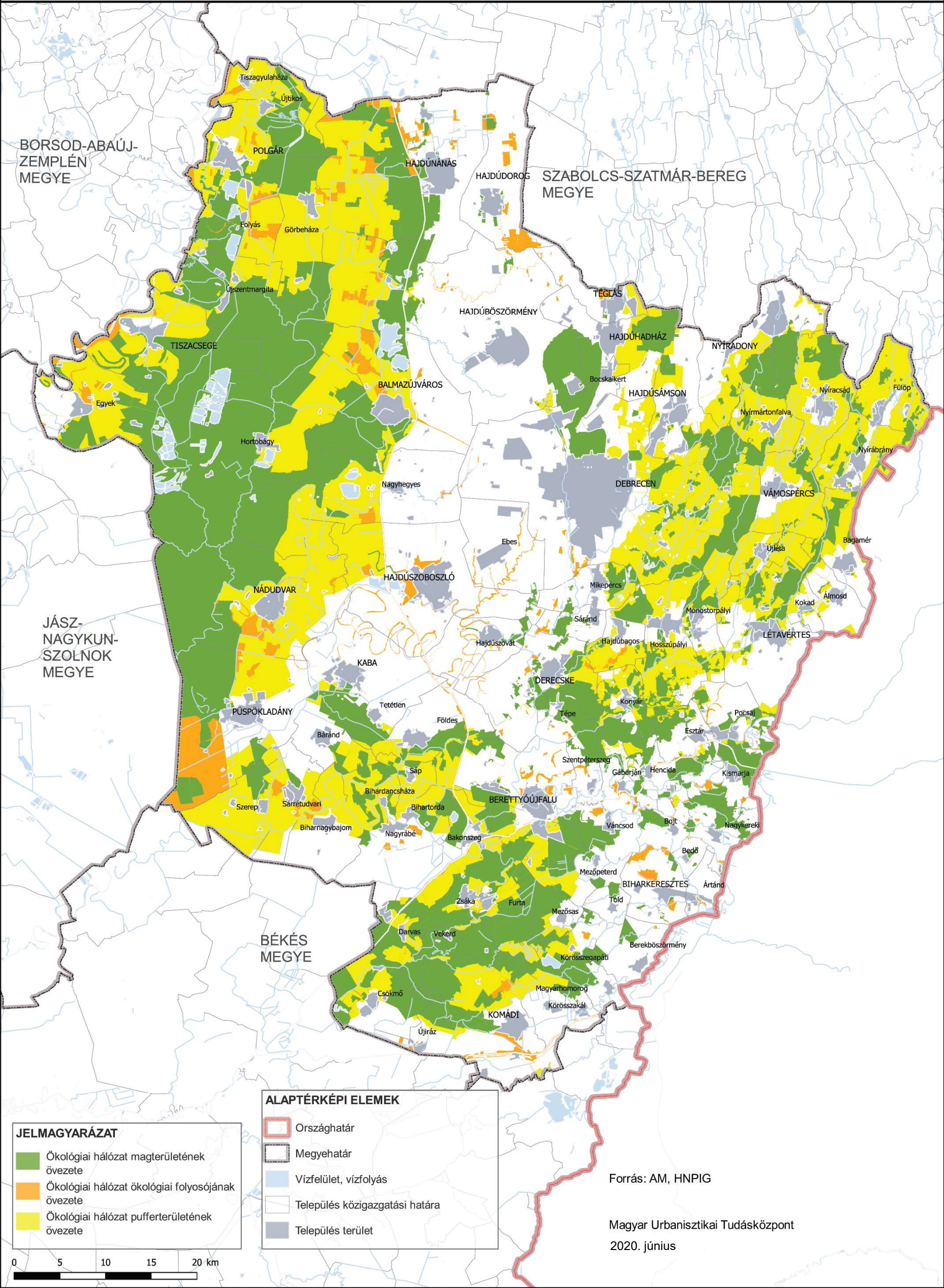
HAJDÚ-BIHAR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Térségi szerkezeti terv

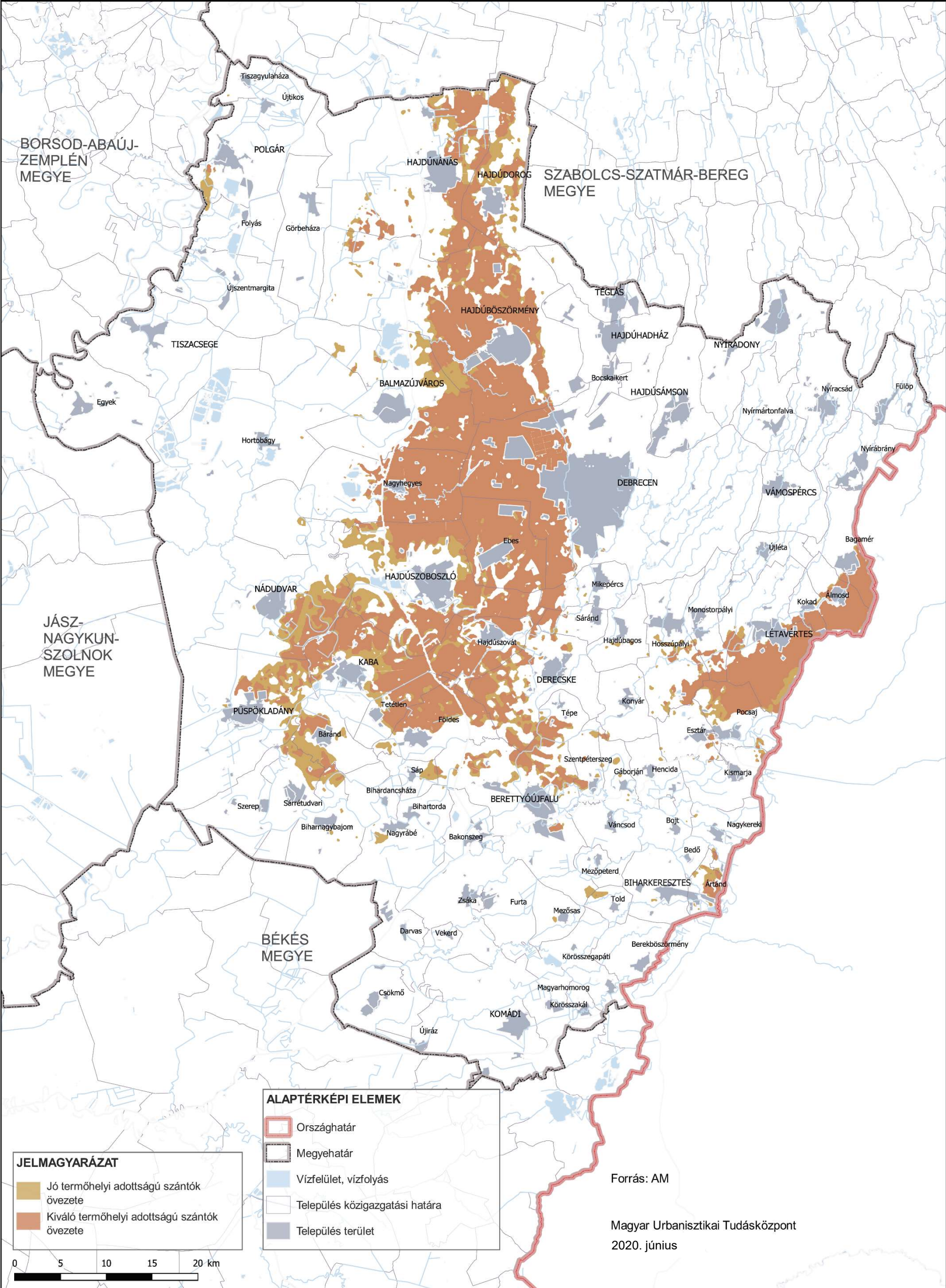
2. melléklet

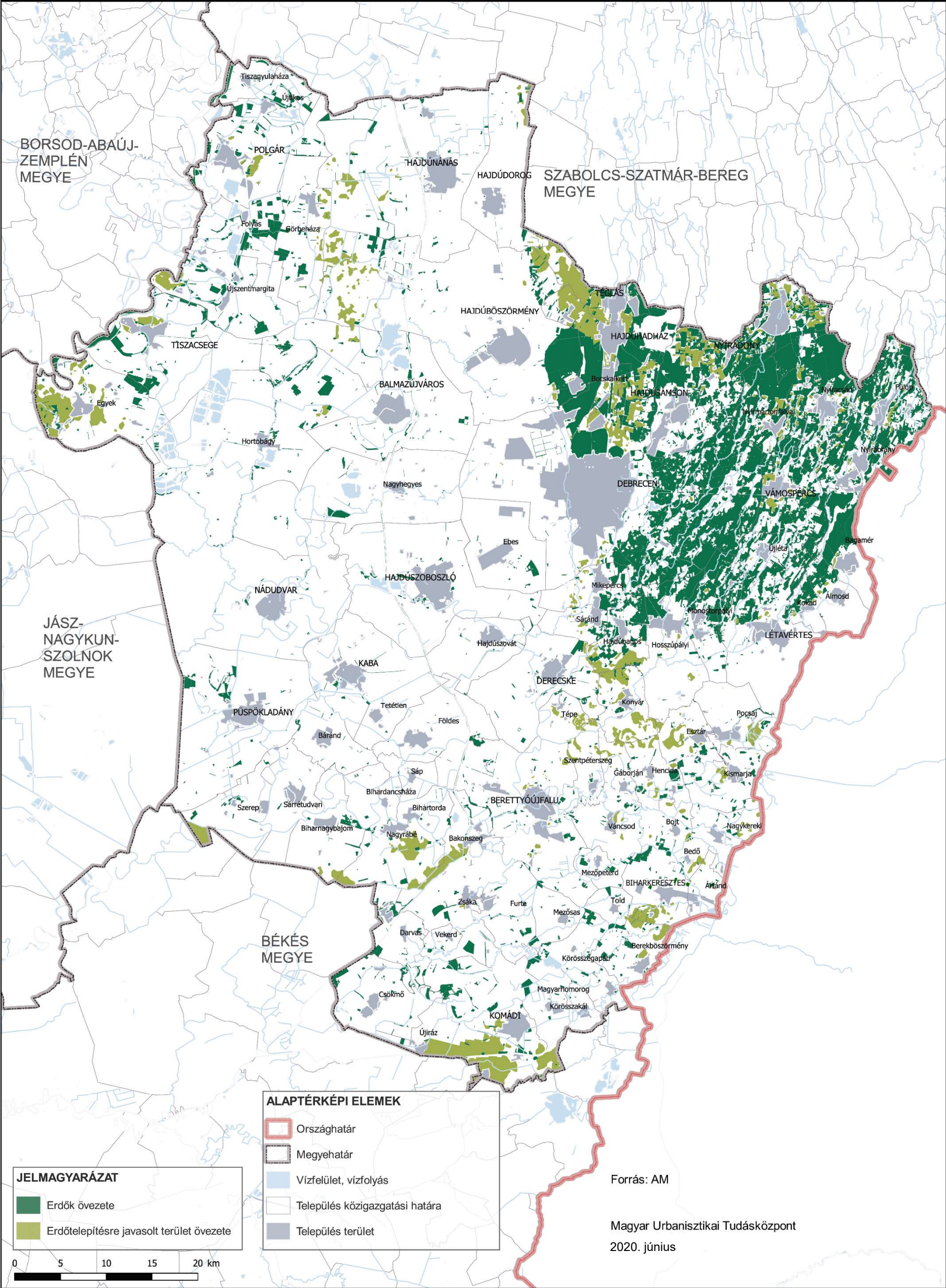
Az ökológiai hálózat övezetei

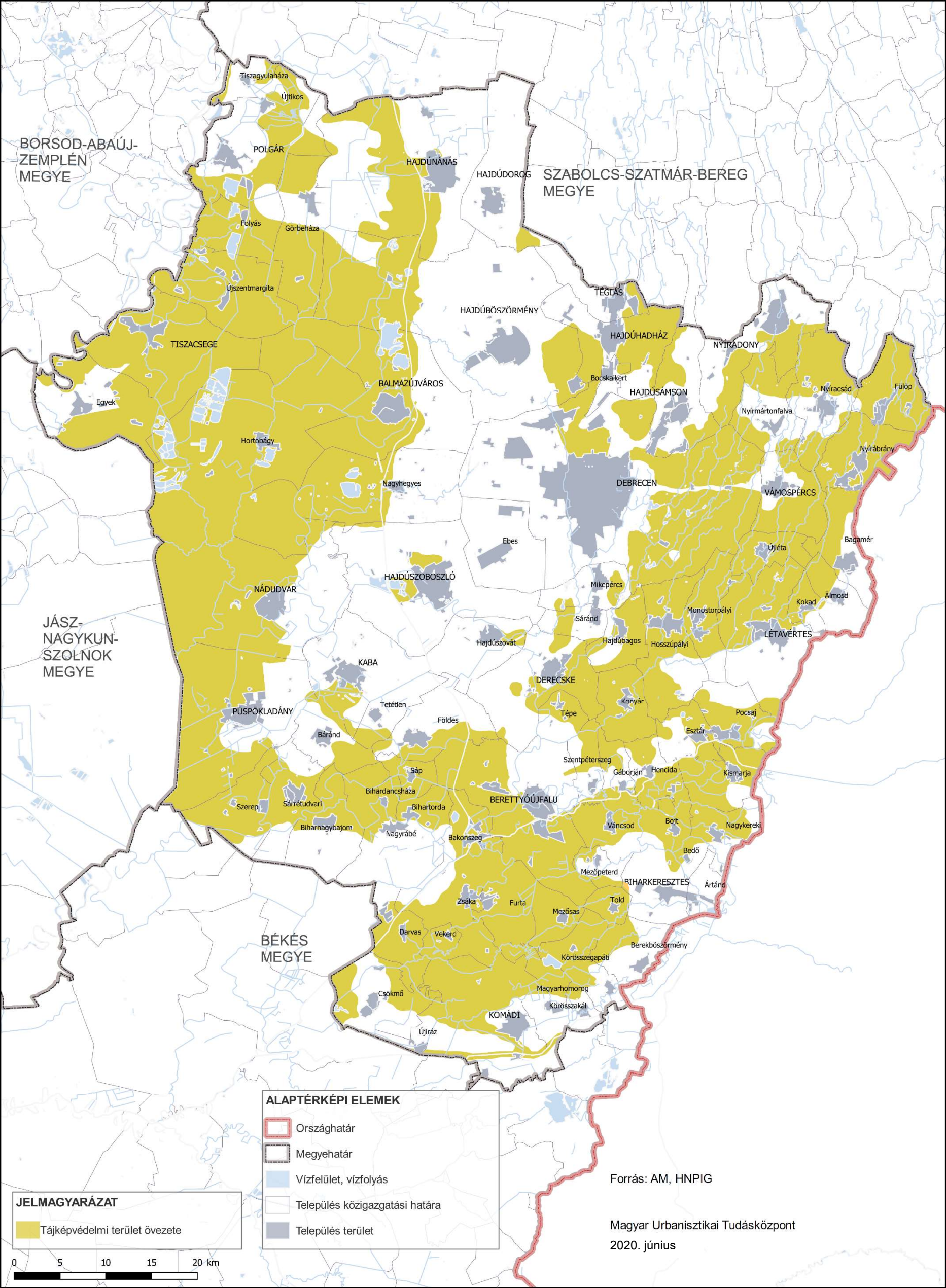
Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezetei

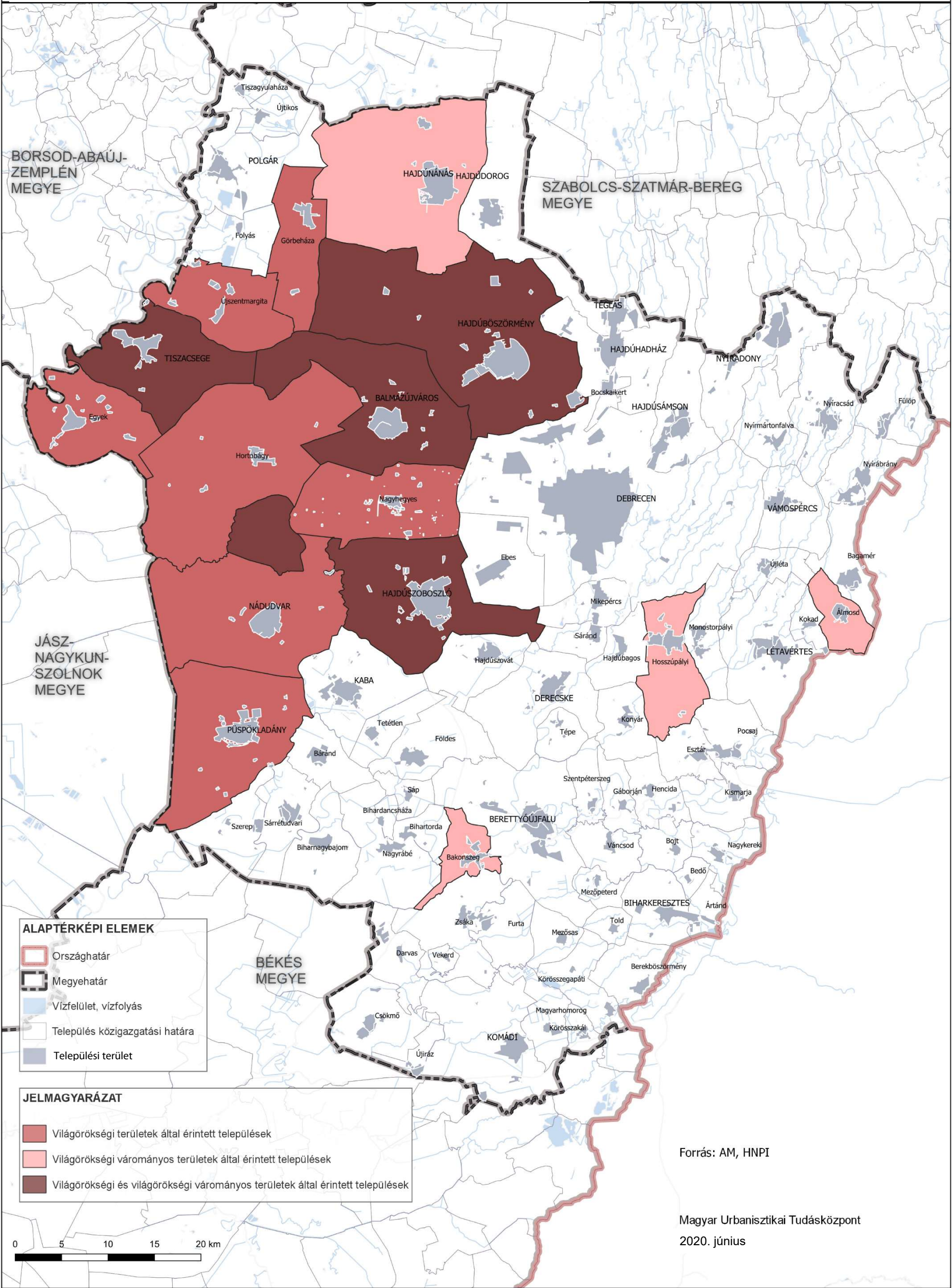
Erdő övezetek

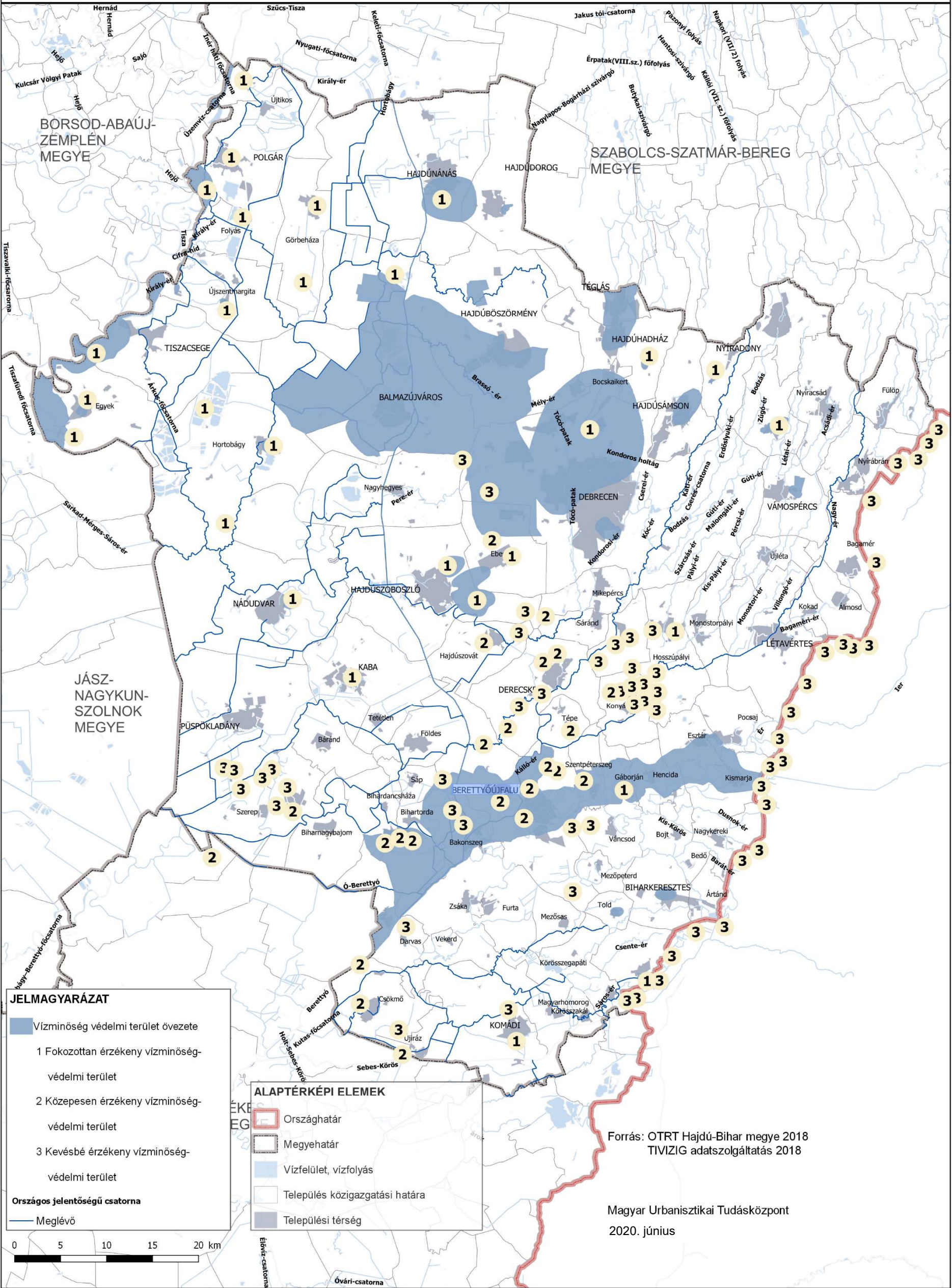
Tájképvédelmi terület övezete

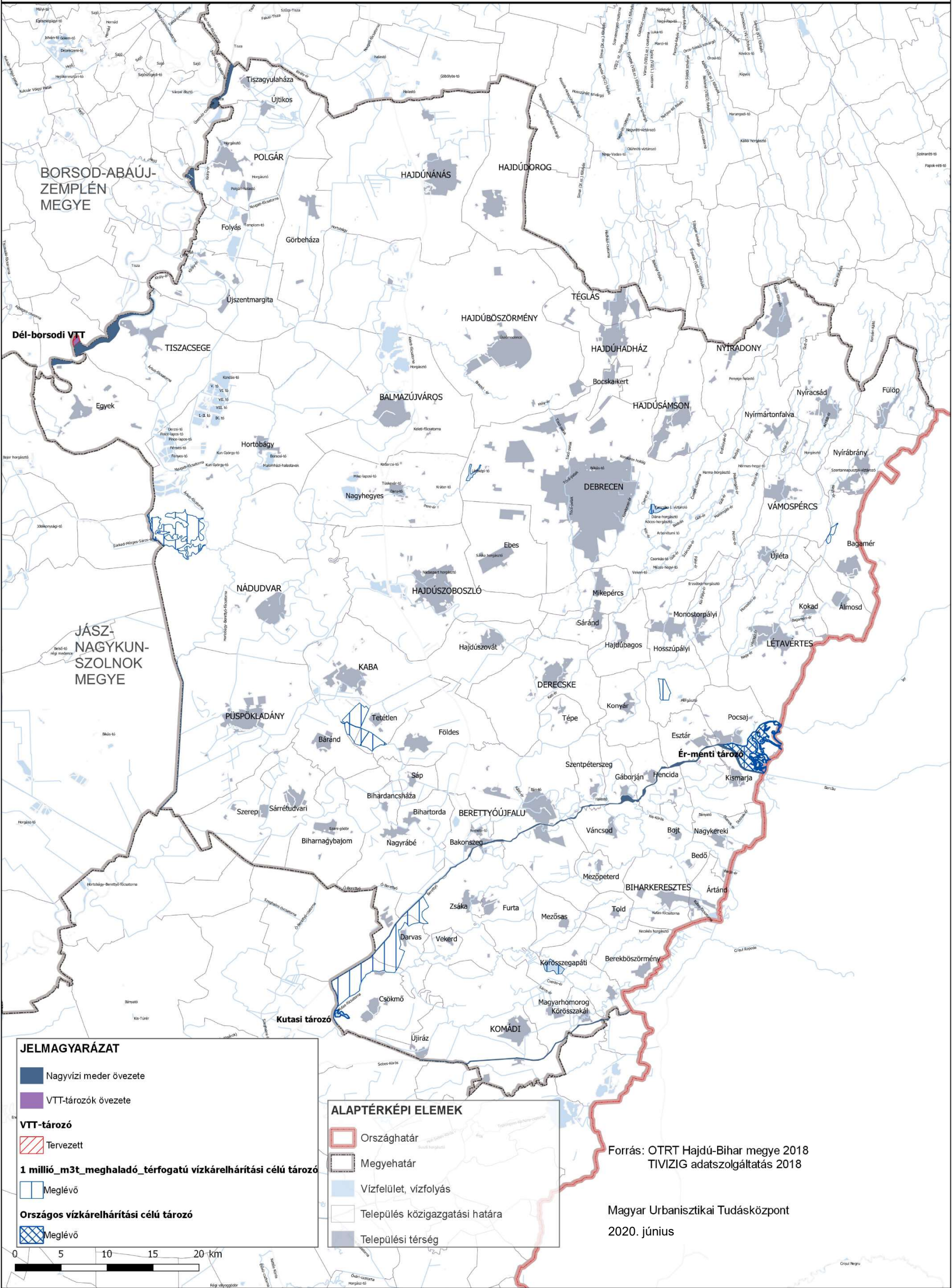
Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete

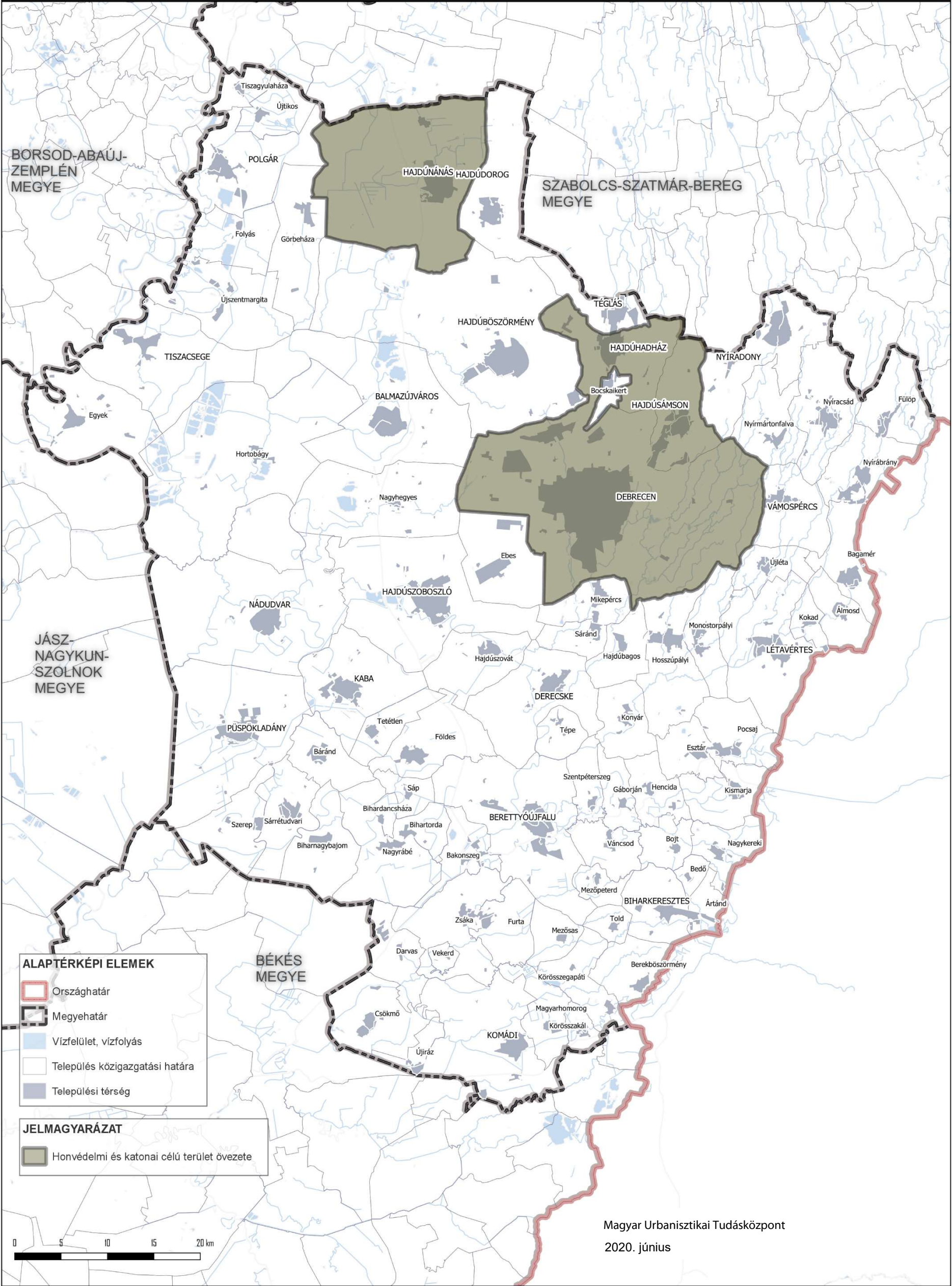
Vízminőség-védelmi terület övezete

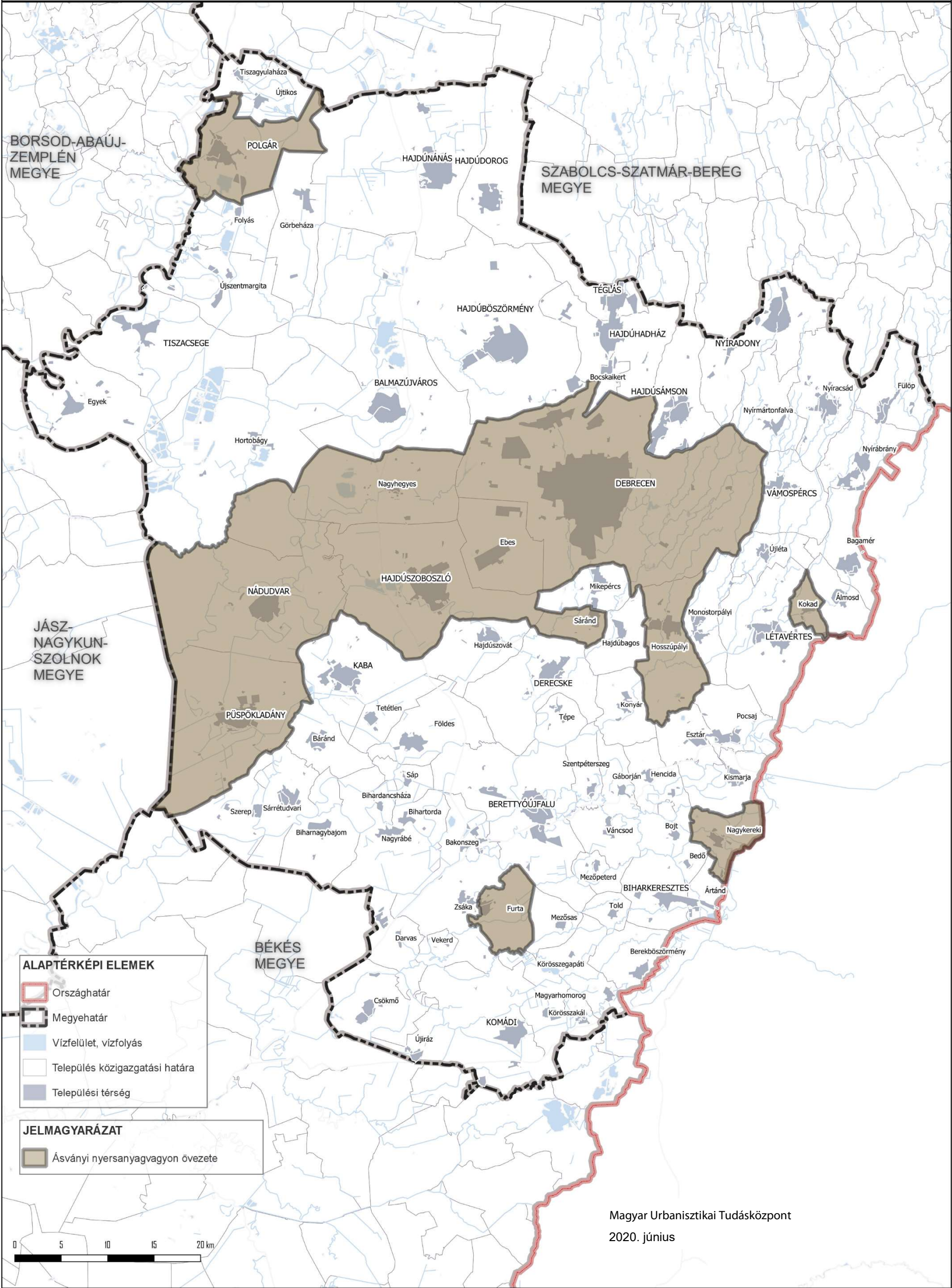
Nagyvízi meder övezete és a VTT tározók övezete

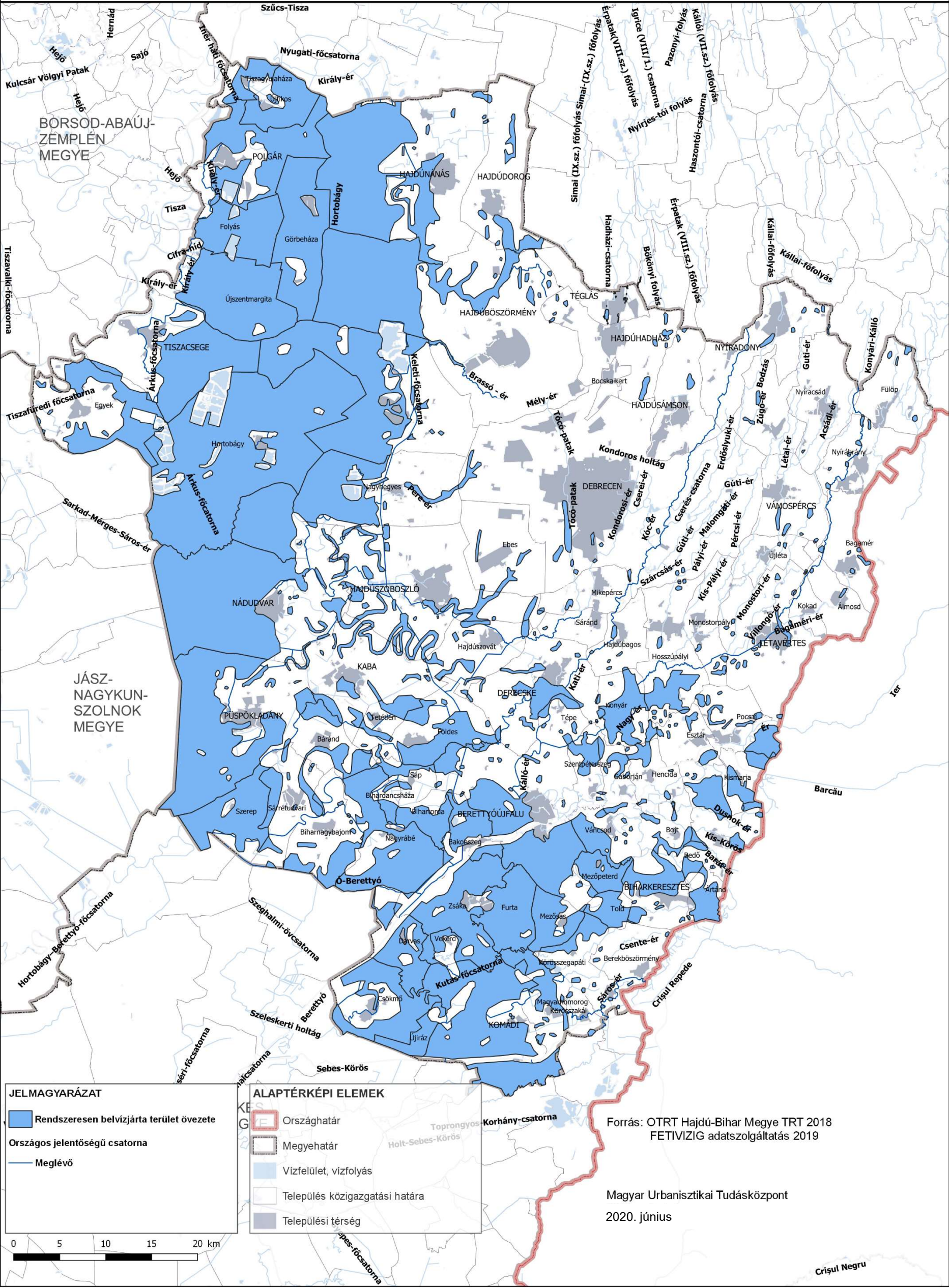
Honvédelmi és katonai célú terület övezete

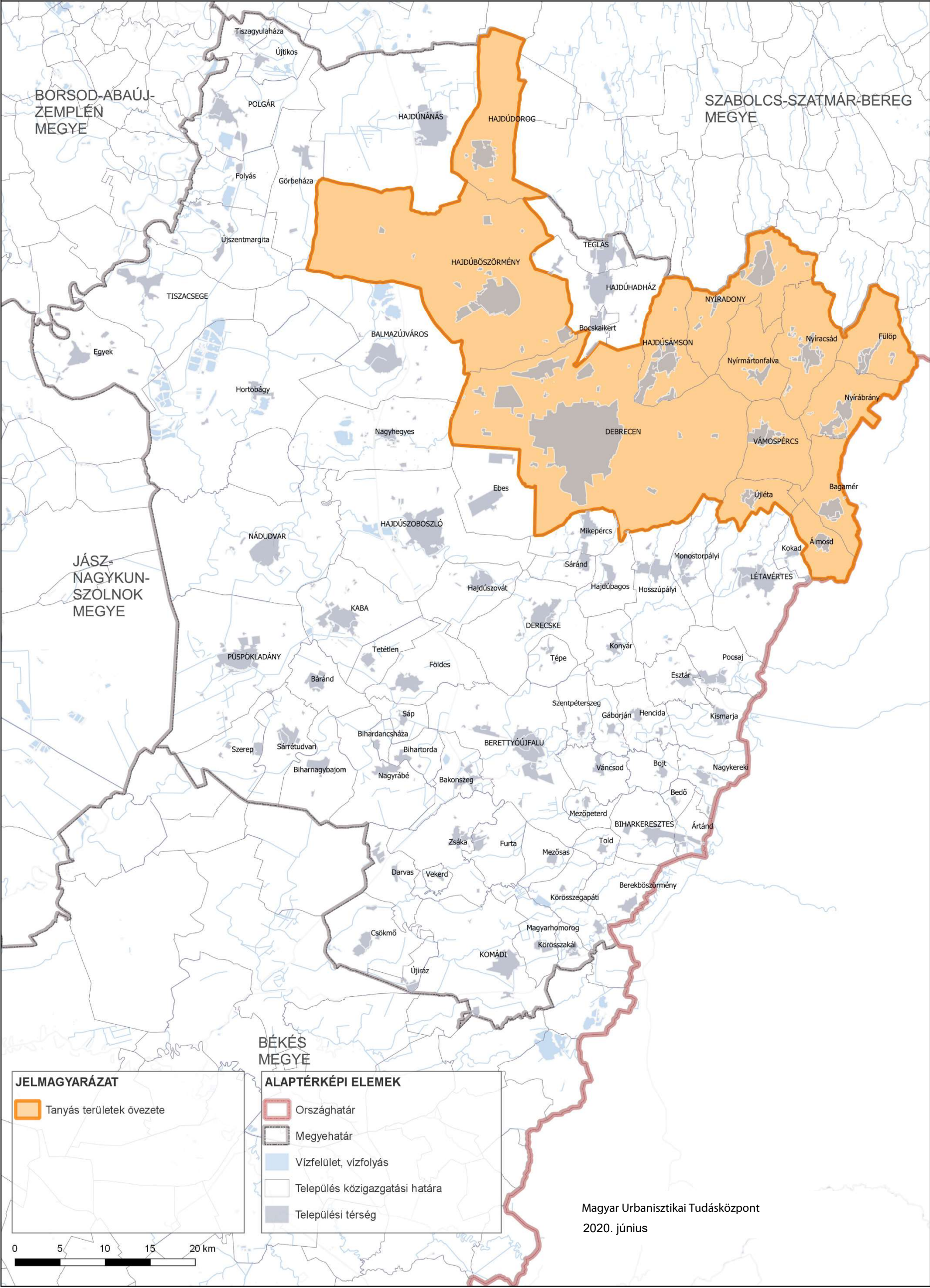
Ásványi nyersanyagvagyon övezete

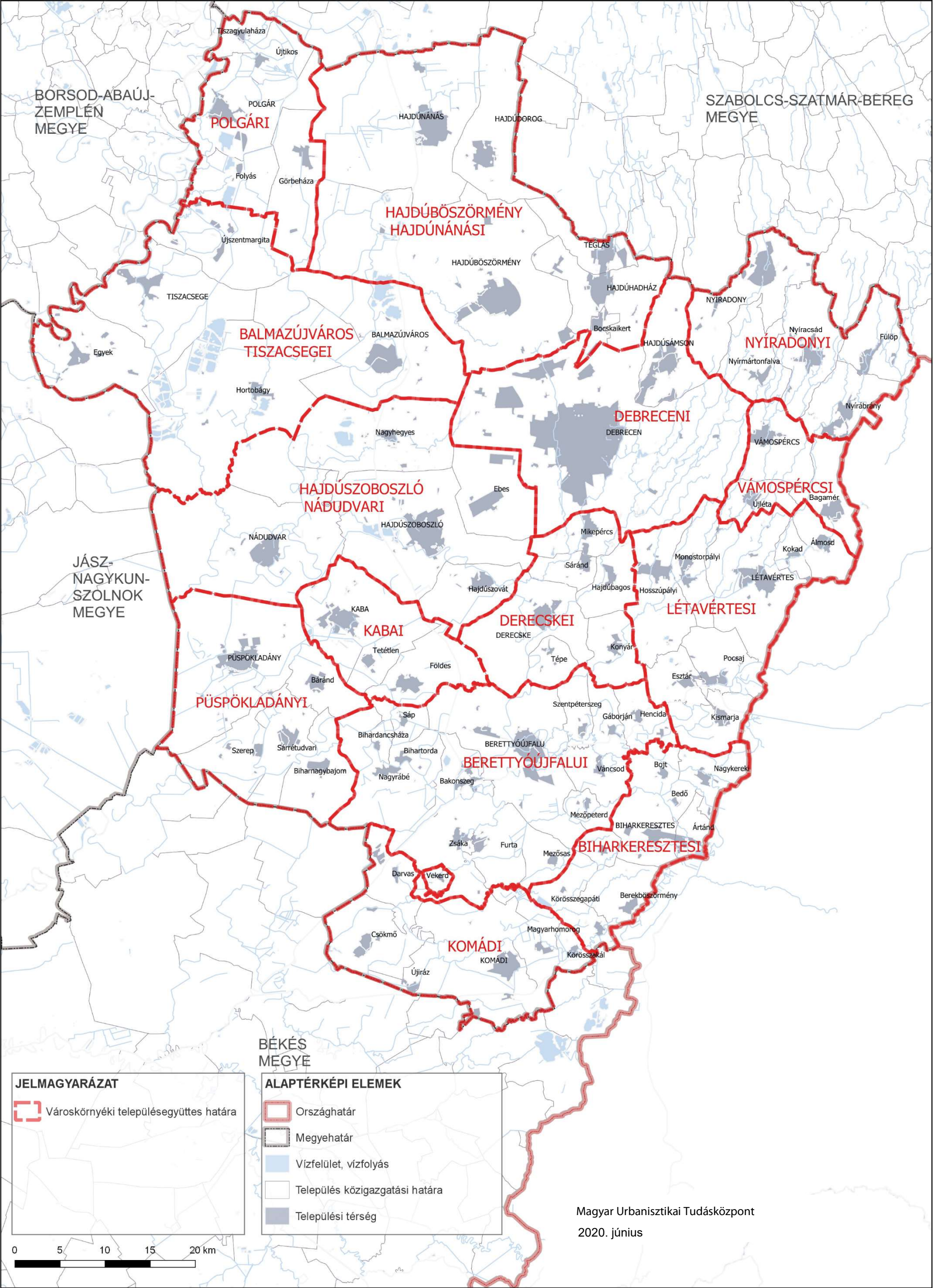
A rendszeresen belvízjárta terület övezete

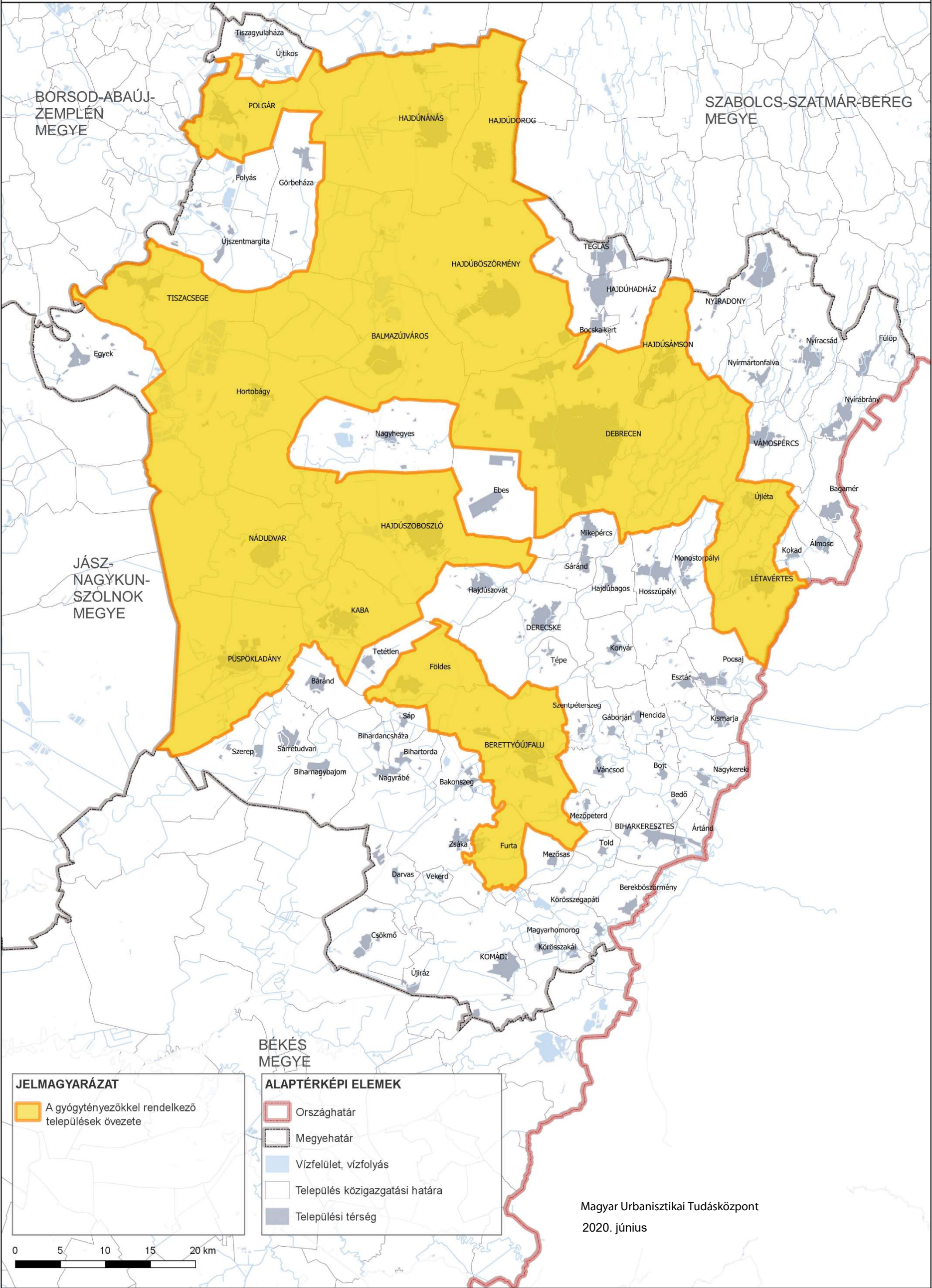
A tanyás területek övezete

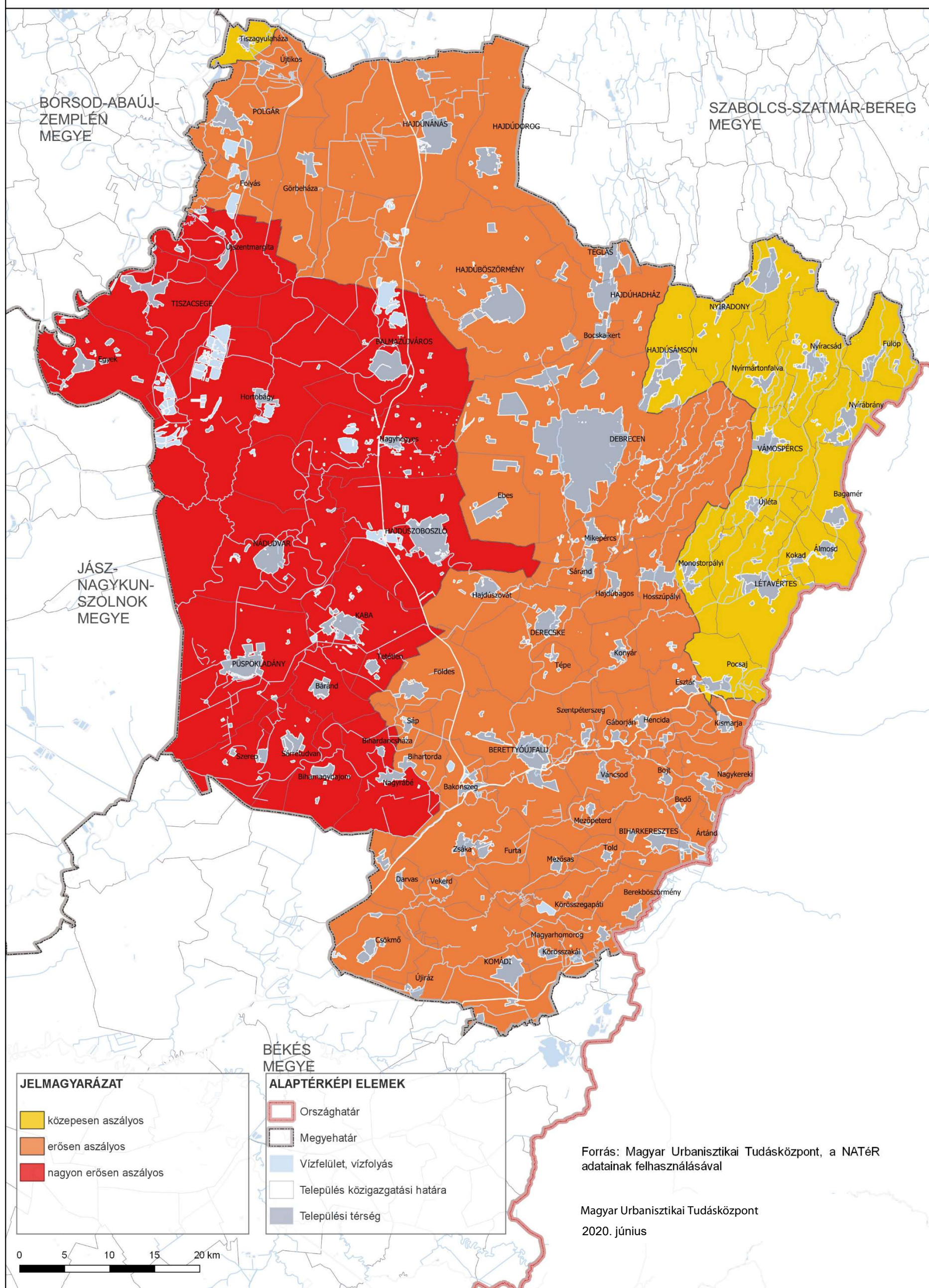
A városkörnyéki településegységek övezete

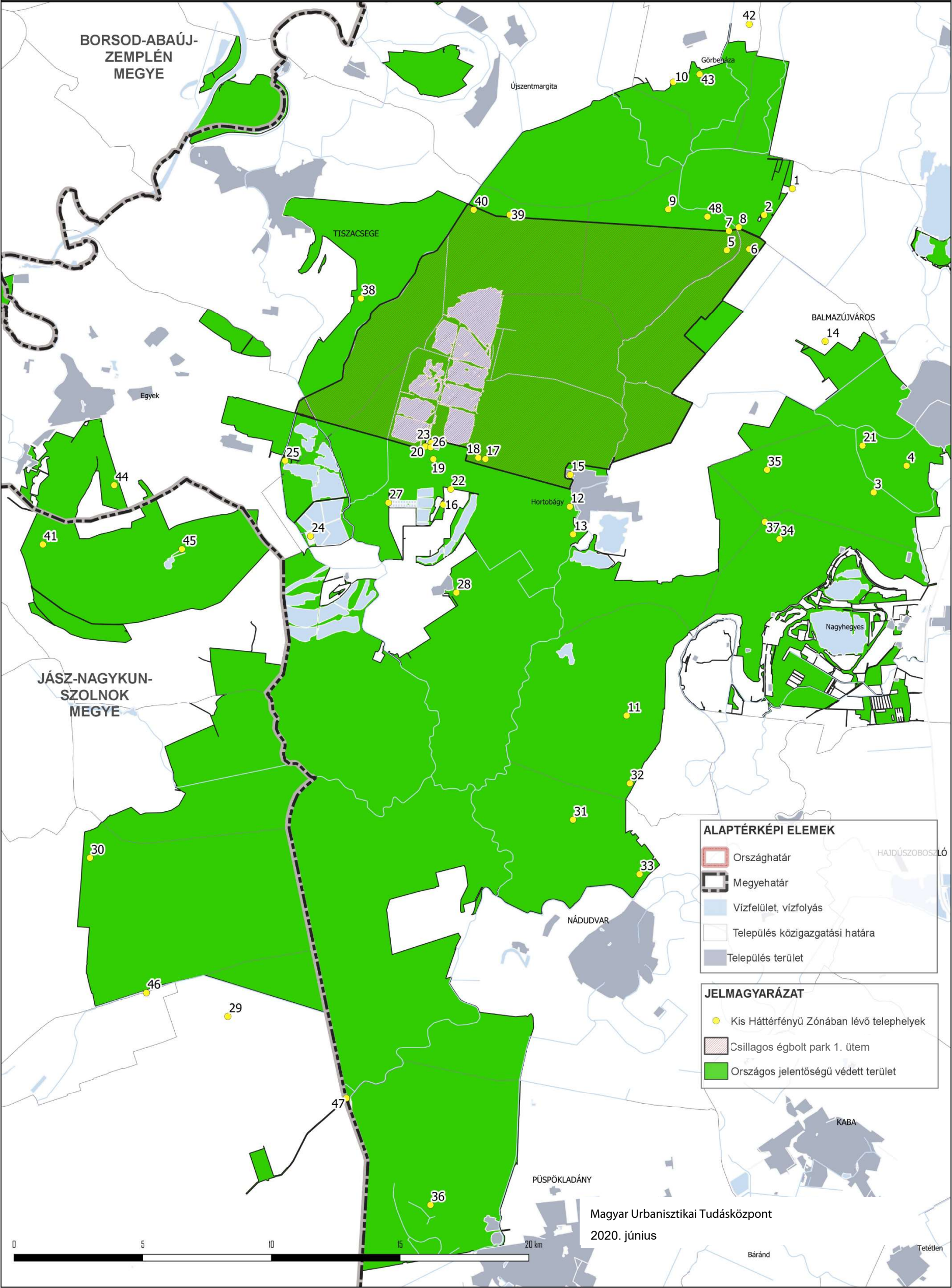
A gyógytényezőkkel rendelkező települések övezete

A klímaváltozással fokozottan érintett területek övezete

A Csillagos égbolt park övezete

3/16. melléklet: A kis háttérfényű zónában lévő kivilágított telephelyek listája

1 Lászlóháza juhtelep, Balmazújváros	27 Hortobágy Halastavi központ
2 Kisszeg üszőtelep, Balmazújváros	létesítményei, Hortobágy
3.Magdolna juhtelep, Balmazújváros	28 Ladányi major, Hortobágy
4 Magdolna üszőtelep, Balmazújváros	31.Szelencés Nádudvar
5 Darassa Kostelet Balmazújváros	32 Angyalháza Pulykatelep Nádudvar
6 Vókonya Balmazújváros	33 Sőrehát Juhtelep Nádudvar
7 Fűszálló Balmazújváros	34 Görbehodály Nagyhegyes
8 Kishortobágyi Csárda Balmazújváros	35 Szálkahalmi állattartó telep
9 Darassa Szarvasmarhatelep	Nagyhegyes
Balmazújváros	36 Meggyes-tanya Püspökladány
10 Bagota juhtelep Hajdúböszörmény	37 Szálkahalom HNP Őrház, Nagyhegyes
11 Angyalházi juhtelep Hajdúszoboszló	38 Nagykecskés-tanya Tiszacsege
12 Hidikutrica Hortobágy	39 Cserepes útkaparóház Tiszacsege
13 Pusztai Állatpark, Hortobágy	40 Cserepes tanya Tiszacsege
14 Hort tehenészet, Hortobágy	42 Dózsa juhtelep, Görbeháza
15 Máta, Erdei Iskola, Hortobágy	43 Bagota csőszház Hajdúböszörmény
16 Kékes tanya, Szatmári telek,	44 Tag-tanya Egyek
Hortobágy	47 Ágotai gátórház, Püspökladány
17 Kungyörgy, Hortobágy	48 Darassa HNP őrház, Balmazújváros
18 Kungyörgy 1, intervenciós üszőtelep,	A 3/18. mellékleten számmal jelölt
Hortobágy	következő kivilágított Jász-Nagykun-
19 Halastavi juhtelep Hortobágy	Szolnok megye területén feltüntetetti
20 Halastó település és vasútállomás,	objektumok nem esnek jelen rendelet
épületek Hortobágy	hatálya alá, azokat a tervlap tájékoztató
21 HNP Kisvasút végállomás Hortobágy	jelleggel tartalmazza:
22 Halastavi Őrház (Pásztortanya	29 Ecse-zugi hodályok, Karcag
Fogadó) Hortobágy	30 Csikóhodály, Kunmadaras
23 Heck marha telep Hortobágy-Halastó	41 Kis-cserepes, Tiszafüred
24 Fényesi tavak teletető Hortobágy	45 Górék tanya, Tiszafüred
25 Gyökérgút teletető Hortobágy	46 Németéri-gátórház, Berekfürdő
26 Akadémiai halkeltető Hortobágy	

2 A HAJDÚ-BIHAR MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSÉNEK 25/2020. (VI. 26.) HATÁROZATA

A HAJDÚ-BIHAR MEGYE FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE, VALAMINT A HAJDÚ-BIHAR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉBEN FOGLALTAK MEGVALÓSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK MEGTÉTELÉRŐL

Hajdú-Bihar megye fenntartható fejlődésének elősegítése, a Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervében foglaltak megvalósítása érdekében Hajdú-Bihar Megye Önkormányzatának Közgyűlése szükségesnek tartja az alábbi intézkedéseket.

Gazdaságfejlesztési intézkedések

1. Hajdú-Bihar Megye Közgyűlése fokozottan ösztönzi a gazdasági és ipari területek kijelölését, a meglévők rendezését, újrakezlesztését, megközelítésének, parkolási helyzetük javítását, a meglévő iparvágányok újrakezlesztését és más gazdaságösztönző beavatkozások elvégzését a következő területeken:
 - a. a kis- és középvárosok beruházási helyszínei ,
 - b. a nyíradonyi, a derecskei és a berettyóújfalui járás települései,
 - c. azoknak a településeknek a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területei, amelyeken gyorsforgalmi út – autópálya, autóút – halad át, továbbá az ilyen településekkel szomszédos települések kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területei,
 - d. az olyan felhagyott külterületi beépített területek újrahaznosítása, amelyek egykori mezőgazdasági major, vagy honvédségi célokat szolgáltak, beépített külterületi területfelhasználási területgységeken,
 - e. a Hajdú-Bihar Megye bihari területén lévő települések helyszínei,
 - f. a működő vasútállomástól 500 m-en belül fekvő ipari, kereskedelmi, szolgáltató, raktározási, szállítási és logisztikai, valamint
 - g. a geotermikus energia hasznosítását szolgáló helyszínek.Határidő: folyamatos
2. Hajdú-Bihar Megye Közgyűlése a minőségi turizmus fejlesztése és a megye turisztikai bevételeinek térben egyenletesebb elosztása érdekében fokozottan ösztönzi a turizmus szállodai szálláshelyeinek, vendéglátóhelyeinek, információs pontjainak, közlekedési lehetőségeinek, és más szükséges objektumainak a fejlesztését, az attrakciót jelentő helyi és országos értékek vonzerejének növelését, a következő területeken:
 - a. a megye városainak a központi belterületén lévő barnamezős területeken (szállodai szálláshely szolgáltatás, vendéglátás, fürdő- és gyógyturizmus vagy turisztikai rendeltetés céljára történő beruházások esetében),
 - b. a Puszta Világörökségi Helyszín területével szomszédos települések központi belterületének barnamezős területein, a Világörökségi terület fenntartható megismertetését szolgáló Pusztakapuk létesítésével (szállodai szálláshelyek bővítése, a vendéglátást vagy a turisztikai infrastruktúra fejlesztését, továbbá a természetvédelmi kezelés, a bemutatás, az ismeretterjesztés, a kutatás, a gyepgazdálkodás és az ökoturizmus céljait szolgáló létesítmény elhelyezése, a történeti, települési tájba harmonikusan illeszkedő módon),
 - c. a szállodai szálláshely szolgáltatás, vendéglátás, fürdő- és gyógyturizmus vagy turisztikai rendeltetés célját szolgáló létesítmények a nyilvántartott gyógytényezőkkel rendelkező településeken.Határidő: folyamatos
3. A megye gazdaságfejlesztése és beruházás-ösztönzése érdekében Hajdú-Bihar Megye Közgyűlése szükségesnek tartja a megye megjelenését, és ott az 1. és 2. pontban foglaltak szerinti beruházási helyszínek bemutatását és kiejánlását a MIPIM és az Expo Real nemzetközi ingatlanvásárokon, együttműködve az érintett településekkel és a HIPÁ-val.

Határidő: folyamatos

4. Hajdú-Bihar megye turizmusra vonatkozó elképzeléseinek jelentős bővítése érdekében egy olyan, a 2021-27 közötti időszakra szóló magába foglaló koncepció kidolgozása szükséges – Hajdú-Bihar Megye Turizmusfejlesztési Koncepciója 2021-2027 címmel –, amelynek az alapján a következő uniós programidőszakban a megye sikeressége a hazai és a nemzetközi turizmus tekintetében is növekedhet. Ezen belül kiemelt szereppel kell rendelkeznie az épített és természeti örökség (pl. világörökségi értékek, műemlékek, bioszféra rezervátum, csillagos égbolt park) turisztikai attrakcióvá tételének, az azokat hálózatba szervező turisztikai csomagok összeállításának, a turisztikai szuprastruktúra (szállodák, vendéglátóhelyek) és az attrakciókat és szállásokat összekötő kerékpárút-hálózat fejlesztésének, a turisztikai kínálat széles – országos és nemzetközi szintű – promóciójának, továbbá a közös turisztikai menedzsment kiadások finanszírozási mechanizmusának is.
5. Hajdú-Bihar Megye Önkormányzata fontosnak tartja a Hortobágyi Nemzeti Park területén létrehozott Csillagos Égbolt Park fenntartását, és annak turisztikai jellegű sokrétű kihasználását, ezért az érintett területen csak olyan fejlesztéseket támogat, amelyek megfelelnek a területrendezési tervben, és a Csillagos Égbolt Park világítási tervében foglaltaknak.

Határidő: folyamatosan

6. Hajdú-Bihar Megye Önkormányzata turizmusfejlesztési és területfejlesztési feladatainak koordinált megvalósítása érdekében támogatni és ösztönözni kívánja a Nyíradonyi, Berettyóújfalui és a Püspökladányi járás településeit, valamint a TOP1.2.1. Magyar szürkéék útja c. projektben résztvevő településeket (Hajdúszoboszló, Hajdúböszörmény, Nádudvar, Balmazújváros, Nagyhegyes, Hortobágy, Hajdúnánás) a helyi közösségek (önkormányzatok, társadalmi szervezetek, gazdálkodó szervezetek és az érintett lakosság) összefogása eredményeként létrejövő, a természeti és kulturális örökségének fenntartható hasznosításán alapuló terület- és vidékfejlesztési célok megvalósulását is segítő (pl. zöldutak kialakítása, gasztronómiai értékek népszerűsítése, helyi közösségek erősítése) natúrpark létrehozására irányuló együttműködésben.
7. A megye vidékfejlesztése, a tanyás térségek arculatának megőrzése, az ehhez szükséges jó példák gyűjtése és széles körű bemutatása érdekében a Megyei Önkormányzat 2021-től pályázatot dolgoz ki az „Okos tanya” cím elnyerésére, elsődlegesen a tanyák fenntartható, a környezeti értékeket megőrző, innovatív gazdasági hasznosításának a területén.
8. A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos célkitűzéseit, a természeti értékek és javak megőrzését, a lakosság jelenlegi és jövőbeni jól-létét szem előtt tartva elkötelezetten kívánja támogatni a megye gazdaságának rugalmasságát erősítve a fenntartható és hulladékmentes gazdaság kialakítását. A körforgásos gazdaságban az anyagcsere-folyamatok tervezetten, zárt körben áramlanak, a hulladék szinte 100%-osan hasznosul; a biológiai, illetve technikai alkotórészek nem keverednek, hanem minőségi veszteség nélkül visszakerülnek a biológiai és gazdasági körfolyamatokba. A természeti erőforrásokkal való felelős gazdálkodásra fókuszálva a Megyei Önkormányzat támogatja a piacok, a fogyasztók és a természeti erőforrások közti viszony újragondolását; a megyét érintő fejlesztések során segíteni kívánja a körforgásos gazdaság minél szélesebb körben történő megismerését, a gyakorlati alkalmazás előmozdítását, népszerűsítve az egyes fejlesztési pályázatok, együttműködések során megismert gyakorlatok, eljárások, módszerek körét.

Határidő: folyamatos

Infrastruktúrafejlesztési intézkedések

9. A Hajdú-Bihar megyei közlekedési hálózat fejlesztése érdekében a 2020-2027 közötti fejlesztések közül a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben szereplők mellett a következők az elsődlegesek, amelyek mielőbbi megvalósulását a Megyei Önkormányzat folyamatosan szorgalmazza az illetékes kormányzati szerveknél:
 - a. Közútfejlesztés:
 - Debrecen keleti elkerülő
 - Berettyóújfalu és Békéscsaba között új nyomvonal építése
 - Debrecen - Hajdúszoboszló közötti útszakasz négysávosítása
 - Debrecen – Nyíregyháza közötti útszakasz négysávosítása
 - Debrecen – Józsa közötti útszakasz négysávosítása

b. Kerékpárút fejlesztés

- Debrecen - Ebes
- Debrecen - Hajdúszoboszló
- Debrecen - Vámospércs (országhatár)
- Debrecen (Józsa) - Hajdúböszörmény
- Debrecen – (Látóképi víztározó) – Balmazújváros
- Debrecen – (Vekeri tó) – Hosszúpályi - Létavértes

c. Határátkelők fejlesztése:

- Pocsaj,
- Nyírábrány,
- Létavértes,
- Ártánd (Biharkeresztes)

d. Vasútfejlesztés:

- Debrecen – Nagyvárád közötti szakasz fejlesztése
- Debrecen – Balmazújváros közötti szakasz fejlesztése
- Püspökladány – Biharkeresztes közötti szakasz korszerűsítése
- Debrecen elővárosi vasút kiépítése
- Debrecen – Mátészalka közötti szakasz korszerűsítése

A fentiek közül a kerékpárutakat lehetőség szerint a közutaktól távolabb, azoktól fasorral, sövénnyel elválasztva szükséges kialakítani.

Határidő: folyamatosan

Társadalomépítési intézkedések

10. Hajdú-Bihar Megye Közgyűlése fontosnak tartja a fokozottan hátrányos helyzetű települések, településrészek helyzetének javítását, ezért szükségesnek tartja, hogy a településfejlesztési és településrendezési tervekben készüljenek olyan munkarészek, amelyek a helyi társadalom rétegzettségével, a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének javítási lehetőségeivel, az egészséges életkörülmények, így az intézményi és műszaki infrastrukturális lehetőségek igénybevételeének szükség szerinti növelésével foglalkoznak.

Határidő: folyamatos

Környezetfejlesztési intézkedések

11. Hajdú-Bihar megye tájvédelmi és erdőgazdálkodási követelményeinek teljesítése érdekében a településrendezési tervek készítése során a biológiai aktivitásérték, tájképvédelem, klímaadaptáció biztosítása, valamint a klímaváltozás hatásainak mérséklése érdekében erdők, fasorok, facsoportok, cserjesávok telepítése szükséges. Ezeket elsődlegesen a településszegélyeken, illetve nagy kiterjedésű mezőgazdasági táblákat tagoló mezővédő fásításként kell telepíteni, a földutak menti, illetve birtokrendezési és infrastrukturális beruházásokat kísérő fásításként, valamint a pollenben szegényebb, kevésbé allergizáló őshonos fa- és cserjefajokból. Az intézkedés a táj szépségének és fásított, árnyékot adó útvonalhálózatának fejlesztésével, a megye klimatikus helyzetének javítása mellett hozzájárul a megye vonzerejének növeléséhez.

Határidő: folyamatosan.

12. A megye termőföldjeinek védelme érdekében javasolt, hogy a településrendezési eszközök elkészítése és módosítása során a napelempark elhelyezésére szolgáló, az országos építési és településrendezési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) kormányrendelet (a továbbiakban: OTÉK) 30/B (2) c) pontja szerinti, a kutatás-fejlesztés, a megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló különleges, beépítésre nem szánt terület a mezőgazdasági térségéhez tartozó, az ökológiai magterület, vagy az ökológiai folyosó övezetbe nem sorolt területen kerüljön kialakításra, és ezen belül a lehető leggyengébb

minőségű termőföldek kerüljenek felhasználásra, és ezt a településrendezési eszköz alátámasztó munkarésze külön fejezetben tartalmazza.

Határidő: folyamatosan

13. Hajdú-Bihar Megye Önkormányzata a hatékony mezőgazdaság fejlesztése érdekében – a Debreceni Egyetemmel, a Hajdú-Bihar Megyei Agrárkamarával, és lehetőség szerint más, hasonló helyzetben lévő megyék (pl. Bács-Kiskun, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés stb.) önkormányzataival – együttműködést kezdeményez a hazai felsőoktatási intézmények és kutatóhelyek számára. Ennek célja a vízszegény térségekben alkalmazható vízszegény földművelési technikák feltárására és alkalmazásba ültetési feltételeinek meghatározása, továbbá – együttműködve más, a klímaváltozással különösen érintett megyékkel – azok elterjesztése, ehhez oktatási, képzési anyagok elkészítése és terjesztése, tanfolyamok szervezése.
14. Hajdú-Bihar Megye Önkormányzata fontosnak tartja, a települések hagyományos szerkezetének és jellegének értékőrző fejlesztését a kulturális örökség és a természeti környezet szempontjából érzékeny területeken. Ezért a települések fejlesztését célzó támogatások odaítélése során erősíteni szükséges a hagyományos kiskereskedelmi üzletágot, növelve ezzel a városközpontok minőségét, társadalmi és gazdasági vonzerejét, közkedveltségét és gyalogosforgalmát. A Megyei Önkormányzat ennek érdekében információkkal, jó példákkal, nemzetközi EU-s projekt elérhetőségekkel (pl. URBACT) támogatja a megyei városokat a számukra leginkább megfelelő belváros- és üzletutca-fejlesztési programok megtervezésében és megvalósításában.

Tudatosságnövelő intézkedések

15. Hajdú-Bihar Megye Önkormányzata a megyében lévő települések eredményesebb és összehangoltabb fejlődése érdekében a jövőben rendszeresen megyei településfejlesztési és -rendezési konferenciát szervez, amelyen megismerhetők és bemutatathatók
 - a. a megye települései fejlesztésének eredményei, legjobb példái,
 - b. az EU-s jó gyakorlatok, azok adaptálási lehetőségei,
 - c. a megye településeinek azon fejlesztési, vagy rendezési problémái, amelyek több települést érintenek, és amelyek megoldásában a Megyei Önkormányzat szerepet vállalhat.

Határidő: folyamatos

16. Hajdú-Bihar Megye Önkormányzata a megyei épített és természeti értékeinek szélesebb körű megismerése, a megyei identitás növelése és a megye márkájának építése és promóciója céljából országos fotópályázatot dolgoz ki
 - a. Hajdú-Bihar megye építészeti örökségének feltárása, annak művészi igényű, de a széles – a megyén kívüli – közvélemény számára is vonzó bemutatása érdekében,
 - b. Hajdú-Bihar megye természeti, illetve természeti környezetben lévő értékeinek bemutatására, a széles közvéleménnyel való megismertetésére.
 - c. A pályázatok arra érdemes pályaműveiből szervezett kiállítást folyamatos vándorkiállításként be kell mutatni a megye településein, más megyék székhelyein, és megfelelő időszakonként központi jelentőségű budapesti kiállítóhelyen is.

Határidő: folyamatos

3 MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK:

3.1 Összefoglaló indoklás

3.1.1 Általános indoklás

Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervének tervezete a területrendezésről és a területfejlesztésről szóló 1996. évi XXI. törvény, az Országos Területrendezési Tervet is magában foglaló Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (OTrT), a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet, a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet és más hatályos jogszabályok előírásai szerint készült. A terv jóváhagyandó munkarészei így a jogszabályi előírásoknak megfelelően két, szakmai szempontból egymásra épülő, de jogi szempontból elkülönült részből állnak, a megyei önkormányzati rendeletnek a jogszabályok szerint összeállított tervanyagából, valamint a megyei önkormányzatnak a tervben foglaltak megvalósítása érdekében meghozott, több pontból álló határozatából. Tekintettel arra, hogy a megyei önkormányzatok jogalkotási hatásköre meglehetősen szűk keretek között mozoghat, a két jóváhagyásra kerülő munkarész úgy került megfogalmazásra, hogy azok együttesen és összehangoltan minél nagyobb mozgásteret biztosítsanak a megyei önkormányzat törvényben megfogalmazott, és a gyakorlat által igényelt koordinációs feladatainak valóra váltása számára.

Ennek megfelelően a megye területrendezési tervéről szóló rendelet javaslata 4 egyedi megyei övezetet tartalmaz, míg a határozat 16 pontban írja le a megyei önkormányzat legfontosabb operatív tennivalóit Hajdú-Bihar Megye dinamikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődése érdekében.

3.1.2 Részletes indoklás

A rendelet egyes sajátos szakaszaihoz

A rendelet egyes szakaszai az OTrT előírásai szerint, azzal összhangban kerültek megfogalmazásra, az 1-3. §-ban, valamint az 4. § (1)-(2) bekezdésében az országos jogszabályok alapján kötelezően előírt elemekkel, amelyek a kormányzati szervezetektől származó adatszolgáltatás előírás szerű felhasználásával a jogi előírásoknak megfelelő módszerrel készültek, ezért külön indoklást nem igényelnek. Ezekben belül a 4. § (3) a)-d) pontjában szereplő megyei övezetek tartalmát az erre vonatkozó miniszteri rendelet határozza meg, azok területi hatályát pedig a Megyei Önkormányzat, a 3. melléklet egyes tervlapjain. A 4. § (3) a)-d) pontjában felsorolt egyedileg meghatározott megyei övezeteknek a tartalmát és a területi hatályát is a megyei önkormányzat határozza meg, a 6. § (1)-(4) bekezdésben részletezettek szerint. Ezekben az egyedileg meghatározott megyei övezetekben olyan területek előírásai kerültek bele, amelyek Hajdú-Bihar megye és egyes településeinek, térségeinek sajátos, jövőorientált és fenntartható fejlődéséhez egyaránt szükségesek.

Az övezeti tervlapok elkészítése során alapelv volt, hogy a terv pusztá tervezői elhatározásból ne változtasson az illetékes állami szervezetektől adatszolgáltatásként kapott területi határokon, így a tervezők saját szakmai elhatározásukból általában nem éltek az OTrT 10. §-ban foglalt eltérési lehetőségekkel. Hasonló módon nem éltek az OTrT 15. § (1) b) pontjában biztosított eltérési lehetőségekkel az országos műszaki infrastruktúra-hálózatoknak az Ország Szerkezeti Tervében megállapított nyomvonalától és a térbeli rendjétől sem, hanem az OTrT-ben nem szereplő megyei hálózati elemeket igazították az országos hálózatokhoz, meghagyva az eltérés lehetőségét a települések tervezői számára. Ahol azonban az országos illetékességű szervezetek adatszolgáltatása kismértékben eltért a megyei állami szervezetektől, ott a pontosabbnak, aktuálisabbnak ítélt lehatárolás került fel a tervlapra, tervezői mérlegelés alapján, és olyan eset is volt, amikor az országos terv által javasolt erdőterületet annak az adott településre rendkívül kedvezőtlen következményei miatt a megyei területrendezési terv a jogszabály által megszabott keretek között elhagyta, vagy amikor az országos főutat – szintén a jogszabály keretei között – az országos térségi szerkezeti tervtől eltérő nyomvonalra helyezte, az illetékes állami szervezetek által jelzett szempontok szerint.

Az 1. melléklethez

Az 1. melléklet tartalma háromféle forrásból áll össze. Az OTRT meglévő és tervezett országos jelentőségű infrastruktúra elemei, és a meglévő megyei infrastruktúra-hálózat mellett helyet kaptak a korábbi megyei területrendezési tervben szereplő, elemek közül azok, amelyek az előkészítő szakasz jövőműhely-megbeszélései és a megyei szintű egyeztetések alapján ma is aktuálisak, és azok is, amelyek az igények változása következtében – a megyei terv léptékében értelmezhető – új elemként merültek fel az előbbi fórumokon.

A hatályos jogszabályok mellett a térségi illetékességű szervezetek adatszolgáltatásai, saját tervei szerint készültek el az 1. mellékletben szereplő különféle listák, felsorolások. Ezek kidolgozása során fontos szempont volt, hogy – a 2. sz. melléklettel teljes összhangban – ezek a felsorolások ne csak az OTRT-ben szereplő, és a megyét érintő országos jelentőségű elemeket tartalmazzák, hanem foglalják magukba a megye számára fontos térségi elemek közül is azokat, amelyekre a jogszabályok lehetőségeket biztosítanak. Ezek szerepeltetése a legnagyobb részben különféle korábban elkészített és hatályos tervek alapján történt, akkor is, ha egyes esetekben – mint például a kerékpárút-hálózatnál – a tervi előzmény a megye kerékpáros stratégiája volt, amit így különösen jól össze lehetett hangolni a megyei területrendezési tervben szereplő hálózat követelményeivel.

A 2. melléklethez

A 2. melléklet térségi szerkezeti tervlapja az 1. melléklet elemei közül azokat tünteti fel, amelyek szerepeltetését az OTRT előírja. Az országos jelentőségű, az illetékes államigazgatási szervek adatszolgáltatása alapján feltüntetett elemek a megyei jelentőségű elemek vonatkozásában adatforrás volt a korábbi megyei területrendezési terv, valamint a megye településeinek, és a megyében működő egyes államigazgatási ágazati szervezetek adatszolgáltatása. A területszerkezeti terv általában – a fejezet előző szakaszaiban említett kivételekkel – változtatás nélkül tartalmazza az országos adatbázisokból származó elemeket, kivéve, ha a megyében illetékes államigazgatási szervezet saját nyilvántartása ettől eltér, mert ilyen esetekben lehetőség szerint az OTRT 22. és 23. §-a szerint a megyei adatokat tünteti fel a terv. A felülvizsgált korábbi tervből átvett, és az újonnan tervezett megyei jelentőségű infrastruktúra elemek szintén az országos hálózatokhoz illesztve kerültek feltüntetésre.

Ki kell emelni az előzők közül a települési területek övezetét, amelyek meghatározásánál az országos állományokból származó területek mellett az előkészítő szakaszban a településektől kapott hatályos településszerkezeti tervekben elfogadott beépítésre szánt területi növekmények is bekerültek, függetlenül azok elfogadásának időpontjától. Az így megnövelt települési területek szerepelnek az 1/1. melléklet területi kimutatásában, és a 2. melléklet térségi szerkezeti tervlapján, továbbá 3. melléklet tervsorozatának alaptérképén is. Azoknak a településeknek a települési területei, amelyekről nem érkezett be településszerkezeti terv, az eredeti formájukban, az országos területrendezési terv szerinti települési területtel szerepelnek a 2. melléklet tervlapján, és a többi tervlap alaptérképén is, így az 1. melléklet táblázatában is az így számított területi értékeik szerepelnek.

A 3. melléklethez

A 3. melléklet általában az OTRT-ben és más hatályos jogszabályokban előírtak szerint tartalmazza a megyei tervben alkalmazott övezeteket. Említésre érdemes ezen belül az, hogy a földtani veszélyforrások területének övezete, illetve az ilyenekkel érintett települések tervi megjelenítése nem szerepel a rendeletben és mellékleteiben. Ennek oka az, hogy az e kérdésben illetékes állami szervezet adatszolgáltatása szerint Hajdú-Bihar megyében az elmúlt évtizedekben mindössze két településen voltak földelmozdulással járó rendellenességek, és ezek nem földtani, hanem mindkét esetben vízgazdálkodási hiányosságokból – a belvízelvezetés hiányából, illetve a magas vízállás által alámosott csatornafalból – származtak. Így tehát földtani veszélyforrások mindeddig a megyében nem jelentkeztek, ezért ezekről tervlap sem készült.

A 3/1. melléklethez

Az országos ökológiai hálózat övezeteinek az OTRT-ben megállapított területe az Agrárminisztérium és a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján került feltüntetésre. A terv elemeihez az országos jelentőségű természetes, illetve természetközeli területek összessége és az azok közötti kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes összefüggő rendszere tartozik, és amelynek része a magterület, az ökológiai folyosó és a puffertérület.

A 3/2. melléklet

Az OTrT és az Agrárminisztérium adatszolgáltatása alapján a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete az OTrT-ben meghatározott, a megyei területrendezési tervben alkalmazandó övezet, amelybe a kiváló növénytermesztési feltételekkel rendelkező szántóterületek tartoznak. A jó termőhelyi adottságú szántók övezetébe a jó növénytermesztési feltételekkel rendelkező szántóterületek tartoznak, szintén az Agrárminisztérium adatszolgáltatása alapján.

A 3/3. melléklet

Az erdők övezete az OTrT-ben megállapított övezet, amelybe az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdők és az erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek tartoznak.

Az erdőtelepítésre javasolt terület övezetébe olyan területek tartoznak az illetékes állami szervezetek adatszolgáltatása szerint, amelyeknek az erdőgazdálkodásra való alkalmassága termőhelyi viszonyaik alapján kedvező és az erdőtelepítés környezetvédelmi szempontból szükséges vagy indokolt. Hortobágy község és Püspökladány város területén az országos tervekben szereplő erdőtelepítésre javasolt területek a törvény keretei között csökkentésre kerültek. Meg kell jegyezni ugyanakkor azt, hogy az új OTrT Hajdú-Bihar megye erdős felületeinek mintegy 100.000 hektárra való növelését irányozza elő, ami a korábbi tervek tükrében túlzottnak mondható. Az erdőtelepítésre javasolt övezethez sorolt területek között több olyan van, amelyeket a megyei erdészeti szakmai hatóság véleménye kedvezőtlennek, nemkívánatosnak nevez, így a következő felülvizsgálat során ezek felülvizsgálata is szükséges lesz. Tekintettel a megye sajátos pusztai arculatára, tájszerkezetére, az erdők mennyiségi növelésével szemben előnyben kell részesíteni a gyepgazdálkodást kiegészítő, azzal összehangolt fásításokat és erdőtelepítéseket. Ennek megfelelően a terv – az OTrT-ben előírtakat követve – a jogszabályi előírások szerinti mértékben feltünteti a javasolt erdőterületeket, de annak megvalósulása nem tartható kedvezőnek. Az ország erdőfelületeinek növelését Hajdú-Bihar megye esetében a megyei szakemberek mértékadó véleménye szerint az OTrT-ben feltüntetettéknél érzékenyebben, differenciáltabban kellene elérni.

A 3/4. melléklet

A tájképvédelmi terület övezet az OTrT-ben megállapított övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak. A tájképvédelmi övezetet a terv az Agrárminisztérium és a Hortobágyi Nemzeti Park adatszolgáltatása alapján tünteti fel, tartalmát a vonatkozó miniszteri rendelet foglalja magában. Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy az OTrT egyes, a Hortobágyi Nemzeti Parkot érintő infrastrukturális elemét az illetékes megyei tájképvédelmi hatóságok véleményezésük során kifejezetten kedvezőtlennek, tájvédelmi szempontból elkerülendőnek minősítettek. Ezek továbbtervezése során a tájképvédelmi szempontokat fokozottan figyelembe kell venni, és a tervi tartalmakat a jogszabályok által lehetővé tett eltérésekkel kell továbbfejleszteni.

A 3/5. melléklet

A világörökségi és világörökségi várományos területek védelméről a 2011. évi LXXVII. Törvény rendelkezik. A világörökségi és világörökségi várományos terület által érintett települések övezetét a terv az OTrT alapján, a Miniszterelnökség adatszolgáltatását felhasználva tünteti fel.

A 3/6. melléklet

Az országos vízminőségvédelmi területek övezete az OTrT, valamint a 2015-ben elfogadott Vízügyűjtő-gazdálkodási Tervnek (VGT2) a 2-15 Berettyó, 2-17 Hortobágy-Berettyó alegységekre vonatkozó vízügyűjtő-gazdálkodási tervei szerint készült TIVIZIG adatszolgáltatás alapján került feltüntetésre.

A 3/7. melléklet

Az árvízvédelmi területek övezete a nagyvízi meder és a VTT-tározók övezetei mellett azok helyes szakmai értelmezése érdekében feltünteti az ártéri öblözeteket, a szükségtározókat, az elsőrendű árvízi védvonalakat, a lokalizációs vonalakat, a 10 millió m³ feletti vízkárelhárítási tározókat, az országos jelentőségű csatornákat, és az egyéb kiemelt jelentőségű vízi építményeket, az OTrT, valamint a 2015-ben elfogadott Vízügyűjtő-gazdálkodási Terv és a TIVIZIG adatszolgáltatása alapján

A 3/8. melléklet

A honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett településeket a terv az OTRT, valamint a Honvédelmi Minisztérium előzetes állásfoglalása szerint tünteti fel.

A 3/9. melléklet

Az ásványi nyersanyagvagyon övezete az OTRT-ben meghatározott megyei övezetekhez tartozik, amelyet a terv a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal előzetes adatszolgáltatása szerint, valamint a vonatkozó miniszteri rendeletnek megfelelően tünteti fel.

A 3/10. melléklet

A belvízvédelmi terület övezete megyei övezetként a rendszeresen belvízjárta területeket tartalmazza, az OTRT, valamint a 2015-ben elfogadott Vízügyi-gazdálkodási Tervnek (VGT2) a 2-15 Berettyó, 2-17 Hortobágy-Berettyó alegységekre vonatkozó vízügyi-gazdálkodási tervei szerint készült TIVIZIG adatszolgáltatás alapján.

A 3/11. melléklet

A tanyás területek övezetéhez a jogszabályban meghatározott kritériumok szerint Hajdú-Bihar megyében a Debreceni, a Hajdúböszörményi és a Nyíradonyi járás települései sorolhatók, bár a tényleges helyzet szerint a megye külterületi lakosságának a nagyobb része – mintegy 60 %-a – nem tanyás, hanem zártkerti jellegű területen él, így a jogszabályban előírt számítási mód itt kevésbé releváns.

A 3/12. melléklet

A városkörnyéki településegységek övezetébe tartozó egyes településcsoportokat a tervlap a topográfiai adottságok és a tényleges együttműködések szempontjai szerint tartalmazza.

A 3/13. melléklet

A terv elfogadásakor a győgtényezőkkel rendelkező településeket a tervlap a természetes győgtényezőkről szóló 74/1999. (XII. 25.) EüM rendeletben meghatározott hatóság – a Fővárosi Kormányhivatal – nyilvántartása alapján tünteti fel.

A 3/14. melléklet

A klímaváltozással fokozottan érintett területek térképe az Országos Meteorológiai Szolgálat 1931-2010 között hosszú távú idősorából építkező Pálfai-féle Aszályossági Indexet (PAI) tartalmazza. A PAI olyan relatív mutatószám, amely az aszályt - az egész mezőgazdasági év vonatkozásában - egyetlen számértékkel jellemzi, így jól alkalmazható a különféle területek ilyen adottságainak megbízható osztályozására és összehasonlítására.

A 3/15-16. melléklet

A Hortobágyi Csillagos Égbolt Park térképe, az érintett települések listája és a Kis Háttérfényű Zónában lévő telephelyek listája a Hortobágyi Nemzeti park Igazgatóság által elkészített Csillagos Égbolt Park Világítási Tervéből származik.

A határozati javaslatokhoz

A határozati pontok a terv előkészítési szakaszában lefolytatott Jövőműhelyeken elhangzottak, illetve más, a terv előkészítését szolgáló szakértői egyeztetések nyomán kerültek megfogalmazásra azzal a szándékkal, hogy azok rövid és hosszabb időtávlatban is támogassák a megyei önkormányzatnak a települések fejlődését koordináló szakmai munkáját, továbbá segítsék a 2020 utáni időszakra a későbbiekben elinduló területfejlesztési tervezési munka megalapozását is.

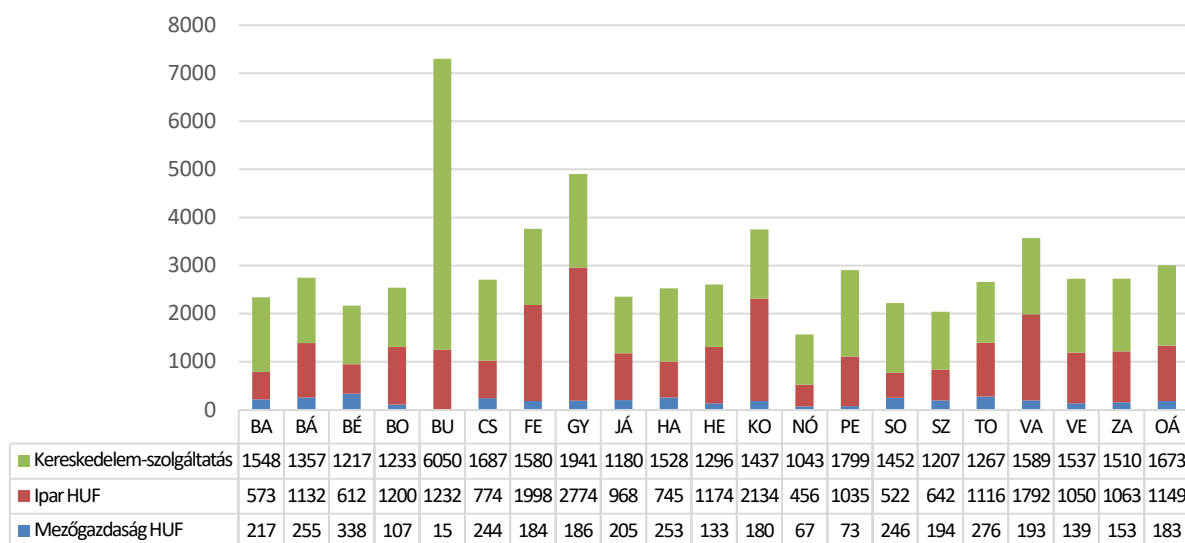
A következő években Debrecenben megvalósuló BMW-gyár – más, autógyárral rendelkező megyék tanulsága szerint – várhatóan többszörösére növeli majd a megye ipari termelését, és legalább másfélszeresére a megye összes GDP-termelését is, önmagában és beszállítóival együtt is több ezer embert foglalkoztatva nemzetközi szinten is igen magas technológiai színvonalú üzemben. Várható az is, hogy a munkaerő-vonzása – és ezzel vásárlóerő-növelő képessége – elsődlegesen a Debrecen mintegy 30-40 kilométeres távolságban övező hajdúsági városgyűrű városaiból lesz jelentős, a megye bihari részén fekvő településekről ez a hatás gyengébbre prognosztizálható. Az is prognosztizálható ugyanakkor, hogy az ingázók lakhelyeként szolgáló települések anyagi lehetőségei csak az oda települő gazdasági szervezetek útján javulhat. Az ingázó lakosság növekvő jövedelme a jelenlegi adóstruktúrában nem eredményez lényeges változást a lakóhelyük önkormányzatainak bevételeiben, hiszen az SZJA-ból a városi önkormányzatoknak rendszerint legfeljebb elhanyagolható mértékű jövedelmük származik. Ebben az esetben ezek a városok abban válnak érdekeltté, hogy a megnövekvő vásárlóerőt a helyi szolgáltatások, a kiskereskedelem, vendéglátás, rekreáció kössék le, mert így a helyi székhelyű szolgáltató és kereskedelmi cégek eredményessége, és ezzel együtt iparűzési adója is a helyi önkormányzat bevételeit gyarapíthatja majd.

Ugyanakkor az is prognosztizálható, hogy az előbbieknél távolabb fekvő – főként bihari – települések lakosságának körében ez a jövedelemnövekedés jóval kevésbé lesz érzékelhető, azoknak saját gazdaságuk fejlesztését komplex rendszerben kell fejleszteniük, ideértve az ipari termelést, és a ma már szinte bárhol végezhető szellemi szolgáltatások széles palettáját is.

A gazdasági fejlődés területi befolyásolása – a húzóágazatok és a területileg kiegyensúlyozó befektetésösztönzés

Ennek megfelelően a megyei önkormányzat számára fontos feladat egyrészt az, hogy segítse a megye városait, falvait a befektetés-ösztönzésben, a munkahelyteremtő befektetőknek a megyébe való vonzásában, azokon a területeken, amelyek közlekedéssel könnyen elérhetők, részben a tervezett BMW-gyár potenciális beszállítóinak, illetve a megye adottságait más módon gazdasági célból kihasználóknak a körében. Legalább ennyire fontos az is – mivel az előző folyamatok várhatóan valamilyen szinten maguktól is beindulnak –, hogy a megye Debrecenről távolabb eső, bihari városaiban és azok határmenti térségében erőteljes befektetés-ösztönző munka valósuljon meg, itt a határmenti fekvés, a természeti adottságok előnyök lehetnek a nemzetközi cseretér-szerep valóra váltására, ez azonban kevésbé magától értetődő folyamat, így itt a lehetőségek megtalálása, kiajánlása várhatóan több erőfeszítést igényel majd.

A fenntartható gazdaság erősítését szolgálják emellett azok a rendeleti és határozati pontokban is megnyilvánuló törekvések, amelyek a kötőpályás (vasúti) közlekedéssel jól megközelíthető, valamint a körforgásos gazdasághoz csatlakozó területeket preferálják a megyei önkormányzat területfejlesztési és koordinációs munkájában.

A megyék GDP-je ágazatonként 2017 (Forrás: KSH)

Az eredeti funkciójukat nagyrészt elveszített, de a kulturális és gazdasági örökséghez, az alföldi identitáshoz szorosan hozzátartozó megyék fenntartható (újra)hasznosítását szolgálják a tanyás térségekre vonatkozó rendeleti előírások és az „Okos tanya” cím elnyerésére meghirdetendő pályázatok egyaránt.

A fenntartható gazdaság professzionális megvalósításának az egyik legfontosabb eleme a megye adottságait, épített, természeti és kulturális örökségét magas fokon hasznosító turizmusnak a jelenleginél lényegesen szélesebb körre kiterjedő, és gazdasági szempontból is jóval intenzívebb gyakorlása. Ezért a közeljövő tennivalóinak egyik legfontosabb eleme a megye következő tervezési ciklusra vonatkozó Turizmusfejlesztési Konceptiójának az elkészítése. Ebben súlyponti szerepet kell kapnia a kiváló – részben világörökségi címmel is kitüntetett, ezért kimagaslóan jó promóciós potenciállal bíró, mégis jelenleg alulhasznosítottnak mondható – természeti adottságok és épített környezeti értékek országos, esetleg nemzetközi attrakcióvá formálásának, a jelent is magában foglaló történetek, összefüggések élményszerű, hálózatos bemutatásának, és a nagyrészt hiányzó szupra- és infrastruktúrák – szállodák, vendéglátóhelyek, információs pontok, internetes létesítmények, kerékpárutak – összehangolt, párhuzamosan építkező megteremtésének. Ezekhez hasonlóan lényeges eleme lehet a megye turizmusfejlesztésének a fürdőkultúra fejlesztése az országos élvonalba tartozó Hajdúszoboszlón kívül is, továbbá a bihari és sárréti járástérségek olyan turizmusfejlesztése, amely elsődlegesen a természetközeli, aktív turisták számára biztosít vonzó kínálatot, az attraktív táj mellett minőségi szolgáltatásokat is nyújtva.

A lakossági és gazdasági követelmények teljesítése érdekében kimagasló szerepe van a közlekedés fejlesztésének, ami Hajdú-Bihar megyében is nagyrészt a közlekedési pályák, utak, vasúti létesítmények megépítését jelenti. Nem szabad megfeledkezni azonban emellett – vagy éppen ezeket megelőzően – a különféle lehetséges szervezési és járműbeszerzési intézkedésekről sem, hiszen a jobb menetrendek, a napra, sőt, percre kész utastájékoztatók, az állmások, átszállóhelyek kellemes, változatos, megfelelő szolgáltatásokkal ellátott kialakítása nemegyszer a nagyrésztéki beruházásoknál hatékonyabban növeli az utazók komfortját, elégedettségét.

Az értékőrző területfejlesztés szempontjai

Igen jelentős tényező a zöldfelületek olyan fejlesztése, amely a tényleges igényeknek megfelelően alakítja a települések bel- és külterületeinek a zöldhálózatát, mind a mezőgazdaság, mind pedig az itt élők és ide látogatók életkörülményeinek az érdekében.

A turisztikai vonzerő megőrzését, sőt, lehetőség szerinti fokozását szolgálja az Európa-szerte ritkaságot jelentő hortobágyi Csillagos Égbolt Park létesítési körülményeinek biztosítása, amely jelentős – bár mindeddig kevésbé promotált – összetevője lehet a megye természeti turizmusának.

Az ország több területén, így Hajdú-Bihar megye jelentős részén is egyre gyakoribbak az aszályos időszakok, a klímaváltozás következtében. Nélkülözhetetlen ezért, hogy a megye önkormányzata – más hasonló helyzetben lévő megyékkel együttműködve – szervezeten segítse a hazánkban sikeresen alkalmazható víztakarékos – pl. szántás nélküli, csöpögtetési stb. – növénytermesztési technológiák, innovációk feltárását, kipróbálását, és elterjesztését, ami lényeges javulást hozhat az érzékeny területek agráriumának eredményességében.

Lényeges eleme a megye fenntartható fejlesztésének az a szemlélet, amely a történeti belvárosokban az értékőrző, építészeti és környezetileg is harmonikus megoldásokat helyezi előtérbe, míg a másfajta körülményeket igénylő, jelentős méretű gazdasági, vagy rekreációs, esetleg lakóingatlanoknak, intézményeknek a városok identitása szempontjából kevésbé preferált területein biztosít helyet.

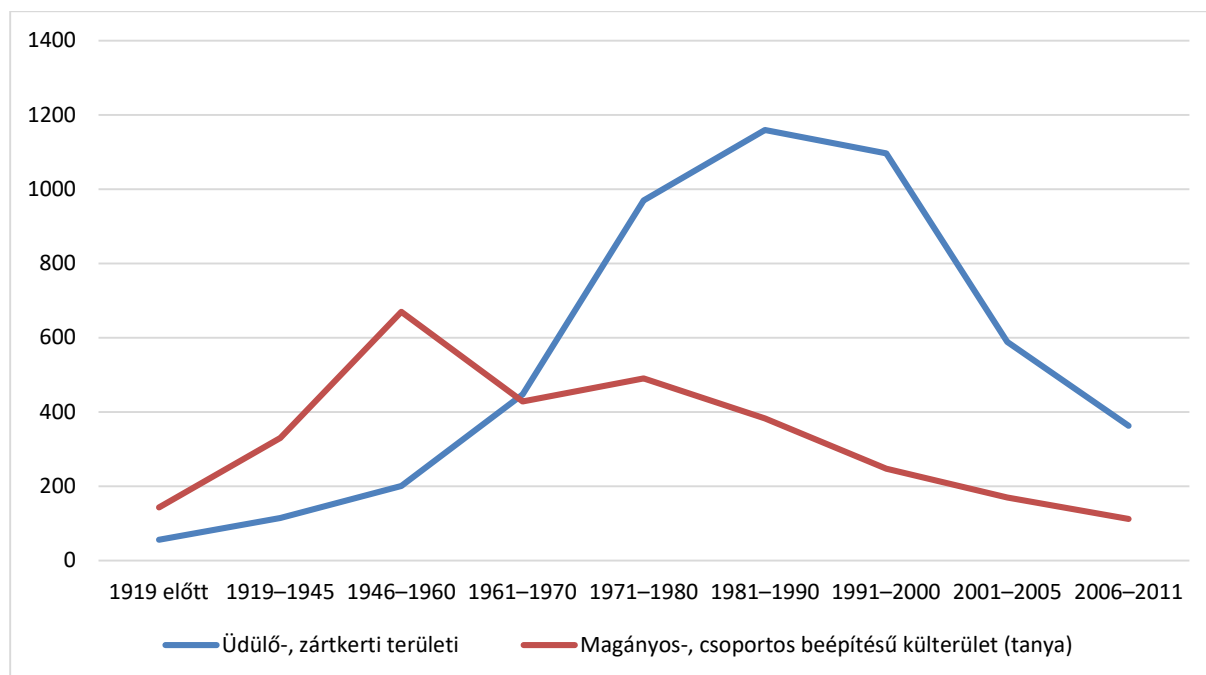
Bár nem közvetlenül, de közvetve jelentős hatást gyakorolhatnak a területek legjobb hasznosításában, a környezet értéknövelő megújításában azok a pályázatok, amelyek a megye adottságainak a szépségére, kiválóságára hívják fel a figyelmet, továbbá azok a konferenciák, műhelyviták, amelyek a fejlesztés különféle kulcstémáiban segítik az önkormányzati szakembereket a legkiválóbb megoldások, a korszerű gyakorlat keresésében, illetve ilyen megoldások elsajátításában. Ezeknek az adottságoknak, megoldásoknak a szélesebb körben való terjesztése a megye jó hírnevét is növelheti az ország más területein, vagy a nemzetközi mezőnyben, ami a turizmusra is kedvező hatást gyakorolhat.

Külterületi lakott helyek, szociális szempontok

Hajdú-Bihar megye területhasználatának sajátos részét képezik a külterületi lakott helyek, ideértve a tanyákat, tanyabokrokat, falusias külterületi lakóhelyeket, továbbá a zártkerteket is.

A tanyák különféle típusainak, illetve a többé-kevésbé lakott zártkerteknek a megoszlásáról nem állnak rendelkezésre részletes statisztikák, a népszámlálások településenként összesítve mérték fel a külterületi

lakosság adatait, és egyúttal a külterületi lakott lakások megoszlását is, de az összes lakónak a kétféle érintett területi típus közötti megoszlására csak a lakásszám megoszlása alapján lehet – szakértői becslésként – következtetni.

A lakott külterületi lakások megoszlása az építés éve szerint Hajdú-Bihar megyében, 2011-ben. Forrás: KSH Népszámlálás, 2011.

A kétféle felmért külterületi lakásállománynak az építési év szerinti megoszlása azt mutatja, hogy az egyedül, vagy csoportosan álló épületek, tanyák elenyésző része származik a 2. világháborút megelőző időszakból, amikor az ilyen épületek még a népi kultúra jegyeit viselhették, és nagyobb részük az 1940-es évek végének földosztása a során, vagy azt követően, jellegtelen építészeti karakterrel, viszonylag igénytelen műszaki megoldásokkal készült. Feltehető az is, hogy a tanyák 1961-62-ben a térszerítéshez kapcsolódó nagytáblásítás során bekövetkezett pusztulása is elsődlegesen a régebbi, akkoriban korszerűtlennek tartott tanyákat érintette, mintsem a 10-15 évvel korábban felépített házakat.

Mivel a zártkerti lakott objektumok száma 2011-ben mintegy kétszerese volt a tanyai környezetben lévőkének, és az országos tendenciák a rendszerváltozást követően a tanyák számának csökkenését, és a zártkertekbe költözés növekedését mutatják, alappal feltételezhető, hogy ez Hajdú-Bihar megyében is hasonlóan ment végbe és zajlik ma is.

Ezen belül szociológiai felmérések tapasztalatai szerint a mindenféle szolgáltatástól távol fekvő, többségükben alacsony komfortot nyújtó, korszerűtlen külterületi falusias lakóterületek, valamint a zártkertek erősen veszélyeztetettek a szélsőséges viszonyokat teremtő szegregációs folyamatok által.

A megye területi szempontból kiegyensúlyozott fejlődéséhez tartozik a szociálisan hátrányos helyzetű települések, településrészek társadalmi reintegrációját, rehabilitációját szolgáló programok elősegítése. Mivel az uniós források jelentős mértékben rendelkezésre állnak, viszont az általánosan sokszor hasonló, de a konkrét esetekben mindig egyedi problémák megoldása egyszerre igényli a módszertani ismereteket, valamint a helyi viszonyok ismeretét és a társadalmi-emberi kapcsolatok elmélyítését. Ezért a területi viszonyok megfelelő felméréséhez és a legalkalmasabb javaslatok kidolgozásához a települések számára nélkülözhetetlen a megyei önkormányzat segítségnyújtása, tudáskoordinációja. Ennek a során indokolt a nemzetközi és országos tapasztalatokat, innovatív megoldásokat is megismerni, és esetenkénti alkalmazásukat megfontolni.

3.2.2 Örökséggazdálkodás

A megyében egy világörökségi és egy több elemből álló világörökség várományos örökség adja a világörökségi törvény hatálya alá tartozó területeket. Ezek egyike a Hortobágyi Nemzeti Park, amely egyike a nyolc magyar világörökségi helyszínnek. A Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszták a kulturális értékek kategóriájában, kultúrtájként került fel a világörökségi listára. Ebben a kategóriában olyan helyszínek szerepelnek, amelyek az ember, illetve az ember és a természet közös alkotásai.

A Park mintegy 81 ezer hektáros területe nagy kiterjedésű síkságon terül el, ebből közel 75 ezer hektár minősül világörökségi helyszínnek. A terület kiemelkedő példáját nyújtja ember és természet harmonikus kölcsönhatásának, amely a természetes körülményekhez (szikes legelők, sztyeppék, rétek, vizes területek) szoktatott állatállományt is magában foglaló állattartásban nyilvánul meg.

A Magyarországi Tájházak Hálózata, mint világörökségi várományos objektum országosan száznál is több tájházat foglal magába. Ezek közül Hajdú-Bihar megyében a következő települések érintettek:

- Álmosd
- Bakonszeg
- Balmazújváros
- Hajdúböszörmény
- Hajdúnánás
- Hajdúszoboszló
- Hosszúpályi
- Tiszacsege.

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet rögzíti az országosan is védett műemlékek kezelésére vonatkozó előírásokat.

Országos védelem alatt áll Hajdú-Bihar megyében mintegy 530 műemlék, nagyjából a lakosságszám arányának megfelelően erős debreceni súllyal, hiszen a megyeszékhely büszkélkedhet a megyei védett épületek közel 40%-ával (202 országosan védett épület található Debrecenben).

Emellett fontos megemlíteni a helyi védelem és a helyi rendeletek fontosságát, mert az országosan védett területek csak a megyének egy szűk részét fedik le. A helyi aktivitás, és az örökségi elemek beágyazottsága elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az örökségi elemeket a helyi döntéshozás ne csak „kerékkötőként”, hanem a jövő dinamikus fejlődésének egyik sarokköveként kezelje. A megye potenciális szerepe itt rendkívüli, hiszen a hálózatos örökséggazdálkodással egy organikus és stabil belföldi turizmus alapjai teremthetők meg. Valószínűnek látszik az előzetes felmérések és interjúk alapján, hogy a települések önmagukban nem elég felkészültek ahhoz, hogy komoly lépéseket tegyenek ezen a téren, főként, ami a finansziális háttér megteremtését illeti, hiszen a jelenlegi adottságok, értékek vonzerővé formálása speciális felkészültséget, tapasztalatokat igényel. Ezért igen lényeges a határozati pontok között szereplő Turizmusfejlesztési Koncepció Hajdú-Bihar Megyében 2021-2027 című tervezési folyamat beindítása és végig vitele. Az attraktivitásnövelés ugyanis a turisztikai szempontból nem kiemelkedően érdekes térségekben, városkörnyékekben úgy mehet végbe, hogy az ott élő turizmusban gondolkodók legelőször a saját maguk és szűkebb környezetük számára hoznak létre a saját jó közérzetüket segítő eseményeket. Ezek térségi alapon történő rendszeres megszervezésével és széles körű kommunikációjával választódhatnak ki azok az rendezvénysorozatok, fesztiválok, amelyek a megyén kívül is vonzerőt jelenthetnek az érdeklődők számára. Ezekhez kapcsolódva, pl. helyszínként, komplex módon keretezhetők turisztikai szempontból egyre formálódó vonzerő-elemként az adott térség épített és természeti látványosságai, érdekességei. Ezekből állhat össze néhány éven belül a megye saját, de a jelenleginél erősebb turisztikai és örökséginterpretációs márkája, úgy, hogy egyúttal a megvalósításban érdekelt szereplők, vállalkozók köre, és a továbbfejlesztéshez szükséges helyszínek, tennivalók is körvonalazottak.

3.2.3 Közlekedési és egyéb infrastruktúra-hálózatok

Közlekedés

Az Európai Unió **2020-ig szóló közlekedéspolitikai fehér könyve**¹ szerint a következő évtizedek feladataihoz a kőolaj szűkössége, az üvegházhatású gázok kibocsátásának veszélyei, a zaj- és légszennyezés csökkentésének szükségessége, valamint a torlódások jelentős problémája adják a kiindulási feltételeket. Ahhoz, hogy a közlekedési rendszer európai szinten versenyképes és fenntartható legyen, szükség van a személyszállításban az autóbuzsón, a vasúton és a repülőn megtett utazások részarányának növelésére; *„az európai közlekedéspolitika elsődleges célja annak elősegítése, hogy olyan közlekedési rendszer jöjjön létre,*

¹ Fehér Könyv - Útiter az egységes európai közlekedési térség megvalósításához – Úton egy versenyképes és erőforrás-hatékony közlekedési rendszer felé. Brüsszel, 2011.3.28. COM(2011) 144 végleges. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0144&from=EN>

amely hozzájárul a gazdasági fejlődéshez, növeli a versenyképességet, magas színvonalú mobilitási szolgáltatásokat nyújt, és emellett az erőforrásokat is hatékonyabban használja fel."

Az **Európai teherszállítási logisztika** című bizottsági közlemény² szerint „A teherszállítás logisztikájának fejlesztése elsősorban az üzleti vállalkozások tevékenységéhez kapcsolódik, az ipar feladata. Egyértelműen jut szerep ugyanakkor a hatóságoknak is: megfelelő keretfeltételeket kell kialakítaniuk, és a logisztika ügyét folyamatosan a politikai napirenden kell tartaniuk. [...] „Ahol lehet, különösen pedig a távolsági szállításban, a városi övezetekben és a zsúfolt közlekedési folyosókon, el kell érni az áttérést a környezetbarátabb szállítási módokra.”

Az Európai Unió **közúti közlekedésbiztonsággal kapcsolatos szakpolitikai iránymutatása**³ – az Európa 2020 stratégiára hivatkozva – meghatározza a közúti közlekedésbiztonság céljait. „A közös közlekedésbiztonsági térség megvalósítása érdekében a Bizottság javasolja, hogy az Európai Unió 2010-től is fenntartsa azt a célkitűzést, hogy a halálos közúti balesetek áldozatainak számát 2020-ig a felére csökkenti”. Az ezt szolgáló stratégiai célkitűzések közé tartozik a biztonságosabb közúti infrastruktúra létrehozása és a veszélyeztetett úthasználók védelme. Megállapítja, hogy a „közúti biztonságot érintő vélt vagy valós kockázatok továbbra is számos úthasználót rettenenek el a kerékpározástól. [...] További intézkedéseket is meg kell vizsgálni (például a láthatóság javítása, a sebességszabályozás, a nem motorizált közúthasználókat szolgáló megfelelő infrastruktúra, a veszélyes vegyes forgalom szétválasztása stb. vonatkozásában).”

Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)**⁴ hosszú távú jövőképet és fejlesztéspolitikai célokat fogalmaz meg. Tizenhárom specifikus cél, köztük hét szakpolitikai és hat területi cél jelenik meg a tervben. A területi specifikus célok közül a 6. **Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítás** célja „egy olyan közlekedési struktúra kialakítása, ami elősegíti a társadalmi mobilitást, a különböző területi szintek gyors és könnyű elérhetőségét, ezáltal kialakítva egy dinamikus térségi kapcsolatrendszert, amelynek révén valamennyi szolgáltatás elérhetővé válik egy település vagy térség szűkebb és tágabb környezetének egyaránt.”

Megfogalmazza, hogy „kiemelkedően fontos szempont a közlekedési rendszer fenntarthatóságának biztosítása gazdasági, környezeti és társadalmi szempontból is. A beruházásoknál a gazdasági és társadalmi jólét maximalizálására, és a negatív környezeti hatás minimalizálására kell törekedni.” A területi fejlesztések kiegyensúlyozása érdekében szorgalmazza, hogy a „közlekedéshálózat országos és nemzetközi jelentőségű elemeinek kialakításakor is a többközpontú fejlődést kell szem előtt tartani, melynek legfontosabb eleme a centralizáltság oldása, a vidéki nagyvárosok erősítése. Kulcsfontosságú a saját városaink bekapcsolása az európai és a globális közlekedési hálózatokba, a hazai és a globális jelentőségű európai és nemzetközi nagyvárosok közötti közlekedési kapcsolat megteremtésével, az elérhetőség javításával.”

Az OFTK által meghatározott ún. nemzeti prioritások közül a 3. prioritás (Útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé) relevánsnak tekinthető: „A közösségi és az alternatív, egyéni, nem motorizált közlekedés újbóli térnyerése a településeken belüli és települések közötti közlekedésben, valamint a kötöttpályás közlekedés preferálása a komplexebb élhetőségi és fenntarthatósági szempontok mellett az energiaigényünk csökkentésére is nagymértékben kihat.”

A **II. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2)**⁵ a közlekedés dekarbonizációjával kapcsolatosan rövid-, közép-, és hosszútávú cselekvési irányokat fogalmaz meg, főként a meglévő infrastruktúra hatékony kihasználásával (közösségi közlekedés vonzóvá tétele, a vasút részesedésének növelése, nem motorizált közlekedés feltételeinek fejlesztése, közlekedési, szállítási igények csökkentése).

A **Nemzeti Energiastratégia**⁶ a közlekedés energiafogyasztásának és környezeti terhelésének csökkentésére többek között a következőket ösztönzi: mobilitási igények csökkentése (pl. infokommunikációs technikák, kerékpár használat), hatékonyabb közlekedési módok preferálása (vasút és a közösségi közlekedés szerepének

² Európai teherszállítási logisztika: a fenntartható mobilitás kulcsa. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. Európai Bizottság, Brüsszel, 28.6.2006 COM(2006) 336 végleges, <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2006/HU/1-2006-336-HU-F1-1.Pdf>

³ A közúti közlekedésbiztonság európai térsége felé: a közlekedésbiztonsággal kapcsolatos politikai iránymutatás a 2011 és 2020 közötti időszakra. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. Európai Bizottság, Brüsszel, 2010.7.20. COM(2010) 389 végleges, http://ec.europa.eu/transport/road_safety/pdf/road_safety_citizen/road_safety_citizen_100924_hu.pdf

⁴ Nemzeti fejlesztés 2030 – Országos fejlesztési és területfejlesztési koncepció. Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozata által elfogadva

⁵ II. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2014-2025, 2013

⁶ Nemzeti Energiastratégia 2030

növelése), a kevésbé környezetterhelő megoldások versenyképesebbé tétele fiskális eszközökkel (útdíj, behajtási korlátozás, közúti teherszállítás visszaszorítása).

A 2014-ben jóváhagyott **Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia (NKS)**⁷ középtávra (2020), hosszú távra (2030) és nagytávra (2050) fogalmazza meg a közlekedés koncepcionális célkitűzéseit. Az NKS célja a gazdaság és a jólét mobilitási feltételeinek biztosítása. A fejlesztési eszközöket az NKS társadalmi hasznosság és megvalósíthatóság szempontjából kategorizálta, és ezek alapján sorolja be kategóriákba. Elsődleges megvalósítású többek között az elkerülő utak fejlesztése; javasolt megvalósítású többek között a hiányzó közúti TEN-T átfogó hálózati elemek építése, meglévő gyorsforgalmi és főúthálózat fejlesztése (beleértve az országhatárok és megyeközpontok gyorsforgalmi elérését), a nagyvárosok elővárosi forgalmának vasúti fejlesztése, a hiányzó haránt irányú közúti elemek kiépítése, az összefüggő európai, országos kerékpárforgalmi hálózat hiányzó elemeinek kialakítása, illetve a nemzetközi vasúti forgalom fejlesztése jelentős forgalmú relációkban.

Az uniós közlekedési célok nemzeti szintű megvalósítását szolgáló **közúti közlekedésbiztonsági akcióprogram** „fő célja, hogy biztonságosabbá váljon Magyarország úthálózata és minél kevesebb embert érjen közúti baleset.” Ez egy évtizedes vállalás teljesítését célozza, mely szerint „Magyarország saját szándékából és uniós tagállamként arra törekszik, hogy **a 2011-es szinthez képest 2020-ig felére csökkentse a közúti balesetek halálos áldozatainak számát**”. A program átfogó céljai közé tartoznak az „Infrastrukturális beavatkozások az úthálózat magasabb biztonsági szintjének eléréséhez”, valamint a „védtelen közlekedők (és azon belül a fokozottan védtelen közlekedési csoportok) kiemelt kezelése, biztonságuk további fokozása.”

A fentiekkel összhangban a gyorsforgalmi- és főúthálózat, valamint a vasúthálózat fejlesztésével, illetve korszerűsítésével javítani szükséges a megye országos és nemzetközi elérhetőségét, és az országos ill. megyei szintű centralizáltság oldását. Ennek elemeit az **Országos Területrendezési Terv** tartalmazza. A nagy forgalmú közutak (elsősorban főutak) települési átkelési szakaszait indokolt lehetőség szerint elkerülő szakasszal kiváltani, tehermentesítve a települések belterületét. A vonalas infrastruktúra fejlesztése során biztosítani kell a biztonságos és hatékony kerékpáros közlekedés feltételeit is (új vagy átépített főúti szakaszokkal párhuzamosan kerékpárforgalmi létesítmények kialakítása; keresztirányú átjárhatóság biztosítása különösen a jelentős elvágó hatású gyorsforgalmi utak esetén).

A vasúthálózat korszerűsítése, (részben a határ térségében történelmi okokból létrejött) kapcsolati hiányainak pótlása, szolgáltatási színvonalának emelése különösen fontos annak érdekében, hogy a távolsági áruszállítás és a távolsági, regionális és elővárosi személyszállítás minél nagyobb arányban vasútra terelhető legyen, így csökkentve a közúti torlódásokat, környezeti terhelést és baleseti kockázatot. Ehhez intermodális (vasúti kapcsolattal is rendelkező) logisztikai központok kialakítása és az új, nagy szállítási igényű üzemek esetén iparvágány-kapcsolatok kiépítése is szükséges.

A kerékpárforgalmi hálózat kiépítése szintén elsőrendű fontosságú mind közlekedésbiztonsági célból, mind a fenntartható mobilitás elősegítése érdekében. Ki kell alakítani a nemzetközi, országos és térségi kerékpárút-vonal-hálózatokat összefüggő módon, a hatályos Útgyi Műszaki Előírásoknak megfelelően az egyes szakaszok adottságainak megfelelő létesítménytípust választva. A részben szabadidős, illetve turisztikai kerékpározást szolgáló főhálózat mellett ki kell alakítani a mindennapi közlekedést (többek között munkába járást) szolgáló kapcsolatokat is. Lehetővé kell tenni a kerékpáros és közösségi közlekedés (különösen vasút) kombinált használatát.

Vízellátás

Mivel a megye vezetékes vízellátása teljes körűnek mondható, így ilyen tekintetben a cél az ivóvízminőség javítása, az uniós és hazai határértékek teljesítése céljából, a vízi közmű rendszerek hatékonyabb működtetése mellett.

Az intézkedés keretében ivóvízminőség-javító projektek megvalósítása szükséges, a határértékeknek megfelelő minőségű vizek biztosítása érdekében, a Víz Keretirányelvben foglaltak tiszteletben tartásával, kiegészítve azt a lakosság tájékoztatásával.

Az ivóvíz minőségének-javítás az ivóvíz-kezelési technológiák fejlesztésével, más vízbázisra áttéréssel, térségi rendszerek kialakításával, rekonstrukcióval, illetve ezek kombinációival történhet.

A területhasználat tervezése során elsősorban a települési (bel-, és külterületi egyaránt) területhasználatok vízbázis védelmi szempontú használatát kell felülvizsgálni, és ennek a jó gyakorlatát kialakítani. A vízbázis

⁷ Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia. Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, http://www.3k.gov.hu/remos_downloads/1486_2014_VIII.%2028_Korm.hatarozat.417.pdf

védelmet a biztonságba helyezési tervek alapján, a települési vízgazdálkodási tervekbe kell integrálni. Meglévő erdőhasználat esetén kezdeményezni kell vízbázis védelmi erdők kijelölését.

Ezek az intézkedések települési önkormányzati feladatok, ahol a megyei önkormányzatnak koordinációs feladatai jelentkeznek a több településre kiterjedő vízbázisok, továbbá a települési és kormányzati szervezetek együttműködésének segítése terén.

A védőterületek kijelölését fel kell gyorsítani és a vízbázis védelmet a mindennapi gyakorlatban hatékonyra kell tenni. 2022-ig az összes üzemelő vízbázisnak kijelölt védőterülettel kell rendelkeznie. Ez állami feladat, ahol a megyei önkormányzatnak elsődlegesen figyelemfelkeltő szerepe lehet az illetékes állami szervezeteknél.

Szennyvízelvezetés és ártalmatlanítás

A megyében a másodlagos közműháló, azaz a vezetékes vízzel és szennyvízelvezetéssel ellátott lakások arányának különbsége 2017-ben 16,9% volt, ami elszórt településekkel, tanyákkal rendelkező megye esetében megfelelő arálynak mondható.

Ugyanakkor az elszórt településeken, tanyás térségekben, valamint a kistelepüléseken a korszerű szennyvízkezelés során az egyedi, vagy kiscsoportos természetközeli (pl. gyökérszén) szennyvíztisztítási technológiákat kell előtérbe helyezni (decentralizált szennyvízkezelés), amelynek során előzetes geotechnikai vizsgálatokat szükséges elvégezni.

A természetközeli szennyvíztisztítók három nagy csoportja különíthető el:

- a tavas,
- a gyökérszén szennyvíztisztítók, melyek lehetnek
 - szabad vízfelszínű
 - felszín alatti átfolyásos kialakításúak, (épített wetlandek, műmocsarak), és
- a nyárfás-szennyvízöntözéses

típusúak.

A megyében az olyan szennyvíztisztítóknál, amelyek a befogadóhoz képest jelentős vízhozamot képviselnek (10-20 ezer m³/nap), illetve ivóvízbázis található a befogadón, hosszabb távon indokolt a IV. fokozatú tisztítási technológia (mikroszennyvezők eltávolítása) megvalósításának vizsgálata a kutatási és fejlesztési eredmények felhasználásával, és gazdaságossági vizsgálatokat követően.

A szennyvízcsatorna-hálózat létesítésére csak a megfelelő kapacitású csatlakozó szennyvíztisztító telep megléte esetén, illetve új tisztító építéskor azzal egyidejűleg kerülhet sor.

A megyei önkormányzatnak ezekben az esetekben is a több településre kiterjedő megoldások koordinációja, továbbá a települések és az illetékes állami szervezetek közötti együttműködések kialakítása, a települések, településcsoportok pályázatainak támogatása a feladata.

Energiagazdálkodás

A Hajdú-Bihar megyére vonatkozó energiapolitikai célok

Az ENSZ Éghajlatváltozási Kormányközi Testülete (IPCC) jelentése alapján azonnali hatékony intézkedésekkel, átfogó gazdasági szerkezetváltással kerülhető el a fokozódó éghajlatváltozás súlyos gazdasági, társadalmi és környezeti kárainak zöme. A hazai energiapolitikában ennek megfelelően kiemelt szerepet kap az energiahatékonyság, a megújuló energia alapú gazdálkodásra történő átállás, amely az energiamix szerkezetét alapvetően érinti. Cél, hogy 2050-re az üvegházhatású gázok globális kibocsátása ne haladja meg a természet ÜHG-elnyelő képességét. Ehhez az ÜHG-kibocsátás nagyarányú csökkenésének még 2030 előtt meg kell történnie.

A felülvizsgálat alatt álló új **Nemzeti Energiastratégiában** várhatóan domináns szerepet kapnak az energiahatékonysági és klímavédelmi szempontok. A gazdasági növekedés fenntartása mellett az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésnek uniós és hazai célszáma 2030-ra 40%, az 1990-es szinthez képest. Ezen belül kiemelten fontos kormányzati cél az energiatakarékosság, az energiahatékonyság ösztönzése, különösen az épületenergetika területén. Az új stratégia kialakítása a fogyasztókat segítő okos technikai és a megtakarításokra támaszkodó finanszírozási megoldásokban, az okos mérőkben, a digitalizációban és a harmadik feles finanszírozásban rejlő gazdaságfejlesztési lehetőségek kihasználása mentén kell történnie. Elvárás továbbá, hogy a megújuló energiakapacitás a lehető legkisebb költségnövekedés mellett legyen integrálható, valamint az új erőművek belépése, illetve az egyes erőművek üzemidejének lejártá ne veszélyeztesse a hazai fogyasztók ellátásának biztonságát.

A Nemzeti Energiastratégiával összhangban – európai uniós kötelezettség alapján – készülő **Nemzeti Energia és Klíma Terv (NEKT)** az EU tagállamok közötti regionális kooperációra épül, mivel EU-szinten kell egy, az uniós célkitűzéseknek megfelelő eredményt adnia.

Az Európai Bizottság felé benyújtott NEKT tervezete az alábbiakra figyelemmel készült:

- az üvegházhatású gázkibocsátás csökkentési célként (1990. évi bázison) 2030-ra legalább 40%-os kibocsátás csökkentés,
- a megújuló energiaforrások használata terén 2030-ra 20%-os felhasználási részarány vállalás,
- az energiahatékonyság területén 2030-ra a végsőenergia felhasználásának mértéke nem haladhatja meg a 2005-ös energiateljesítmény értéket, valamint
- 2030-ra az energiahatékonyság-javító intézkedések nélkül előre jelzett energiafogyasztás mértéke 8–10%-kal kell csökkenjen.

A nemrégiben elfogadott, 2018–2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra kitekintést nyújtó **II. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2)** alapján folyamatban van az **Éghajlatváltozási Cselekvési Terv Dekarbonizációs Programjának** kidolgozása is. A klímavédelmi célok megvalósítása érdekében az épületenergetikai beruházások finanszírozásánál elsősorban a lakóépületek és a közfeladatot ellátó intézmények kaphatnak nagyobb hangsúlyt.

A megyei klímavédelmi törekvéseket a 2018-ban elfogadott **Hajdú-Bihar Megyei Klímastratégia** tartalmazza. A klímastratégia által kijelölt fejlesztési keretrendszer gyakorlati megvalósításának lehetőségeit a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat a jelenleg készülő, **Hajdú-Bihar Megye Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve (SECAP)** fogja tartalmazni. A kibocsátáscsökkentési célok megvalósításához épületenergetikai és közlekedési korszerűsítések, a megújulóenergia-termelés és -hasznosítás (napelemparkok létesítése, geotermikus energia hasznosítása, biogáztermelés részarányának növelése) növekedése, közvilágítási rendszerek korszerűsítése, távhőfejlesztések, a közlekedési szektor dekarbonizációja, valamint szemléletformálás és ösztönzés szükséges.

Fentiekkel összhangban rövid- és középtávon oldani kell az egyoldalú földgáz függőséget, ami pl. a téli csúcspotasztási időszakban az ellátás biztonságát is érintő kérdés.

Kiemelten kezelendő – az önkormányzati tulajdonú épületek fenntartható energiaellátását, megújuló energiaforrások használatát követően a fogyasztás túlnyomó részét kitevő gazdasági és lakossági fogyasztók energiateljesítménye átalakításának segítése. Erre a célra – nemcsak a városokban – centralizált hőellátó rendszereket célszerű létrehozni, amelyek más alap- és csúcspotasztási hordozóval működhetnek gazdaságosan. (pl. földgáz vagy geotermikus alaphőellátás és biomassa csúcspotasztás a téli leghidegebb időszakban).

A megyében is meghatározó a vezetékes földgáz felhasználása (pl. a távhőellátásban), de fontos a kogenerációs előrelépés, a távhő gazdaságossága tétele, a csúcspotastások kielégítése más energiateljesítményekkel.

A megújuló energiák között a geotermikus energiának kitüntetett szerepe van és lesz: a hő- és vízellátás, távhő alapellátás; kiterjedt, nagy, összetett geotermikus rendszerek működtetésében.

Lehetőséget hordoz a meddő CH₄-kutak felhasználása hévízkitermelésre, a kísérőgáz (CH₄) hőenergetikai felhasználása (gázmotorban is).

A napenergia hasznosítása, főleg villamosenergia-termelésre, vagy lakossági használati melegvízigények kielégítésére, illetve középületekben fontos. A passzív napenergia hasznosítása az épületállomány megújítása során kiemelt jelentőségű.

Az épületek hőfogyasztásának csökkentését elő kell segíteni, mert az energiateljesítmény legnagyobb területe az épület hőellátás, így ezen a területen csökkenthető a legeredményesebben az energiateljesítményben tapasztalható elmaradás.

Az energiateljesítmény közép- és hosszú távú feladatai a megyében

A Megyei Önkormányzatnak elsősorban saját épületállománya tekintetében, saját beruházásaiban, illetve a megye településeiben megvalósuló energiateljesítmény beruházások és klímavédelmi törekvések ösztönzésében és koordinációjában van feladata. Mára az energiateljesítmény területén is megjelentek az innovatív smart megoldások, amelyek az IT eszközök egyre szélesebb alkalmazásán túl a hatékony kapacitáskihasználás érdekében az energiateljesítmény hálózati újragondolását is jelentik.

A megyét érintő, koordinációt és közreműködést igénylő energiateljesítmény hálózati feladatok, összhangban az ismertetett energiateljesítmény politikai célokkal:

- a vezetékes energiateljesítmény hálózati (villamos- és földgázhálózat) fejlesztése;

- távhőrendszerek korszerűsítése, veszteségek csökkentése, a kiadott hőben a megújuló részarány növelése;
- gáz tározó kapacitás bővítése;
- innovatív technológiák támogatása, így különösen
 - az akkumulátoros villamosenergia-tárolás alkalmazása
 - intelligens villamosenergia elosztó hálózatok (smart grid)
 - megújuló energiaforrások hálózati integrációja
 - okos mérés (smart metering)
 - elektromobilitás, töltőhálózat bővítése
 - intelligens közvilágítás
 - elektronikus hírközlési hálózatok és IT szolgáltatások fejlesztése;
- az alacsony kihasználtságú és ellátásbiztonsági szempontból korlátozott hozzáadott értékű, párhuzamosan kiépített infrastruktúra elemek üzemeltetése többletköltséget jelent, hosszabb távon ezek kivezetése célszerű;
- megújuló energiaforrások hasznosításának fokozása, végfelhasználásban betöltött arányának növelése, különösen:
 - napenergia hasznosítása, napelem parkok létesítése
 - geotermikus energia és kísérő gázainak (metán) hasznosítása
 - hulladékhő hasznosítás fokozása (városi szennyvíz, biogáz, hulladék tüzelés);
- a lakossági és kommunális energiafelhasználás csökkentése, különösen a meglévő épületállomány energiatudatos korszerűsítése, illetve az új lakások és középületek kisebb fajlagos hőigénye által;
- az önkormányzati tulajdonú épületek és létesítmények energiahatékonyságának növelése;
- nemzetközi energetikai minősítési rendszerek (BREEAM, LEED, DGNB, WELL stb.) használata;
- villamosenergetikai rendszerek energiahatékonysági javítása (villamos hajtások korszerűsítése, szabályozások, felharmonikusok vizsgálata stb.);
- az ipari technológiák fajlagos energiafelhasználásának csökkentése, korszerű technológiák bevezetésével a helyi energiaforrások kihasználásával;
- az ipari folyamatok és rendszerek veszteség-feltárásánál jelentős energia megtakarítások elérése.

Villamosenergia-hálózatok és építmények

Hajdú-Bihar megye területe teljes egészében az E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. elosztóhálózati engedélyes ellátási területéhez tartozik. A megye területét érinti továbbá a MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító országos átviteli hálózata.

Nagyfeszültségű átviteli és főelosztó hálózatok

A térség alaphálózati táppontja a Debrecen Nyulas 220/132 kV-os alállomás, a Debrecen Józsa 400/132 kV-os, valamint a nem a megye területén található, de a megye ellátásában résztvevő Tiszalök 220/132 kV-os MAVIR alállomások.

Ezek a táppontokon kívül a főelosztó hálózat kialakításából fakadóan más alaphálózati táppontok is részt vesznek a megye ellátásában, úgymint:

- Kisvárda 220/132 kV
- Békéscsaba 400/132 kV.

A nagyfeszültségű főelosztó hálózatot 132 kV-os távvezetékek alkotják.

A korábban tervezett 132 kV-os csatlakozás bővítése a Debrecen OVIT – Hajdúböszörmény távvezeték felhasználásával és beforgatásával Debrecen Józsa 400/132 kV-os alállomásba megvalósult. 3,7 km új szabadvezeték építése történt meg 2x3x250/40 mm² ACSR + 1x95/55 mm² ACSR sodronnyal.

2019. év végéig tervezett a 750 kV-os távvezeték 400 kV-on üzembe vett (Albertirsa) – (Szabolcsbáka) közötti szakaszának beforgatása Debrecen Józsa alállomásba.

Megvalósult továbbá:

- Sajószöged – (TIFO T) – Polgár 132 kV-os távvezetékének kialakítása (-2015)
- Tiszaújváros – Hajdúnánás 132 kV-os távvezeték kialakítása (-2014)
- Tiszapalkonya – Hajdúnánás vezeték kialakítása (-2012)

Debrecen területén várható nagyléptékű iparterületi fejlesztésekhez jelentős villamosenergia-kapacitásbővítés kapcsolódik. Az igények kielégítésére nagy- és középfeszültségű hálózatfejlesztés, új elosztóhálózati elektromos alállomások létesítése válik szükségessé.

A debreceni Déli Ipari Park ellátásához az ipari övezet területén Debrecen Déli Ipartelep 132/22 kV-os alállomás elkészült. A Létavértes–Debrecen kétrendszerű távvezeték felhasítása megtörtént, a rendszer beforgatásra került az új alállomásba, amely a kettős T-ben csatlakozó Debrecen MGM és Debrecen Délkelet alállomások gyűjtősinésítése és felfűzése mellett valósult meg.

A másik jelentős lehetséges villamosenergia-fogyasztási súlypont a megyeszékhelyen az észak-nyugati gazdasági övezetben realizálódhat, amelyhez szintén nagyléptékű hálózatfejlesztés szükséges. A nagykiterjedésű fejlesztési terület energiaigényének biztosításához szükségessé válik egy új 132 kV-os elektromos hálózati nyomvonal kiépítése Debrecen I (Nyulas) és Debrecen II (Józsa) alállomások között, amelyen keresztül egy új alállomás betáplálása valószínűsíthető meg.

Tervezett főelosztóhálózati fejlesztések a megyében:

- Debrecen Észak-nyugati Ipari Park 132/22 kV-os transzformátorállomás csatlakoztatása a Debrecen OVIT – Józsa II. 132 kV-os távvezeték felhasításával
- Debrecen Észak-nyugati Ipari Park – Józsa kétrendszerű 132 kV-os távvezeték
- Debrecen Nyugati Csáp ívesítése, Debrecen Észak-nyugati Ipari Park – Debrecen Ipari 132 kV-os távvezeték kialakítása
- Debrecen Keleti Csáp ívesítése, Debrecen Déli Ipari Park – Józsa 132 kV-os távvezeték kialakítása
- Debrecen Délkeleti – DKCE között kétrendszerű 132 kV-os kábel fektetése, DKCE – Debrecen Délkeleti és Debrecen Tócskert – Debrecen Délkeleti 132 kV-os vezeték kialakítása
- Püspökladány–Karcag egyrendszerű 132 kV-os távvezeték létesítése
- Tiszaújváros Naperőmű alállomás csatlakoztatása a Tiszaújváros – Hajdúnánás (Tiszalök) 132 kV-os távvezeték felhasításával
- Kaba alállomás csatlakoztatása a Nádudvar – Püspökladány 132 kV-os távvezeték felhasításával
- Téglás 132/22 kV-os transzformátorállomás létesítése, csatlakoztatás a Debrecen OVIT – Szakoly Erőmű 132 kV-os távvezetékre T-ben
- Ebes MÁV – Berettyóújfalú 132 kV-os távvezeték felhasítása és beforgatása Debrecen Déli Ipari Park alállomásba
- Vámspércs 132/22 kV-os transzformátorállomás létesítése, Létavértes – Vámspércs – Nyíradony 132 kV-os távvezeték létesítése
- Biharkeresztes 132/22 kV-os transzformátorállomás létesítése, Létavértes – Biharkeresztes – Berettyóújfalú 132 kV-os távvezeték létesítése.

A végleges nyomvonal csak és kizárólag a szükséges egyeztetésekkel és megállapodásokkal véglegesíthető.

A gazdaság bővülésével a térségben lakossági és kommunális villamosenergia-felhasználás növekedése is várható, amely elsősorban középfeszültségű hálózatfejlesztést tesz szükségessé.

Az alállomásokat a nagy villamos energia fogyasztású területek, a városok és az agglomerációjukhoz tartozó települések kiszolgálására telepítették le, amelyekről középfeszültségen történik a szolgáltatás.

A város intenzív beépítésű részein a nagyfeszültségű hálózatot földalatti vezetéssel, kábelben kell fektetni.

A meglévő és a tervezett villamosművek biztonsági övezetéről a villamosművek, valamint a termelői, magán- és közvetlen vezetékek biztonsági övezetéről szóló 2/2013. (I. 22.) NGM rendeletben foglaltak az irányadók.

A gazdaság bővülésével a térségben lakossági és kommunális villamosenergia-felhasználás növekedése is várható, amely elsősorban középfeszültségű hálózatfejlesztést tesz szükségessé, de az országos igények kiszolgálásához újabb távvezetéképítések és alállomás telepítések szükségesek a megyében.

Középfeszültségű hálózat fejlesztése

A főelosztó hálózati alállomásokból induló középfeszültségű gerinchálózatok a megye területét 22 kV-os elosztóhálózaton, Debrecen város belső területeit 11 kV-os elosztóhálózaton keresztül látják el. A 22 kV-os gerinchálózat kialakítása íves-gyűrűs rendszerű, sugarasan bontott üzemállapottal, ez biztosítja a gerinchálózaton a többirányú ellátottságot.

A kialakult hálózatkép vegyes, Debrecenben és a nagyvárosok központjaiban földkábeles hálózat épült, a városok peremterületein és a községekben a szabadvezetékes hálózat a jellemző.

Az E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. lehetőséget biztosít a közcélú hálózati kapcsolattal rendelkező erőművek/kiserőművek többlet energiáinak fogadására, támogatja a megújuló energiatermelés beruházásait.

Az áramütés vagy ütközés miatti madárpusztulás felszámolása érdekében több projekt is megvalósult. A Hortobágyi Nemzeti Park belső törzsterületein is megtörténtek a kellő intézkedések, műszaki megoldások kidolgozása, amelyek a villamosenergia-ellátás üzembiztonsági követelményeit is teljesítik, ugyanakkor biztonságot jelentenek a madarak számára is.

Az épülő új elektromos szabadvezetéseket minden esetben a madárvilág biztonságát figyelembe véve kell megvalósítani, amely rendelkezés a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvénybe is beépült.

Az ütemezett karbantartási munkák során az áramszolgáltató a hálózaton igény szerint felújítási munkát is végez.

Erőművek, kiserőművek

Meglévő 50 MW és annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőművek:

- Debrecen Kombinált ciklusú Erőmű (DKCE)

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály Levegőminőségi terve Közép-Európa egyik legmodernebb erőműveként említi azt az energiatermelő létesítményt, amely a városban, 2000-ben rendszerszintű koordinációban résztvevő, kapcsolt energiatermelésen alapuló erőműként létesült. Az alkalmazott technológia, termelési eljárás megfelel az elérhető legjobb technikának. A szénhidrogén energiaforrású, 95 MW beépített teljesítményű kombinált gázturbinás erőmű 132 kV-os feszültség szinten csatlakozik a főelosztó hálózatra. A Debreceni Kombinált Ciklusú Erőmű (DKCE) termelői engedélye a MEKH 1814/2013-as számú határozata értelmében 2013. július 1-től 2016. június 30-ig terjedően szünetelt. Az erőmű engedély szüneteltetés hosszabbítási kérvényét a MEKH 4723/2016-os számú határozatában 2019. szeptember 30-ig terjedő hatállyal jóváhagyta.

Kiserőművek

Hajdú-Bihar megye területén jelenleg 72 db kiserőmű üzemel. Ezen erőművek összegzett teljesítménye mintegy 161 MVA.

A tervezett erőművek (kiserőműves kiágazások) napról napra dinamikusan változnak. A megyében jelen pillanatban 180 db hatályos kiágazás van, összesen 178 MVA teljesítménnyel. A hálózati engedélyes tájékoztatása szerint a kiágazott kiserőművek elhelyezkedése napról napra dinamikusan változik.

Néhány jelentősebb meglévő kiserőmű:

- Debreceni Erőmű (DE)

A Debreceni Erőmű a helyi távhőtermelés alapjául szolgáló erőművi blokk. Az erőmű nagytüzelő berendezései gáz és fűtőolaj tüzelésre is alkalmasak, fűtőolaj felhasználásra kizárólag gázkorlátozás időszakában térnek át. A légszennyező anyag kibocsátás valamennyi pontforrás esetében folyamatosan mérőberendezés által kontrollált. Az égőcsere program megvalósult.

- Debreceni Gázmotoros Erőmű (DGE)

A Debreceni Gázmotoros Erőműben 2004. évben került telepítésre 6 darab Caterpillar G 3520 C LE típusú gázmotor. A CHP egységek villamos teljesítménye egységenként 1940 kW. A hőteljesítménye 2207 kW.

- Berettyóújfalu naperőmű

A napelempark Berettyóújfalu külterületén fekszik. Összes beépített teljesítménye 1570 kW. A két blokkból álló erőmű Hajdú-Bihar megye legnagyobb napelemez áramtermelője. A létesítmény évente 2100 MWh energiát képes termelni, ami 750 magyar háztartás éves energia-szükségletének fedezésére elegendő.

Kisfeszültségű és közvilágítási hálózatok

A kisfeszültségű és közvilágítási hálózatok városközpontokban és lakótelepeken földkábelbe fektetve, egyéb helyeken oszlopokra szerelten kerültek kiépítésre. A kisebb keresztmetszetű vezeték szakaszok folyamatosan épülnek át szigetelt vezetékköteges rendszerre, ezzel növelve a hálózat átviteli képességét és az üzembiztonságot. Az utcák, település központok arculatának javítása érdekében a szabadvezetékes hálózatok környezetbe való illesztése szükséges földkábeles kialakítással.

A természetes fogyasztásnövekedés kielégítését az E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. távlati terveiben figyelembe veszi és az ezzel kapcsolatos fejlesztési munkákat elvégzi. A konkrétan jelentkező nagyobb teljesítményigényeket egyedileg kell vizsgálni, és a műszakilag szükséges hálózatfejlesztést végrehajtani.

Szénhidrogén-hálózatok és építmények

A megye területén a TIGÁZ-DSO Kft. a kijelölt elosztóhálózati engedélyes. Kivételt képez a Polgári Ipari Park, amelynek területét a Magáz Magyar Gázszolgáltató Kft. (Nagykanizsa) látja el. Hajdúviden emellett vezetékes propán-bután szolgáltatás elérhető (Prímaenergia Zrt.).

A gázátadó állomások kiterheltsége mindenütt a megengedhető szinten belül van, állomási kapacitásbővítés nem szükséges. Mivel a gázhálózatok valamennyi települést elérik, Debrecenen kívül jelentős gázhálózat fejlesztés közép távon nem tervezett. A jelentkező gázigényeket a helyi kis- és középnyomású vezetékek meghosszabbításával, vagy közvetlenül azokról leágazva ki lehet szolgálni. Általánosságban is jellemző, hogy a meglévő rendszerek mentén történnek az új fogyasztói bekapcsolások.

Debrecen területén jelentős gazdasági övezeti infrastruktúrafejlesztések szükségesek. A Déli Ipari Park ellátására megépült egy nagyközépnyomású gázvezeték. Innen az ellátást a tervezett feltáró út nyomvonalán kiépítendő, hasonló átmérőjű vezetékkel biztosítható. A jelenleg közművekkel nem rendelkező észak-nyugati gazdasági övezet gázellátásához Debrecen II. (Józsa) gázátadó állomástól egy nagyközépnyomású gázvezeték kiépítése tervezett, amely egy a területen létesítendő, a teljes iparterület gázellátást biztosító gázfogadó állomáshoz kapcsolódik.

A megyében az ellátatlan településrészeket igény esetén, az ott élők kezdeményezésére tudja a szolgáltató ellátni földgázzal.

Az országos energiapolitikától függően a szállítórendszer bővülése elsősorban nemzetközi hálózati fejlesztések kapcsán várható.

A térség gázellátásában a nagynyomású földgázszállító rendszer tárolói betáplálási és tárolói kiadási pontja, valamint hazai termelési betáplálási pontja – a hajdúszoboszlói fő csomópont vesz részt.

Az FGSZ Földgázszállító Zrt. Hajdúszoboszlói földgázszállító üzemében komplett telemechanikai, távfelügyeleti rendszer működik. Az acél távvezeték-hálózat teljes egészére kiterjedően katódvédelmi rendszer üzemel, amelynek feladata a távvezetéki korrózió megakadályozása.

A megye gázellátásában a nagynyomású földgázszállító rendszer tárolói betáplálási és tárolói kiadási pontjai, valamint hazai termelési betáplálási pontjai vesznek részt, amelyek közül a megye területén a Hajdúszoboszlói főcsomópont és kompresszorállomás, a Hajdúszoboszlói hazai termelési betáplálási pont és tárolási betáplálási/kiadási pontok találhatók.

Hazánkban a gáztároló létesítmények geológiaiailag porózus szerkezetűek, jellemzően a kőzet homokkő (Hajdúszoboszló, Pusztaderics, Kardoskút), Zsana kivételével, ahol mészkő. Ezeket a geológiai képződményeket – amelyekből a földgáz kitermelése részben vagy teljesen befejeződött, és bizonyítást nyert, hogy földgáz tárolására alkalmasak – átalakították föld alatti gáztárolókká. Jelenleg négy ilyen földalatti gáztároló létesítmény üzemel az országban, amelyek közül a megyében a **hajdúszoboszlói** található, amelynek kitérőkapacitása 19,8 Mm³/nap, betárolási kapacitása : 10,3 Mm³/nap, mobilgáz kapacitása pedig 1.640 Mm³.

3.2.4 Tájrendezés

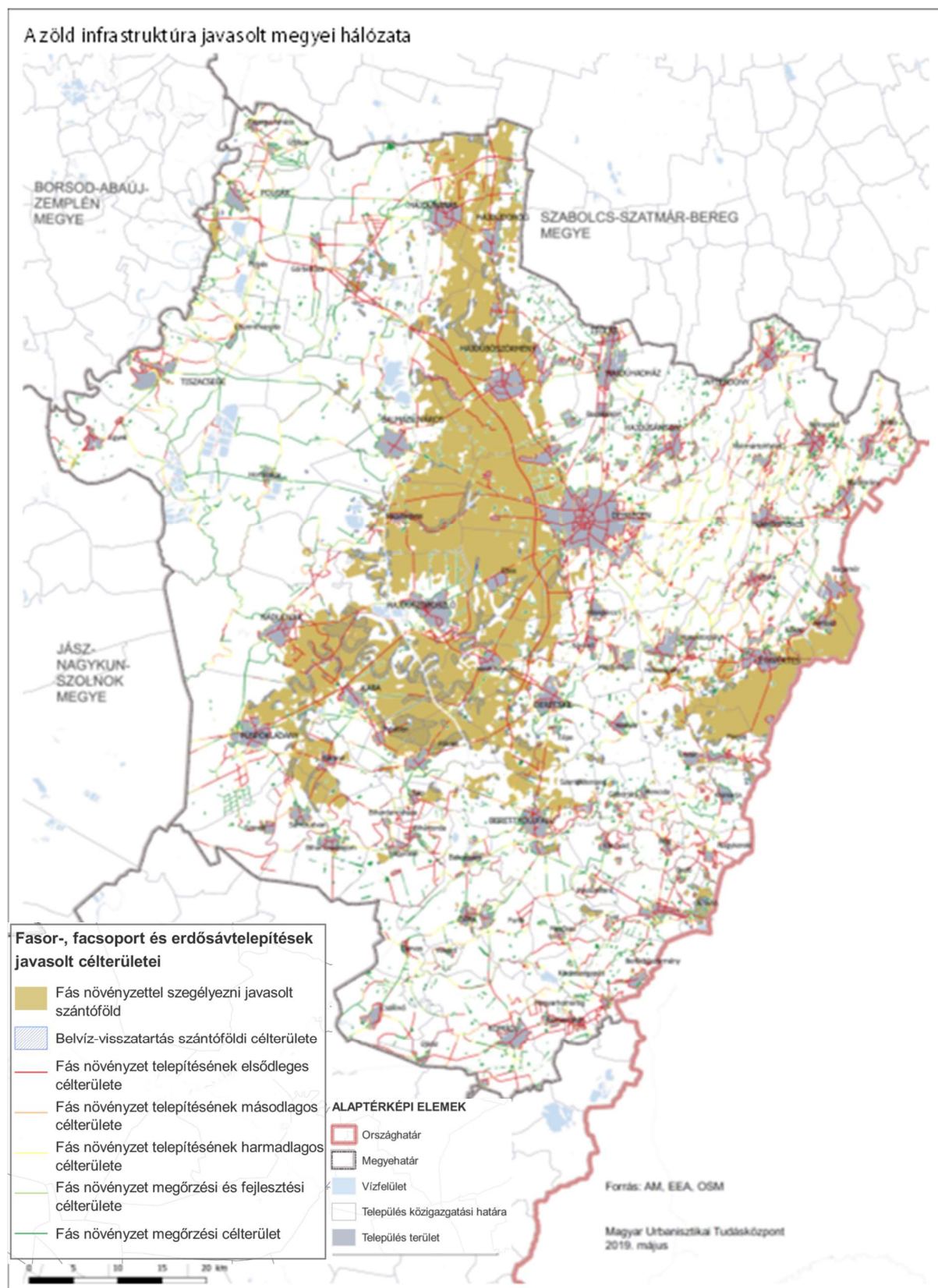
A Hajdú-Bihar megyei táj, mint élettér erőforrásokban, használati és vizuális potenciálban rendkívül egyedi és gazdag.

A megye települései, a kiváló és jó termőképességű termőföldjei, felszíni és felszín alatti vizei, a táj természeti és kulturális értékei együttesen hordozzák a megye fejlődési lehetőségeinek területi adottságokban rejlő alapjait (lásd Hajdú-Bihar megyei Területfejlesztési Program 2014-2020).

Az úgynevezett *tájegységi fejlesztési és határhasználati karták* tartalmának kidolgozása és fokozatos bevezetése országos szinten is példaértékű kezdeményezés lehetne, amely a megye kezében is jó eszközként segítheti a területi folyamatok, fejlesztések szinergikus, egyúttal a természeti erőforrások megőrzését biztosító koordinációját térinformatikai és szemléletformálási, részvételi alapokon.

Térségi megközelítésű tájrehabilitációt igényelnek a nagyobb területi kiterjedésű, vagy kisebb területű, de sűrűn előforduló, esetenként több települést érintő bányászat okozta tájsebek, felhagyott anyagnyerőhelyek, illetve hulladéklerakók területei. A megyében található nagy kiterjedésű, egybefüggő szántóterületek esetében tájrehabilitációt igényel a szántóföldekről, szántóföldek széléről, mezőgazdasági és alsóbbrendű utak mentéről az elmúlt 50-60 évben kivágott erdősávok, facsoportok, cserjesávok visszatelepítése. A települések szegélyében a felszíni talaj és homokviharak által okozott károk megelőzése, illetve a települési

mikroklíma javítása érdekében javasolható fásítások, fasorok, facsoportok, erdők, parkok, esetenként gyümölcsösök kialakítása.

Ezeket a fasor-, facsoport és erdősávtelepítésre vagy megőrzésre javasolt célterületeket az érintett települések településfejlesztési koncepciójában és integrált településfejlesztési stratégiájában, továbbá településrendezési tervekben, települési és tájegységi arculati kézikönyvekben, a mezőgazdasági

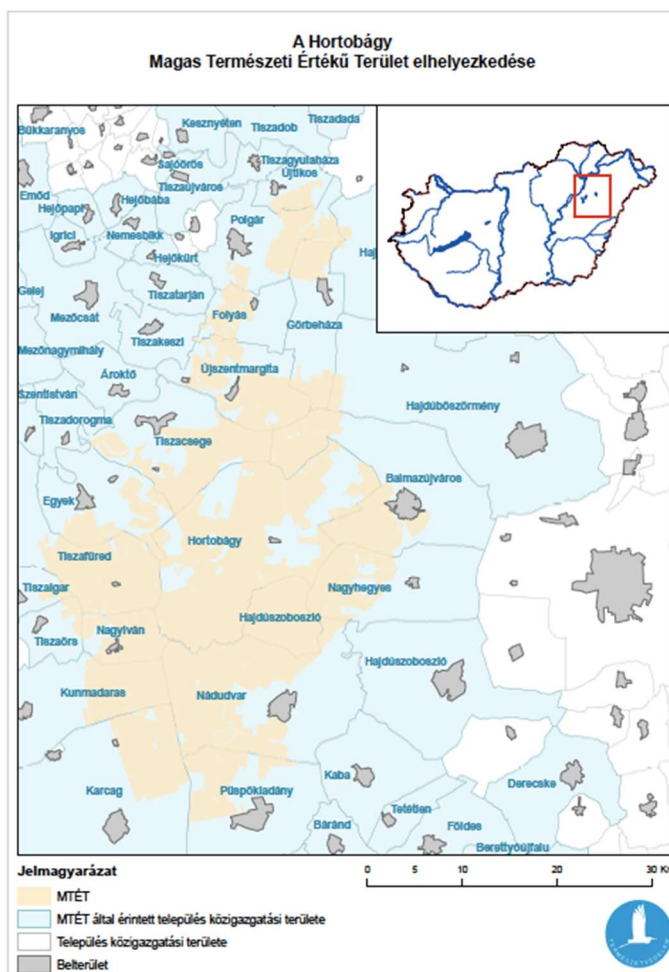
birtokrendezési tervekben, illetve vízgazdálkodási és vízrendezési tervekben is vizsgálni és szerepeltetni indokolt.

3.2.5 Természetvédelem

A megye világviszonylatban is kiemelkedően gazdag természeti és táji értékekben. Számos konfliktus forrásai a természeti és táji értékek védelme által megjelenő vélt vagy valós korlátozások. A természetvédelem mind területi rendszerében, mind szabályozási alapelveiben a védelem differenciált, jelentős területi arányban a gazdálkodási tevékenységekbe integrált, területi alapú, komplex szemléletben való megvalósítását helyezi előtérbe. Rendkívül lényeges és hangsúlyos szerepet kell kapjon a különböző célú és területi kiterjedésű védelmi eszközök alkalmazása emellett azok céljainak és módszereinek megismertetése és a területi tájegyeségi szintű együttműködések megértése, alkalmazása. A megyei önkormányzat megyei szintű koordinációja, együttműködésben a különböző szereplőkkel, kiemelten a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósággal elengedhetetlen.

A természeti erőforrások közül a gyógy- és termálvizek mellett a természeti, táji örökségben gazdag területek – a Világörökség részeként, Ramsari, Natura 2000 és bioszférarezervátum területként – vannak jelen a megyében. Ezen területek amellett, hogy a nemzeti és nemzetközi jelentőségű genetikai, faji, élőhelyi és táji változatosságot, kincseket, értéket hordoznak, megfelelő menedzseléssel hozzájárulnak a környező területek életminőségének a javításához a vizek (felszíni és felszín alatti), a talaj, a termőföld, az éghajlat, a zaj, a levegőminőség tekintetében. Pontos visszajelzését adja ennek egyrészt a növekvő érdeklődés a turizmus iránt (a rekreációra, természetmegfigyelésre, szemléletformálásra, gyógyulásra, képzésre, konferenciákra érkező turisták által), másrészt a növekvő igény és támogatás a természeti erőforrások (talaj, víz stb.) és a fajok, élőhelyek komplex területi védelmét biztosító területhasználatok terén (lásd pl. az AKG és az MTÉT programot). Jó példa az aktuálisan is működő és támogatott Magas Természeti Értékű Területek kifizetési és gazdálkodási rendszer, amelynek a célja a Hortobágy egyedülálló madárvilágának megőrzése, különös tekintettel a mezőgazdasági területekhez szorosan kötődő tűzokra, valamint a természetvédelmi és gazdálkodási érdekek összehangolása az időszakosan tömegesen megjelenő védett madárfajok (daru és különböző vadlúdfajok) esetében.

Az országosan védett területek mellett ki kell emelni a megye helyi jelentőségű védett természeti területeit, amelyek összegzett kiterjedése mintegy 3300 ha. A meglévő és javasolt natúrparkok mellett ezek azok a területek, amely jelzik a helyi érdekek megjelenését az önkormányzatok és a lakosság körében, tekintettel arra, hogy a táji és természeti értékek megőrzéséért hajlandók tenni belső összefogásra és külső támogatásra számítva.

3.2.6 Környezetvédelem

A környezet védelme, a sok település összehangolt tervezésével megvalósított környezetgazdálkodás azoknak a cselekvési területeknek az egyike, ahol a megyei önkormányzat szakmai koordinációs munkája számos előnyt, megtakarítást eredményezhet az érintettek számára.

A fenntartható környezet megyei célkitűzései a 2020-ig tartó stratégiai program alapján öt fő pontban foglalhatók össze:

- komplex vízgazdálkodás, ide értve a települési csapadékvíz-gazdálkodást is,
- a megye természeti, táji értékeinek védelme
- komplex hulladékgazdálkodás
- környezeti kárelőrejelzés és kárelhárítás
- fenntartható energiahasználat és energiahatékonyság

Hajdú-Bihar megye felszíni vizekben szegénynek mondható. Jelentősebb vízfolyásai a Tisza, a Berettyó és a Sebes-Körös, kisebb vízfolyásnak tekinthető a Hortobágy, a Kösely és Kállók. A megye vízgazdálkodásában, lakossági, mezőgazdasági és ökológiai vízellátásában, rekreációs funkcióiban is jelentős a Keleti-, valamint Nyugati-főcsatorna. Magyarország, így a megye is gazdag felszín alatti vizekben. A hidrológiai adottságokból következik, hogy a megfelelő kiegyenlítő, befogadó felületek hiányában az ár- és belvizek egyes területekre veszélyt jelentenek, és sok helyen problémát okoz a települések külterületén a csapadékvíz kezelése, a termőterületek belvízmentesítése mellett a termeléshez szükséges, a növényzet számára felvehető víz biztosítása is.

A területrendezés szempontjából kulcsfontosságú feladat lehet azoknak a területek a megtalálása, amelyek a megye komplex vízvédelmét biztosíthatják, ilyen területek lehetnek a **vizek időszakos megtartására alkalmas kiegyenlítő felületek**, amelyek a tájban mozaikosan elhelyezkedve növelik a szántóföldi növényzet számára is hozzáférhető vízszintet.

A települési-térségi infrastruktúra beruházásokkal kapcsolatosan egyre növekvő környezetvédelmi elvárások vannak környezeti kármegelőzés, kárelhárítás és kármentesítés szempontjából. A megyében a legjellegzetesebb problémát a kevésbé szabályozott mezőgazdasági eredetű légszennyezés okozza, azonban a környezet állapota az országos helyzethez képest kedvezőnek mondható. Nagyobb problémát időnként a közlekedésből, lakossági tüzelésből és kedvezőtlen meteorológiai helyzetből eredő szállópor okoz, melyet a növényborítottság növelése jelentősen javíthat.

A levegő környezeti minőséget az alap- és háttérlégszennyezettség, valamint a járulékos légszennyezettségek határozzák meg. Globális értelemben mértékadó a háttérszennyezettség alakulása, különösen a várható klímaváltozás tükrében. A háttérszennyezettség csökkentése terén érzékelhető eredmény csak nagytávon érhető el, regionális léptékű, összehangolt programok alapján, középpontjában a biológiai aktivitást, nagyobb növény- és vízfelületi lefedettséget biztosító területhasználattal, tájszerkezettel, zöldfelületgazdálkodással és mezőgazdálkodással. A lokális szennyezés gazdasági, közlekedési és lakossági forrásokból tevődik össze. Mérséklésük részben területhasználati, jelentősebb mértékben szabályozási és ösztönzési rendszerektől függ.

A közlekedési légszennyezés, zajterhelés a települések területén jelentős konfliktus-, és terhelő tényező. A kialakult településszerkezeti kereteken belül a védekezés lehetőségei korlátozottak, azonban zajvédelmi és légszennyezésvédelmi tervek, monitoring és szabályozás, illetve elkerülő utak építése, a belvárosok, településközpontok forgalomcsillapítása, a gazdasági területek megfelelő telepítése, továbbá védelmi célú zöldfelületek kialakítása jelenthet megoldást a konfliktussal terhelt területeken.

A fényszennyezés kérdésköre érzékenyen érinti a megye egyes területeit, kiemelten a hortobágyi és Hortobágy környéki településeket. A fényszennyező fényforrások 10-20 kilométeres távolságokból is ökológiai csapdaként vonzzák a különböző védett és nem védett, de jelentős táplálékforrást jelentő fajokat, számos negatív hatást kiváltva környezetükre. Ezen negatív hatások kiküszöbölésére, megyei és nemzetközi kutatásokra alapozva készült a Hortobágyi Csillagfény Park terve, amelynek szabályozási támogatását a terv rendeleti és határozati jóváhagyandó munkarészei is megerősítik.

Hajdú-Bihar megyében jelenleg – az országos átlagnak megfelelően – a begyűjtött lakossági szilárd és ipari hulladék mintegy 60%-át előkezelés nélkül, lerakással ártalmatlanítják, ami lényegében a jelenlegi hulladékfeldolgozási technológiák legkevésbé fejlett módja. Ennek átalakítása hosszabb távon ajánlott. A környezeti fenntarthatóság elve mellett a lakosság egészségi állapotának és életminőségének megőrzése érdekében szükséges a gazdaságilag és környezetileg megalapozott, komplex hulladékgazdálkodás megvalósítása, beleértve az elkülönített hulladékgyűjtést, a szilárd hulladékok hasznosítását, törekedve a hulladékok mennyiségének csökkentésére, már a keletkezésük, vagy beszerzésük során. A korszerűtlen,

szigetelés nélküli régi települési hulladéklerakók rekultivációi a megyében gyakorlatilag befejeződtek. A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Program előrehaladása következtében a szennyvíziszap mennyisége növekszik, és a jövőben egyre nagyobb mértékben növekedni fog. Gondoskodni kell a szennyvíztisztító telepekről kikerülő kezelt szennyvíziszap minél nagyobb arányú hasznosításáról, illetve ártalommentes elhelyezéséről.

Magyarország a klímaváltozás szempontjából fokozottan sérülékeny. Előrejelzések szerint az aszályosodásnak kitett térségek aránya növekedni fog, ami fokozottan jelzi a környezetre vonatkozó kárelőrejelzés és az ezzel összefüggő kárelhárítás fejlesztésének szükségességét.

3.2.7 Mező- és erdőgazdálkodás

Az agroökológiai adottságai alapján kimagasló agrárpotenciállal rendelkező Hajdú-Bihar megye a környezeti szempontból a legkevésbé érzékeny, ezért mezőgazdasági árutermelésre legalkalmasabb kiváló és jó minőségű és termőképességű szántóterületek mellett Európában egyedül álló természeti értékei vagy szerény termőképessége miatt ilyen módon fenntartott, nagykiterjedésű gyepekben is gazdag.

A megye agráriuma komplex fejlesztése a talaj, táj és víz erőforrásainak fenntartható használatával, táji szinten összehangoltan az alábbi szempontok érvényesítésével valósíthatók meg:

1. Versenyképes mezőgazdaság, amely elsődlegesen a minőségi termékekre és a hozzáadott értékre épít.
2. Fenntartható mezőgazdaság, amely komplex természeti erőforrásgazdálkodásra épül.
3. Tudásátadás és technológiafejlesztés a mezőgazdaságban, amely ötvözi a korszerű (pl. digitális) valamint a hagyományos tudásban rejlő előnyöket, ismereteket és készségeket.
4. Hatékony energiafelhasználás, amely az okszerű, táji adottságokhoz illeszkedő gazdálkodásra épül.
5. Együttműködések a megyei agrárium erősítéséért táji szintű összefogással és ágazatok közötti szinergiákat kihasználva.

A kiváló szántóterület megőrzése nemzeti érdek. A megye területén elsősorban a Hajdúság és a Hajdúhát, valamint a volt Bihar megye északkeleti részén helyezkednek el ilyen jó adottságú területek.

A kiváló és jó adottságú szántóterületeken az agrárpotenciál hosszú távú fenntartása az egyik elsődleges cél, amelynek alapvető felétele a termőtalaj minőségi és mennyiségi védelme, a talaj kedvező élővilágának és szerkezetének megőrzése, ezért biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét, valamint az optimális talajszerkezet, tápanyagtartalom és talajfauna megőrzését. A mezőgazdasági területek tekintetében elsődleges prioritás – a szántók és gyepek tekintetében egyaránt – a megfelelő vízellátottság biztosítása. A vízellátás tekintetében táji léptékű vízgazdálkodási szemléletre van szükség, amely költséghatékonyan táji és nem kizárólag tábla szinten biztosítja a szükséges vízmennyiséget, hanem a felszín alatti, főként talajban tárolt vízként, illetve a mélyedésekben fás, cserjés, gyepes, vizes élőhelyes kiegyenlítő felületeken. A párolgás és vízvesztés mérséklését segítik elő a tájrendezésnél is említett fasorok, cserjesávok, facsoportok a szántók környezetében azok tagolása céljából. A táji léptékű vízgazdálkodás kertében lehet megtalálni az öntözési szükségletekre adható célirányos megoldásokat.

Az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos védő erdősávok, fasorok telepítése klímavédelmi, gazdálkodási és egyes területeken turisztikai célokat is szolgál, ezen a téren az erdőgazdálkodással szoros együttműködésre van szükség a mezei élettérben folyó gazdálkodás stabilitása érdekében. Az erdőgazdálkodás keretében javasolt célkitűzés a jelenlegi erdőterületeken megvalósuló honos fajokkal történő, állandó erdőborítottság biztosítása, amely a mezei erdőfoltok és erdősávok kialakításával kiegészítve a klímastratégiai célkitűzéseikhez is hozzájárul. Erdőgazdasági szempontból a fasorok, erdősávok és facsoportok telepítése a vízösszefolyások, vízfolyások, belvizes területek környezetében és az utak mentén, tanyák és telephelyek környezetében, illetve települési szegélyekben javasolt.

A megyei szintű együttműködések egyik fő területe lehet a tájegyégi adottságokhoz igazodó birtokrendezési irányelvek kialakítása, amely integrálja az okszerű gazdálkodás, a komplex vízgazdálkodás és a mezei élőhelyfejlesztés és -kezelés szempontjait egyaránt.

A Natura 2000 hálózat fenntartása szempontjából a terület- és vidékfejlesztési politikának kulcsfontosságú eleme az agrár-környezetgazdálkodási támogatási rendszerek kialakítása, különös tekintettel arra, hogy a Natura 2000 hálózatra vonatkozó kompenzációs kifizetések is a fejlesztési programok keretében valósíthatók meg.

A mezőgazdasági, fejlesztéspolitikai prioritások a Natura 2000 hálózat fenntartását érintő főbb stratégiai elemei az alábbiak:

- Az ökológiai feltételekhez alkalmazkodó fenntartható földhasználati struktúra kialakítása, különös tekintettel a természet- és tájvédelmet szolgáló tevékenységek támogatására.
- A természeti erőforrások környezettudatos használatának általános fejlesztése, az elővigyázatosság és megelőzés elvének érvényre juttatásával, fennmaradt hagyományos gazdálkodási formák megőrzése,
- Az agrárgazdaság fenntartható fejlesztése területi feltételeinek biztosításával hozzájárulni a tájgazdálkodás új alapokra helyezéséhez, a népességmegtartó képesség hosszú távú biztosítása érdekében.

A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási telephelyek és infrastruktúra kialakításánál a tájba illeszkedő szerkezeti és esztétikai megjelenés mellett az ökológiai hálózatok, élőhelyek, illetve a mezői élettér természetes arculatának és struktúrájának megőrzésére törekedve kerülni kell a beépítések indokolatlan szétterjedését a megye tájegységeiben.

3.2.8 Vízgazdálkodás

A megyét (hasonlóan a tiszántúli megyékhez) is érintik a klímaváltozás hatásai; az aszály, belvíz és árvíz problémáinak megoldása a fenntartható vízgazdálkodás fejlesztésével már rövidtávon segítheti a megye gazdaságának fejlődését.

A megye területének vízgazdálkodási térségét a területen átfolyó folyók: Tisza, Berettyó, Ér- főcsatorna Sebes-Körös fővédvonalai és parti sávjai, valamint a belvízrendszerek fő- és mellékcsatornái, vízhasznosítási célú tározói és parti sávjai, a holtágaik által határolt területek és parti sávjaik alkotják. Távlati cél a vízgazdálkodási térség területein található felszíni vizek jó állapotának elérése, illetve fenntartása.

Az EU Víz Keretirányelv előírásaihoz illeszkedve, a hatékony vízvédelem érdekében a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII.21.) Korm. rendelet rendelkezéseinek megfelelően a vízgyűjtőkön az integrált gazdálkodás követelményét kell érvényesíteni. A megyei rendezési terv vízgazdálkodási térségeire vonatkozó határozatokat 115/2016. (III.31.) számú kormányhatározattal kihirdetett „Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási terve a kihirdetésre kerülő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv 2015.(VGT2), - 2-15 Berettyó, 2-17 Hortobágy- Berettyó, 2-3 Lónyai-főcsatorna alegységek vízgyűjtő gazdálkodási tervei - megyét érintő előírásaihoz kell igazítani, az esetlegesen azzal ellentétes határozatokat módosítani.

A VGT2 feltárta, hogy a vízbázis védelem hatékonysága nem elegendő, a vízbázisok 60 %-nak nincs kijelölt védőidoma/védőterülete, és a biztonságba helyezés folyamata sem megnyugtató módon halad. A védőterületek kijelölését azonban fel kell gyorsítani és a vízbázis védelmet a mindennapi gyakorlatban hatékonyra kell tenni, hiszen ez nagyban segítené a felszín alatti víztestek állapotának megőrzését és azok javulását is. 2022-ig az összes üzemelő vízbázisnak kijelölt védőterülettel kell rendelkeznie.

A településrendezési és -fejlesztési tervek készítése során a fentiek megvalósításához kiváló információkkal, útmutatással I szolgál a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv 2015 8-6. mellékleteként közzétett Települési csapadékvíz-gazdálkodási útmutató.

A megye vízgazdálkodási koordinációs lehetőségei

Az alábbiakban leírt javaslatok, előírások zömében az állami intézmények, vízügyi igazgatóságok, vízi-közmű szolgáltatók, a megyei települések önkormányzatainak, valamint az iparban és mezőgazdaságban résztvevők feladata. A megye intézményeinek elsősorban a koordinációban, a feladatok megvalósulásának ösztönzésében, elsősorban a korszerű és hatékony tájgazdálkodási rendszer kialakításában kell részt venni.

Ez utóbbiak a következők:

- A régióra vonatkozó vízellátáshoz, szennyvízelvezetéshez, felszíni vízrendezéshez, vízminőség védelemhez, valamint árvízvédelemhez kapcsolódó lakossági tájékoztatási rendszer kialakítása a környezettudatos szemlélet és magatartás terjesztéséhez.
- Az érvényben lévő környezetvédelmi rendeletek alkalmazása, esetleges módosítása
- Kapcsolódás a vízgazdálkodáshoz
 - Csapadékvíz hasznosítás
 - Talajvíz hasznosítás
 - Vízvezető árkok, tározók – kettős rendeltetésű
 - Korszerű meliorációs tervezés, vízgazdálkodás szükségessége,
 - talajeróziók, belvizek megszüntetése

- Új vízmegtartó mezőgazdasági művelési módszerek, növényi kultúrák
- Vízbázisok védelme, vízminőség védelem
 - o Vízkárelhárítás, katasztrófa-megelőzés - monitoring rendszerek
 - o Önkormányzatok, közműszolgáltatók, hatóságok együttműködése
 - o Kapcsolódás a víziközmű szolgáltatáshoz, változatok
- Vízellátás biztonsága
- Szennyvízelvezetés, tisztítás környezetkímélő módszerei
- Egészségvédelmi előírások, feladatok
- Megyei környezetvédelmi programok-vízgazdálkodási feladatai – együttműködés
- Kistérségi együttműködés, feladatok

A belvízrendszer többcélú hasznosításának, a vízviisszatartás lehetőségeinek feltárása

(a megyei klímastratégia mitigációs intézkedési javaslata alapján)

A vizekkel kapcsolatos problémák (szárazság, aszály, árvíz, belvíz) megoldásainak keresése évtizedek óta folyik a megyében. Az öntözés nem mindenhol megoldott, bizonyos területeken nem is gazdaságos és környezeti szempontból (szűkülő vízkészletek) nem is biztos, hogy hosszú távon fenntartható. Az évnél bizonyos szakaszaiban az ár- és belvizek víztöbbletének viisszatartásával az év más szakaszaiban jelentkező aszály, de jelenleg ennek feltételei nem adóttak (és kérdéses, hogy milyen formában lenne megvalósítható), illetve a levonuló vizek minőségi problémákat is felvetnek (másodlagos szikesedés). A megye vízellátással kapcsolatos problémáinak megoldására számos terv született, amelyek megítélése esetenként ellentmondásos.

A közös megoldáskeresés érdekében elsődleges fontosságú lenne, hogy az érintett megyei szervezetek közös javaslatot tudjanak kidolgozni a vízviisszatartás lehetőségeiről, a már kiépült infrastruktúra legjobb hasznosításáról.

Az intézkedések keretében javasolt olyan egyeztető fórum létrehozása az érintett megyei szervezetek részéről, amelynek eredményeként komplex javaslatot dolgoznak ki a vízpótlás lehetőségeiről figyelembe véve a jelenlegi adottságokat, a gazdaságosságot, megvalósíthatóságot és a természeti szempontokat egyaránt.

Lehetőségek

- A területen egyszerre van jelen a vízhiány és a víztöbblet, ami a vízgazdálkodás fejlesztésében jelentős potenciálokat rejt magába
- A felszín alatti vízkészletek további csökkenésének megakadályozására több lehetőség is adódik, mint pl. a vízrendezés átalakítása, víztakarékosság, vízviisszatartás és a vízpótlás különböző módjai, az illegális kutak számának csökkentése, a gazdálkodási mód megváltoztatása, a víztakarékos növénytermesztési technológiák bevezetése, a vízigényes növénykultúrák visszaszorítása, a tisztított szennyvizek visszatáplálása a felszín alatti vizekbe, a területi tározás.
- A kiszáradt egykori tómedrek, buckaközi mélyedések, vízállásos területek többsége jelenleg is alkalmasak a víz átmeneti tározására, talajba szivárogtatására, időszakos többletvizek viisszatartására.
- A területhasználat megváltoztatása szintén jelentősen mérsékelheti a víz párologtatását, a talajvíz csökkenését.
- A csapadékkal összefüggő veszélyeztetettségek (intenzív csapadékhullás rövid időn belül, belvíz, villám, árvíz, aszály) esetében a csapadékelvezetésért felelős infrastruktúra rendszeres és folyamatos karbantartása (takarítás, javítás), bővítése, modernizálása, valamint a zöldfelületek, zöldterületek bővítése szükségeltetik elsősorban a városi környezetben. A külterületi, erdő- és mezőgazdasággal bíró területeken a belvíz elvezető csatornázottság növelése, a megfelelő agrotechnika, talajhasználat, talajhoz illeszkedő kultúra megválasztása szükségeltetik, továbbá az öntözéstechnika megfelelő alkalmazásával az aszályos időszakok kockázatai csökkenthetők.
- A lakossági célú tájékoztatás mellett az önkormányzat tulajdonában levő infrastruktúra alternatív módú hasznosítási lehetőségeinek felmérése, bővítése (köztéri ivókutak számának növelése, párapuk alkalmazása, a közterületek felszíni vizekből történő locsolása stb.).
- A talaj rétegeiben a nitrát csökkentésére a helytelen mezőgazdasági és ipari gyakorlat, az illegális hulladéklerakók, az állattartás szennyvizeinek helytelen elhelyezésének megszüntetésével szükséges az ivóvízbázisok vízminőségét védeni, javítani.

Konkrét megvalósítási elképzelés – projekt

A Hajdúhátsági–Erdőpuszták–Ligetalja–Nyírségi Többcélú Vízellátó Rendszer (HELN VR)

Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét érintően egy olyan komplex – többcélú vízellátó rendszert kíván a két megye megvalósítani, amely rendszer pozitív klímaváltozást indukál (megvalósításával kiküszöbölhető, illetve minimálisra csökkenthető az eddigi klímaváltozás kedvezőtlen hatásai), segít megszüntetni és kezelni a talajvízhiány, illetve a belvíz okozta problémákat.

A Hajdúhátsági Többcélú Vízgazdálkodási Rendszer (HTVR) tovább fejlesztése a CIVAQUA projekt, amely Debrecen és környezetének állapotjavítására szolgál 2019 április végére befejeződik.

a.) A CIVAQUA Program és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Déli Vízpótlás tervének összevonásával a Keleti főcsatornából történő vízellátás egy (már meglévő) vízkivételi műről biztosítható.

b.) Hajdú-Bihar megyében a komplex vízellátó rendszerbe bekapcsoljuk:

- a Hajdúbagos környéki rekultivációra szoruló területet.
- a Ligetaljai és Érmelléki területeket (Kálló csatorna).

Árvízvédelem

a) A Kormány 2005/2000 (I.18.) sz. határozatának megfelelően az állam kizárólagos tulajdonában lévő elsőrendű árvízvédelmi műveket az átlagosan 100 éves visszatérési idejű jégmentes árvíz elleni védelemre kell kiépíteni.

b) A határozat nyomán elvégzendő feladatok teljes körű megvalósítása hosszabb időtávot igényel, melyen belül a konkrét ütemezés az árvízvédelmi tapasztalatok, a talajmechanikai és más műszeres tapasztalatok során szerzett ismeretek szerint alakítható ki, a veszélyeztetett lakosság lélekszámának és a várható károsodás költséghaszon elemzésének figyelembevételével.

c) Árvízvédelem, folyószabályozás tekintetében prioritása van az árvízvédelmi fővédvonalak biztonsága és állékonyága megőrzésének, lehetőség szerint növelésének (nem kellő biztonságú töltésszakaszok, ősmeder kereszteződések), – a hordalék és a jég levezetésének, illetve a meder egyensúlya megtartásának.

d) Az árvédelmi töltés hullámtéri és mentett oldalán az előírt védőtávolságokat be kell tartani, ott csak a jogszabályban meghatározott tevékenység folytatható a 147/2010. (IV.29.) Korm. rendelet és a 30/2008 (XII. 23.) KvVM rendelet szerint. A folyók mindenkori középvízi part éle mentén a parti sávot szabadon kell tartani és ott csak a jogszabályban (21/2006. (I.31.) Korm. rendelet) meghatározott tevékenység folytatható.

e) Fakadó (szivárgó) vizek által veszélyeztetett területeket a településszerkezeti tervben, illetve a helyi építési szabályzatban fel kell tüntetni, és meg kell állapítani a vonatkozó korlátozásokat, tilalmakat.

f) A lakott területek árvízi biztonságának megteremtése céljából szükségessé válhat a vízvisszatartások különböző módszereinek alkalmazása (művelési ágváltoztatások, záportározók, árvízcsúcs-csökkentő tározók stb. létesítése)

g) A mentesített ártéri öblözetek területén, a mélyfekvésű, „vízjárta területen” a településrendezési tervekben új beépítésre szánt területek csak korlátozó feltételekkel, vagy egyáltalán nem jelölhetők ki.

h) Az övezet hullámterei és általában a hullámterek, mint az ökológiai hálózat szerves és meghatározó részei – amennyiben nem minősülnek védett természeti területnek – természeti területként kezelendők, ahol az árvíz biztonságos levezetésének elsődlegességét figyelembe kell venni.

3.2.9 Honvédelem

A honvédelmi terület a megyei területrendezési tervben megállapított övezet, amely a Magyar Honvédség alapadatai rendeltetésszerű, szakszerű és jogszerű ellátásához szükséges objektumok elhelyezésére, illetve tevékenységek végzésére szolgál. A honvédelmi és katonai célú terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni, így a beépítésre szánt vagy nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe kell sorolni. A zárt, bekerített objektumok kivételével honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, ha az adott terület az erdők övezete által is érintett.

Hajdú Bihar megye közigazgatási területén kiemelt fontosságú honvédelmi és honvédelmi területek övezeti lehatárolására került sor, mely övezetek által érintett települések a törvény értelmében teljes közigazgatási területükkel kijelölésre kerültek. Az egyes települések településszerkezeti tervének készítése, illetve felülvizsgálata során szükséges lesz a honvédelmi területek tényleges kiterjedésének és funkciójának

(beépítésre szánt ill. nem szánt területek, honvédelmi célú erdőterületek) megfelelő területi lehatárolása. A megjelölt településeken – Debrecen, Hajdúhadház, Hajdúsámson és Hajdúnánás – olyan honvédelmi rendeltetésű ingatlanok találhatóak, amelyek hosszú távú, korlátozásmentes, honvédelmi célú használatára – a Magyar Honvédség alapfeladatai rendeltetésszerű, szakszerű és jogszerű ellátása, Magyarország védelmi képességeit alapvetően meghatározó vagy a NATO-tagságból eredő, valamint a nemzetközi szerződéseiben vállalt kötelességeinek teljesítése érdekében – a honvédelmi tárca továbbra is igényt tart.

A jogbiztonság fenntartása érdekében az egyes települési szerkezeti tervek készítése és felülvizsgálata során kell biztosítani azokat a honvédelmi területekhez kapcsolódó szükséges védőterületeket is, amelyek a honvédelmi érdeket (nemzeti érdeket) szolgáló területek korlátozásmentes működését biztosítják a jövőben is, egyúttal a környező, nem katonai területeken folytatott tevékenységek és területhasználatok zavartalanosságát is rendezik. Az OTÉK 38.§ (2) bekezdése értelmében a védőterület kiterjedését, felhasználásának és beépítésének lehetőségét, módját és feltételeit a vonatkozó jogszabályok, ill. ennek hiányában az illetékes hatóságok előírásai alapján kell meghatározni. A Honvédelmi és katonai célú építmények működési és védőterületét meghatározó kérdésekben a Honvédelmi Miniszter az illetékes adatszolgáltató.

Az OTÉK 32.§ (2) bekezdés szerint honvédelmi és katonai, valamint nemzetbiztonsági építmények valamennyi építési övezetben, illetve övezetben korlátozás nélkül elhelyezhetők, továbbá a honvédelmi területre építési tilalom, korlátozás nem alkalmazható.

Az OTÉK 24.§ (1) bekezdés szerint a különleges honvédelmi területen az elhelyezhető építmények rendeltetésük miatt jelentős hatást gyakorolnak a környezetükre, vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól is védelmet igényelnek, ezért a különleges honvédelmi terület beépítési előírásait és a terület honvédelmi funkcióját, célját a helyi építési szabályzatban minden esetben meg kell határozni, mely kérdésekben a Honvédelmi Minisztérium illetékes szervének adatszolgáltatása nem nélkülözhető.

3.2.10 Ásványvagyon

Az ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezet az OTRT-ben megállapított és a megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelyben az állam kizárólagos tulajdonát képező, kutatással lehatárolt, de bányatelekkel le nem fedett, nyilvántartott ásványi nyersanyag vagyon (szénhidrogének, fémek, lignit é barnaköszén, ásványbányászat és építőipari nyersanyagok) területek találhatóak.

Az ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetét a településrendezés eszközeiben tényleges kiterjedésének megfelelően le kell határolni, és az építési övezetre, vagy övezetre szabályokat megállapítani. Az ásványi nyersanyagvagyon és annak területi kiterjedésének kérdéseiben Hajdú-Bihar megye vonatkozásában a Bányafelügyelet (Borsod Abaúj -Zemplén megyei Kormányhivatal) a mindenkor illetékes adatszolgáltató.

Az egyes települések szerkezeti tervében az övezet területén csak olyan területfelhasználási kategória jelölhető ki, amely távlatban a bányászati tevékenységet nem lehetetleníti el. Az övezetbe tartozó területeken bányatelek csak abban az esetben állapítható meg, ha azt más övezeti szabályozás nem tiltja.

A művelési ág időleges változásával lefektetett bányatelket a településrendezési tervben csak akkor javasolt jelölni, ha az a Bányakapitányság által előzetesen nyilvántartott, megkutatott területre esik. Amennyiben a bányauzem létesítése a bányatelek területének művelésből való kivonását és a művelési ág végleges megváltozását eredményezi, (pl. bányató, beépítésre szánt terület, vagy szabályozási tervben már kijelölt új övezet) a bányatelket a rendezési tervben ki kell jelölni.

3.3 Tervezői nyilatkozat

Alulírott Ongjerth Richárd területrendező tervező (tervezői jogosultság száma: TR 1 30 32) Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terve módosításának vezető tervezője kijelentem, hogy én, és az általam vezetett tervező csapat Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terve módosítása során legjobb tudomása szerint mindenben eleget tett a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX törvény, a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet, és más hatályos vonatkozó jogszabályok előírásainak. Az egyeztetési eljárás eredményének figyelembevételével a terv tartalmát teljeskörűen felülvizsgáltuk.

Budapest, 2020. május 9..

Ongjerth Richárd
területrendező tervező
Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terve
módosításának vezető tervezője

3.4 A tervező igazoló számítása

Hajdú-Bihar Megye településeinek térségi övezetekkel való lefedettsége, a HBMTTrT övezeteinek eltérése az OTrT-ben foglaltaktól (az OTrT százalékában)

Sor-szám	Település	Térségek a 2018. évi CXXXIX. tv. 2. sz. melléklete szerint (OTrT)					Térségek a HBMTTrT 2. sz. melléklete szerint				
		Erdőgaz-dálkodási	Mezőgaz-dasági	Vízgazdál-kodási	Települési	Összesen	Erdőgaz-dálkodási	Mezőgaz-dasági	Vízgazdál-kodási	Települési	Összesen
1	ÁLMOSD	598	2492	39	284	3413	598	2488	42	285	3413
2	ÁRTÁND	54	1534	113	278	1979	54	1522	120	283	1979
3	BAGAMÉR	2139	2025	117	420	4701	2140	1962	121	479	4701
4	BAKONSZEG	638	2248	240	369	3495	638	2240	249	369	3495
5	BALMAZÚJVÁROS	741	17482	1202	1109	20534	742	17406	1288	1097	20534
6	BÁRÁND	64	3820	10	360	4254	63	3819	10	362	4254
7	BEDŐ	129	814	3	73	1019	129	814	3	73	1019
8	BEREKBÖSZÖRMÉNY	696	3341	13	233	4283	696	3341	13	233	4283
9	BERETTYÓÚJFALU	644	14640	142	1672	17098	623	14083	667	1725	17098
10	BIHARDANCSHÁZA	10	743	2	76	831	10	743	2	76	831
11	BIHARKERESZTES	774	3566	5	578	4923	775	3559	5	585	4923
12	BIHARNAGYBAJOM	318	5451	11	353	6133	318	5449	11	354	6133
13	BIHARTORDA	45	2005	2	185	2237	45	2005	2	185	2237
14	BOCSKAIKERT	555	299	0	230	1084	499	217	0	368	1084
15	BOJT	218	2338	7	123	2686	218	2336	9	123	2686
16	CSÖKMŐ	288	6056	103	447	6894	288	5966	193	447	6894
17	DARVAS	822	2975	139	294	4230	823	2973	140	295	4230
18	DEBRECEN	16941	19422	463	9339	46165	16914	19024	510	9716	46165
19	DERECSE	454	8941	215	744	10354	454	8933	218	749	10354
20	EBES	149	6652	14	912	7727	149	6643	20	915	7727

21	EGYEK	2449	6438	915	671	10473	2448	6436	916	673	10473
22	ESZTÁR	590	2291	43	246	3170	582	2257	43	288	3170
23	FOLYÁS	176	5835	30	481	6522	176	5827	38	481	6522
24	FÖLDES	861	4024	402	101	5388	861	4005	422	100	5388
25	FURTA	2876	2216	11	488	5591	2878	2213	11	488	5591
26	FÜLÖP	136	3887	15	243	4281	137	3886	15	244	4281
27	GÁBORJÁN	197	2298	15	135	2645	197	2298	15	135	2645
28	GÖRBEHÁZA	723	5944	983	371	8021	723	5941	984	373	8021
29	HAJDÚBAGOS	1826	1648	16	255	3745	1725	1606	127	286	3745
30	HAJDÚBÖSZÖRMÉNY	4639	29439	672	2328	37078	4639	29323	788	2328	37078
31	HAJDÚDOROG	495	8832	29	708	10064	495	8831	29	709	10064
32	HAJDÚHADHÁZ	5152	2585	6	1042	8785	5104	2585	6	1091	8785
33	HAJDÚNÁNÁS	979	23354	167	1461	25961	981	23225	268	1487	25961
34	HAJDÚSÁMSON	2810	2758	30	1349	6947	2809	2607	115	1416	6947
35	HAJDÚSZOBOSZLÓ	327	18185	3520	1838	23870	327	18154	3567	1821	23870
36	HAJDÚSZOVÁT	110	5205	33	453	5801	107	5164	37	492	5801
37	HENCIDA	527	2682	25	242	3476	527	2682	25	242	3476
38	HORTOBÁGY	2513	20623	4944	368	28448	1667	21192	5221	368	28448
39	HOSSZÚPÁLYI	1414	5587	245	668	7914	1413	5524	300	677	7914
40	KABA	146	7610	813	936	9505	130	7512	814	1049	9505
41	KISMARJA	431	3977	20	285	4713	431	3977	20	285	4713
42	KOKAD	503	907	19	181	1610	503	905	20	181	1610
43	KOMÁDI	5028	8487	86	856	14457	5029	8484	87	857	14457
44	KONYÁR	1060	2797	28	281	4166	1060	2796	28	282	4166
45	KÖRÖSSZAKÁL	10	1328	12	150	1500	10	1329	12	150	1500
46	KÖRÖSSZEGAPÁTI	292	3940	172	179	4583	292	3927	184	179	4583
47	LÉTAVÉRTES	2083	8440	73	1058	11654	2084	8431	73	1065	11654
48	MAGYARHOMOROG	136	3594	52	173	3955	136	3585	61	173	3955
49	MEZŐPETERD	135	1553	5	130	1823	135	1553	5	130	1823

50	MEZŐSAS	115	2382	7	135	2639	115	2382	7	135	2639
51	MIKEPÉRC	729	2501	73	390	3693	723	2389	74	507	3693
52	MONOSTORPÁLYI	1884	2091	11	454	4440	1885	2090	11	454	4440
53	NÁDUDVAR	88	17139	4423	929	22579	82	16244	5320	932	22579
54	NAGYHEGYES	267	12131	514	365	13277	267	11966	556	488	13277
55	NAGYKEREKI	255	3192	8	269	3724	255	3187	8	274	3724
56	NAGYRÁBÉ	1256	6973	19	289	8537	1256	6968	21	292	8537
57	NYÍRÁBRÁNY	2863	1880	39	776	5558	2864	1878	41	776	5558
58	NYÍRACSÁD	4852	1897	11	734	7494	4848	1852	11	783	7494
59	NYÍRADONY	5881	2496	27	1250	9654	5883	2491	30	1250	9654
60	NYÍRMÁRTONFALVA	4246	1180	21	298	5745	4233	1126	87	299	5745
61	POCSAJ	381	4099	32	440	4952	381	4097	32	442	4952
62	POLGÁR	742	7792	349	865	9748	730	7758	350	910	9748
63	PÜSPÖKLADÁNY	956	16279	163	1286	18684	956	16275	168	1285	18684
64	SÁP	8	1738	10	165	1921	8	1738	10	165	1921
65	SÁRÁND	246	1777	19	226	2268	246	1749	19	254	2268
66	SÁRRÉTUDVARI	16	5016	13	394	5439	16	4955	13	455	5439
67	SZENTPÉTERSZEG	247	2122	18	158	2545	247	2116	28	154	2545
68	SZEREP	501	4849	8	243	5601	501	4842	8	250	5601
69	TÉGLÁS	2337	669	10	816	3832	2331	668	10	824	3832
70	TÉPE	298	1878	8	138	2322	298	1878	8	138	2322
71	TETÉTLÉN	23	2547	440	192	3202	23	2533	441	205	3202
72	TISZACSEGE	1036	10881	962	753	13632	1036	10859	988	749	13632
73	TISZAGYULAHÁZA	204	1658	64	152	2078	204	1656	66	152	2078
74	TOLD	79	1312	1	99	1491	79	1312	1	99	1491
75	ÚJIRÁZ	130	1235	4	178	1547	130	1234	5	178	1547
76	ÚJLÉTA	1058	1735	7	239	3039	1059	1693	8	280	3039
77	ÚJSZENTMARGITA	1111	7882	213	413	9619	1102	7788	318	412	9619
78	ÚJTIKOS	454	2883	22	171	3530	455	2882	23	171	3530

79	VÁMOSPÉRC	3157	2038	55	566	5816	3118	2023	64	610	5816
80	VÁNCSD	124	3101	11	203	3439	124	3101	11	203	3439
81	VEKERD	13	656	2	69	740	13	656	2	69	740
82	ZSÁKA	735	6736	52	353	7876	735	6736	52	353	7876
	Mindösszesen	101193	446053	23837	49764	620847	99985	442900	26645	51317	620847
	HBMTrT az OTrT százalékában						99%	99%	112%	103%	

3.5 Területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat

3.5.1 A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése

A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat a területrendezési tervek készítésének az a része, amikor a hatásvizsgálat készítői – jelen esetben a tervezők maguk – a tervezés folyamatában értékelik a jogszabályban előírt szempontok szerint saját addigi munkájukat, azért, hogy az abban foglaltakat a véleményező szervezetek maguk is elbírálhassák, az értékelési szempontokat, vagy azok tartalmát bővíthessék, korrigálhassák, vagy éppen szűkíthessék. Ennek megfelelően a hatásvizsgálat a tervezés során folyamatos volt, akkor is, ha annak írásbeli összefoglalása csak a tervezés egyes állomásain – összesen három alkalommal történik meg.

Az első ilyen alkalom a tervezés első lépéseként egy módszertani terv összeállítása volt, ami a tervi tartalom során előállítandó munkarészek között a többenél alaposabban foglalkozott a területi hatásvizsgálat és az ezzel párhuzamosan készülő stratégiai környezeti vizsgálat felépítésével, várható tartalmával. Erről 2018. júniusában külön dokumentum is készült, amelyet a megyei önkormányzat illetékesei egyeztettek az érintett állami szervezetekkel, és azok korrekciós javaslatait a tervezők a további értékelő munka során figyelembe is vették.

A második alkalom a jelen hatásvizsgálati fejezet – és ezzel párhuzamosan a stratégiai környezeti vizsgálat – egyeztetési anyagának elkészítése, és egyeztetésre bocsátása, a terv egyeztetési javaslatának elkészítése során, az ex-ante értékelés módszertani filozófiáját követve, a 218/2009 (X. 6.) Kormányrendelet 9/A mellékletének megfelelően.

Ezt követően a harmadik alkalom az egyeztetést követően a területi hatásvizsgálat módosítása – és egyben véglegesítése – lesz, az egyeztetés során beérkező vélemények, javaslatok figyelembe vételével, szükség szerint.

3.5.2 A területi terv céljainak ismertetése: túl a jelszavakon!

Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terv (HBMTTrT) készítésének célrendszere több szintű:

1. A tervezés elsődleges – jogszabályban is foglalt célja – a közvetítés az országos területrendezési terv, valamint a települési szintű fejlesztési és rendezési tervek között, ezzel a törvényhozói és kormányzati célok valóra váltásának elősegítése a megyék, azok egyes térségei, kistájai és a települések szintjén egyaránt.
2. A tervezés további – megyei jelentőségű – szintű célja az, hogy a tervezés során az országos tervekben megfogalmazottak a megye és a települések szintjén megszületett javaslatokkal ötvözve segítsék a megyei önkormányzat területfejlesztési és koordinációs munkáját.
3. A tervezés céljának harmadik területi szintje a települési önkormányzatokat segíti abban, hogy a megye koordinációjának a segítségével hatékonyabban, fenntarthatóbban végezhesék saját településfejlesztési tevékenységüket, és annak tervezését.
4. Ezekon túlmenően a HBMTTrT tervezési folyamatának deklarált tervezői célja az is, hogy a terv ne álljon meg a sokszor hangsúlyozott, jelszószerű célok, követelmények hangoztatásánál, hanem próbálja meg – a jól hangzó, de üres szövegek csapdáit elkerülve – a törvényben szorosan előírt szakaszokat olyan, a helyi társadalom és annak vezetői, szakértői számára vonzó és megvalósítható tartalommal megtölteni, amelyek előkészíthetik a megye területfejlesztési koncepciójának és fejlesztési stratégiájának újragondolását, és így már középtávon tényleges és érzékelhető változást hoznak a megye életébe, fejlesztési aktivitásaiba.

A HBMTTrT tartalmi célrendszere ezért – a fentiekkel összhangban – szintén több szintű:

1. A megyei terv a kialakult viszonyokhoz alkalmazva, a léptékbeli különbségeket is tekintetbe véve adaptálja az országnak a 2018. évi CXXXIX. törvényben foglalt területrendezési terve szerinti területfelhasználási egységeket, illetve térségi övezeteket, valamint vonalas és pontszerű infrastrukturális elemeket.
2. A HBMTTrT emellett célul tűzi a megye lakossága életkörülményeinek javítása érdekében azoknak a területi beavatkozásoknak, infrastrukturális fejlesztéseknek az elősegítését, amely a jelenleg meglehetősen kiegyensúlyozatlan fejlettségű, sok kihasználatlan potenciállal rendelkező megye

- fenntartható, azaz a társadalmi igényeket a gazdaságnak a természeti erőforrásokkal bölcsen gazdálkodó módon való fejlesztésével kielégítő útját valósítják meg.
3. Mindez – a tervezési célkitűzések szerint – segíti a településeket olyan, szintén fenntartható, de dinamikus gazdasági fejlődés elősegítésében, ami lelassíthatja a megyéből több évtizede folyó elvándorlást, főként a magasabb képzettségű, illetve a máshol is jól értékesíthető szaktudással rendelkező, aktív és mobilis társadalmi rétegek helyben tartását, vagy visszaáramlását.
 4. A demográfiai célok teljesítéséhez olyan gazdasági fejlesztések szükségesek, amelyek a jelenleg meglehetősen – és prognosztizálhatóan a továbbiakban is – erősen Debrecen-túlsúlyú megyének
 - a. a megyeszékhelyet körülvevő városaiban elsődlegesen a szabad foglalkozású szellemi munkavállalók, illetve a Debrecenbe ingázók számára lakóhelyükön színvonalas szolgáltatást nyújtó kereskedők és szolgáltatók, valamint kiszolgáló létesítményeik számára tudnak optimális feltételeket kínálni, és ezzel a helyben élők, valamint az önkormányzat bevételeit növelni;
 - b. a megyeszékhelytől távolabb fekvő városok és térségük számára az önálló, természeti, táji adottságokat, fekvés- és tradícióbeli előnyöket kihasználó gazdaság fejlesztése a cél, tekintettel a környezetkímélő, körforgásos ipari termelés és az azokat körülvevő szolgáltatások követelményeire.
 5. A magas igényeket is kielégítő életszínvonal biztosítása érdekében a jövedelemszerzés lehetőségei mellett olyan kulturális, intézményi és műszaki infrastrukturális, további természeti és táji környezet biztosítása szükséges, amely a megszerzett jövedelem szintjével összhangban biztosíthatja a korszerű, vonzó életmód kialakítását és gyakorlását a magas képzettségű, jól eladható tudással, felkészültséggel és ehhez tartozó igényekkel bíró fiatalok, és azok családjai számára.

3.5.3 A terv célrendszerében foglaltak hatásai, különös tekintettel a környezeti, gazdasági, társadalmi fenntarthatóság szempontjaira

A terv célrendszerében foglaltak az integrált, azaz a társadalmi, gazdasági és fizikai környezeti követelményeknek összehangoltan és egyidejűleg eleget tevő megközelítésmóddal készültek, ezért várható hatásai leginkább azon múlnak, hogy mennyire sikerül azokat valóra váltani. Az elmúlt évtizedek területi tervezési és megvalósítási folyamatainak tükrében – ahol jól látszik, hogy a beavatkozásokat túlnyomó részben nem a szerves, tervszerű folyamatok, a fenntartható előnyök, hanem a kívülről érkező források generálják – ilyen téren jogosnak mondható a szakértői szkepticizmus.

Ha nem a terv célrendszerét, hanem a tervben foglalt tartalmakat tesszük mérlegre, akkor – a célrendszer logikájának megfelelően – indokolt azok eltérő sorrendben, a társadalom, gazdaság, környezet sorrendjét követve – indokolt összegezni, és ezt követően kibontani az egyes tervrészek tartalmának várható hatásait.

Társadalmi szempontú összegzés

Az értékelés szempontjából legfontosabb társadalmi tényezőt, azaz azt, hogy hogyan válhat Hajdú-Bihar megye lakossága a jelenleginél képzettebbé, fiatalabbá, családosabbá, az országos területrendezési terv nem tárgyalja, és útmutatást sem ad ilyen vonatkozásokban. Az azokban foglalt tervi elemek – a különféle területhasználati egységek, magisztrális infrastruktúra-létesítmények – sokkal inkább az ország gazdaságának, illetve a regionális környezet értékvédelmének a szolgálatában állnak, mint a térségi társadaloménak. A megyei hatáskörben megfogalmazott tervi elemek is csak közvetetten képesek a társadalomra hatást gyakorolni, olyan módon, hogy kedvező lehetőségekkel igyekeznek a munkahelyteremtő gazdasági, szabadidős, vagy éppen turisztikai beruházásokat elősegíteni, remélve azt, hogy ezek – a határozati pontokban szereplő megyei önkormányzati aktivitásokkal együtt – kellő vonzerőt gyakorolnak majd a fejlesztés különféle szereplői számára ahhoz, hogy kedvezőbbé tegyék Hajdú-Bihar megye viszonyait az ittmaradás, vagy az ide település számára.

Gazdasági szempontú összegzés

A gazdasági fejlődés számára a terv szintén csak áttételesen tartalmaz hatáselemeket, de ezek a hatások egy fokkal kevésbé áttételesek, mint a társadalmi viszonyoknál, hiszen ott éppen a gazdasági tényezőkön keresztül lehetett megállapítani a hatást.

Ebben az esetben mind a területkínálat, mind pedig a műszaki infrastruktúra a legfontosabb telepítési tényezők közé tartozik, akkor is, ha a legfontosabbra – a rendelkezésre álló, szakképzett munkaerőre – a terv csak nagyon áttételesen gyakorolhat hatást. Ennek nyomán megállapítható, hogy a terv területfelhasználási kategóriái az észszerűség határain belül szabnak határt – a környezeti fenntarthatóság, a táj vonzereje

érdekében – a területi fejlődésnek. Némileg célszerűtlenek a tervi korlátok azokban az esetekben, amikor a tervben foglaltak – főként a teoretikus megfontolásokra alapozva tervezett területhasználatoknál – helyi szinten elhibázottnak mondható előírásokat tesznek, pl. az övezeti terv csak javasoltnak nevezett erdőtelepítést a szerkezeti tervben – korlátok között – kötelezővé téve.

Ugyanakkor a települési területnek a településszerkezeti tervben elfogadottak alapján való növelése, illetve az egyes megyei utakkal kapcsolatos települési észrevételek, javaslatok figyelembe vétele kifejezetten segítheti a gazdaság ösztönzését, a jobb telepítési viszonyok előállítását.

Sajátos viszonyokat tükröznek a gazdaságon belül a turizmus serkentésére irányuló tervi elhatározások, amelyek főként a meglévő attrakciók, vonzerőelemek jobb kihasználásához nélkülözhetetlen kereskedelmi szálláshelyek – szállodák –, illetve vendéglők létesítményére adnak kedvezményes területbiztosítási lehetőségeket, ahelyett, hogy a falusi turizmust preferálnák valamilyen módon. Ennek indoka kettős: egyrészt az, hogy a törvények értelmében egyedül adható kedvezmény kizárólag a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területekre adható, a falusi vendéglátóhelyek pedig nem ilyenek. A másik indok az, hogy a hivatalos statisztikák szerint az elmúlt években a falusi szállásadók és a turisták száma, annak a jövedelmezősége is erősen – tíz százalék körül – visszaesett, úgy tűnik, hogy ettől az egyébként rendkívül rokonszenves turisztikai ágazattól az elkövetkező évtizedben nem lehet a gazdasági fellendülést remélni. Szárnyalnak azonban a fürdészel, gyógyászattal összefüggő turizmus-ágazatok, ami indokolja a tervben foglalt szuprastruktúra-létesítési kedvezményeket a fürdőekkel, vagy egyéb természetes gyógytényezőkkel rendelkező települések számára. Hasonlóan indokolt a gazdaságosság szemszögéből a korábban feltárt, majd ledugózott melegvízfűrészek termálvizének, mint megújuló energiaforrásnak az ésszerű mértékű hasznosítása, akár turisztikai, akár fűtési, vagy mezőgazdasági célra, amire a terv bátorítja a településeket.

Környezeti szempontú összegzés

A HBMTTrT megközelítési módjának legközvetlenebb szakterületét a fizikai környezettel kapcsolatos szempontok, beavatkozások jelentik. Ezekben belül a terv jól tartalmazza a terület különféle épített és természeti értékeinek feltárását, és a lehetőség szerint mindent megtesz azok megóvásáért, és ezen túl is a környezeti állapot minél teljesebb megőrzéséért.

Mivel a társadalmi és gazdasági fejlődés folyamatai és összetevői rendszerint nem kedvezők a fizikai környezet érintetlensége szempontjából, hiszen mindig valamilyen beavatkozást jelentenek azokba, és az előbbiek elsőbbsége miatt általában nincs mód az utóbbi – környezeti szempontok – általános prioritizálására, a helyes megközelítésmód az lehet, amit a terv is tartalmaz: szigorúan őrzi a környezet kiemelkedő, ezért minél teljesebb mértékben megóvandó értékeit, a lehetőség szerint vonzerőelemként fenntartható módon kiaknázva azok attraktivitását, egyúttal a dinamikus egyensúly fenntartásával folyamatosan fenntartja, és a lehetőségek szerint kedvezőbb állapotba hozza azokat a környezeti tényezőket, amelyek nem tartoznak a védettek közé.

Ilyen elemnek mondható például a kerékpárút-hálózat bővítése, amelyről a személyautó-használat csökkenése – vagy legalább gyarapodásának lassulása – remélhető, vagy a településeket elkerülő útszakaszok építése, amely a településközpontokat mentesíti az átmenő gépkocsiforgalomtól, így egészségesebbé téve azok levegőjét, csökkentve zajterhelésüket.

A hatáselemzés következő szakaszai ezeket a tényezőket veszik alaposabban is górcső alá.

3.5.4 A szerkezeti terv módosításával összefüggő környezeti, társadalmi és gazdasági hatások

Tekintettel arra, hogy a területrendezési terv célja nem pusztán a természeti, táji környezeti viszonyok megőrzése, hanem elsődlegesen a társadalmi és gazdasági viszonyok javítása, továbbá arra is, hogy a tervbe törvényszerűen számos már megszületett, vagy tervezett országos beavatkozást is kötelezően magában kell foglalnia, a térségi szerkezeti terv értékelését integrált, az egyes elemek egymásra hatását szem előtt tartó megközelítésmóddal indokolt összegezni.

A területfelhasználási kategóriák lehatárolásainak változásai okozta környezeti, társadalmi és gazdasági hatások

Környezeti szempontú hatáselemzés

A térségi szerkezeti terv elemeinek a természetre gyakorolt hatása minimálisnak mondható. A természetvédelem a terv egészében mind területi rendszerében, mind szabályozási alapelveiben a védelem differenciált, jelentős területi arányban a gazdálkodási tevékenységekbe integrált, területi alapú, komplex

szemléletben való megvalósítását helyezi előtérbe. Rendkívül lényeges és hangsúlyos szerepet kell kapjon a különböző célú és területi kiterjedésű védelmi eszközök alkalmazása emellett azok céljainak és módszereinek megismertetése és a területi tájegyességi szintű együttműködések megértése, alkalmazása.

A tájra gyakorolt hatás két, egymással szemben álló hatás egyensúlyából jön létre ezek egyike az, hogy a tervezett beavatkozások közül több is kedvezőtlen hatást gyakorol a tájra (pl. pontszerű, vagy vonalas magisztrális infrastruktúra elemek, autópályák, távvezetékek, napelemparkok, vagy éppen hidak, kikötők), ugyanakkor a terv javaslatot tesz a térségi megközelítésű tájrehabilitáció helyszíneire, amelyek egyrészt a bányászat okozta kisebb-nagyobb anyagnyerőhelyek, tájsebek rekultivációjából, a szántóföldek széléről, alsóbbrendű utak mellől kivágott erdősávok, fasorok, cserjesávok, facsoportok visszatelepítéséből, harmadrészt a települések szegélyében a felszíni talaj és homokviharak által okozott károk megelőzése, illetve a települési mikroklima javítása érdekében javasolható fásítások, fasorok, facsoportok, erdők, parkok, esetenként gyümölcsösök kialakításából tevődik össze

A szerkezeti terv területhasználati és infrastruktúra-elhelyezési javaslatai úgy kerültek kialakításra – mind az országos tervből átvett, mind pedig a megyei szinten megfogalmazott tervi elemet tekintetében –, hogy azok minimális kedvezőtlen hatást fejtsenek ki a termőföldre és a talajra. A kedvezőtlen hatások ellensúlyozására a klímaváltozással fokozottan érintett területeken javasolt víztakarékos mezőgazdasági technológiai és kommunális vízvisszatartási beavatkozások ugyanakkor segítik a művelhető mezőgazdasági területek fennmaradását, vagy bővülését, illetve a települési környezet kedvezőbb kondíciókkal való fenntartását.

A térségi szerkezeti tervnek a vízgazdálkodással összefüggő elemei az országos, illetve a nagytérségi tervek nyomán kerültek be a tervbe, így környezeti hatásuk a nagyobb térségek szemszögéből eleve kedvezőnek, vagy legalábbis optimalizáltan kedvezőtlennek mondható. Ügyelni kell azonban arra, hogy az ilyen beruházások igen gyakran a részletes továbbtervezés során térnek el a környezeti optimumtól, így a továbbtervezés során törekedni kell az eddig elkért eredmények megőrzésére, sőt, lehetőség szerinti kiterjesztésére.

A terv az előírásoknak maradéktalanul megfelelően, jelentős egyedi gondoskodással tartalmazza – más fejezetekben is – az épített környezeti és a kulturális örökségi értékekre, az örökséggazdálkodásra vonatkozó javaslatokat. Ezen belül igen fontos szempont az épített örökség értékeinek megóvásához nélkülözhetetlen fenntartható hasznosítás és gazdálkodás megalapozása, különösen a turizmus számára kifejezhető vonzerő feltárása, és megfelelő bemutatási módjának megtalálása. Ebben az elemzések szerint kiemelkedő szerepet játszhatnak azok a történeti értékek, amelyek a hozzájuk kapcsolódó történetekkel együtt a mai emberre is vonzó hatást gyakorolhatnak. Egyre inkább úgy tűnik, hogy a hagyományos, a természetbe való kirándulásokat felváltják a természeti, táji értékeket felhasználó, az aktív turizmus körébe tartozó teljesítménytúrák, ezzel párhuzamosan azonban kifejezetten erősödik a városlátogató turizmus is, amelynek keretei között – megfelelő útvonallá, csomaggá formálva az attrakciókat – a városok épített értékeinek kimagasló szerepük lehet, segítve azok fenntarthatóságát is.

A szerkezeti terv az előírásoknak megfelelően tünteti fel a világörökségi listára felvett, illetve a várományosi listán szereplő értékeket. Sajnálatos azonban az, hogy mindkét esetben az elfogadott kezelési terv hiánya jelentősen gátolja az ide tartozó objektumok megfelelő fenntartását, és bemutatását, ami azonban természetesen nem a területrendezési terv hiányossága, hanem a kormányzati munka gyenge pontjaira mutat rá, amelyek a megyék szintjén kevéssé pótolhatók.

A honvédelem területigénye az elmúlt évtizedben lényegében nem változott, és arra való tekintettel, hogy a jogi előírások – és az ezt követő adatszolgáltatás – egyre kevesebb információt követelnek meg, illetve nyújtanak az életnek erről a területről, a honvédelem területi viszonyainak környezeti szempontjai a terv alapján megalapozottan nem ítélték meg.

A térségi szerkezeti terv a megye ásványvagyonára csak közvetett hatásokkal bír, amennyiben a további jelentős út- és vasútépítési beruházások várhatóan szükségessé teszik majd a térség homok- és kavicsbányáinak, esetleg más, a mélyépítéshez használatos bányáknak a korábbinál fokozottabb igénybe vételét. Ez a tevékenység várhatóan a bányatelkek fektetésének, és megnyitásának az eddiginél nagyobb arányú igényeit fogja magával hozni, a környezet szempontjából nagyon fontos ezek rekultivációs feltételeinek helyes meghatározása, és annak – a bányaművelés befejezését követő – szigorú ellenőrzése.

A terv helyesen tárja fel a megye hulladékgazdálkodásának helyzetét, és ezen belül a lerakásos hulladékelhelyezés kedvezőtlenül magas arányát. Ennek alapján mielőbb indokolt lesz a megyében a korszerű hulladékgazdálkodás elveinek megfelelő középtávú stratégiát kidolgozni, és annak megvalósításához hozzáfogni, hogy a hulladék – az anyagban a körforgásos gazdaság fejlesztésével összhangban helyesen megfogalmazottak szerint – minél előbb és minél nagyobb mértékben váljon másodlagos nyersanyaggá, komposztá, vagy termikus energiahordozóvá.

A megye területén – részben a geográfiai viszonyok miatt – a szokásosnál jelentősebb, említésre méltó természeti, vagy ember által előidézett kockázati tényezőkkel az illetékes Borsod-Abaúj Megyei Kormányhivatal adatközlése szerint nem kell számolni, ez indokolja azt, hogy a terv a földtani veszélyforrás-terület övezete számára nem jelöl ki területet.

Társadalmi szempontból várható hatások, különös tekintettel a településrendszerre

A spontán folyamatok következtében Magyarországon az figyelhető meg, hogy a lakosság kismértékű fogyása a különböző településtípusok között nem egyenletesen oszlik el, hanem úgy, hogy a rendszerint kedvezőtlenebbnek tartott életkörülményeket kínáló kistelepüléseken a lakosság a természetes fogyás és az elvándorlás következtében fogy a leginkább, míg – bár a természetes szaporodás rendszerint ott is negatív – a nagyobb városokban a beköltözések következtében a vándorlási egyenleg, és nemegyszer a teljes demográfiai mérleg is pozitív. Ez törvényszerűen a népességnek a városokban történő további koncentrációját hozza magával. Ez a folyamat figyelhető meg Hajdú-Bihar megyében is: bár a megye lakosszáma csak nagyon mérsékelten fogy, az elmúlt évtizedben Debrecen lakossága kissé növekedett. A középvárosok között találhatók enyhén növekvő, stagnáló, és csökkenő lakosságú városok is, utóbbiak különösen a megye bihari és sárréti térségeiben. A lakosság fogyása figyelhető meg ugyanakkor a községekben.

A terv társadalom- és munkahelycentrikus megközelítésmódja a várakozások szerint lehetőséget teremt arra, hogy a megfelelő munkahelyek létrejötte és a kiváló környezet együttese kellően vonzó lehessen a fiatal, magasan képzett családok számára, hogy hosszú távon is Hajdú-Bihar megyét tekintsék életterülné, és különösen fontos ez a megye kiváló táji adottságokkal, de gyenge gazdasággal bíró déli területrészein. A terv ilyen szempontból a városokat tekinti a fejlődés gócpontjainak, hiszen azok elsődleges küldetése a vonzó munkahelyek mellett a középfokú intézményhálózat biztosítása is térségük számára. Újszerű, hogy a terv élve a lehetőséggel az együttműködést írja elő a városok számára saját Településfejlesztési Konceptiójuk és Integrált Településfejlesztési Stratégiájuk készítése során a saját környékük településeivel, annak érdekében, hogy minél inkább eleget tehessenek saját szolgáltató küldetésüknek.

Remélhető, hogy mindezek eredményeként a tervben foglaltak alkalmasak lesznek a demográfiai hullámvölgy elkerülésére, és ilyen módon a kiegyensúlyozott társadalmi folyamatok a prosperáló, magas felkészültséget igénylő gazdasággal és a kiváló természeti és épített környezettel együttesen veszteség nélkül megőrzik a településhálózat szerkezetének sajátosságait.

Gazdasági szempontból prognosztizálható hatások

A terv filozófiája az, hogy az alapanyagtermelő primer szektor kiváló adottságainak megőrzése mellett a szekunder, terciér és kvaterner szektor – azaz a feldolgozóipar, a kereskedelem, szolgáltatások, valamint a kutatás, fejlesztés – dinamikus növelésében látja a sikeres jövő alapját.

Ezen belül a mezőgazdaság továbbra is fontos részese lesz a megye gazdaságának, ami a kiváló minőségű földek egyre javuló, a kialakult viszonyoknak megfelelően jellemzően nagyüzemi kihasználását, ugyanakkor a kedvezőtlen, a klímaváltozásnak kitett, aszályosabb területrészekben a vízszegény technológiák feltárását és elterjesztését tűzi célul. Ennek megfelelően a szerkezeti tervben a mezőgazdasági területek – kisebb mértékben – az országos területrendezési terv előirányzataitól csak annyival csökkennek, amennyivel a települési területek területe a korábbi településszerkezeti tervi döntések nyomán gyarapodik.

Az erdőgazdálkodás Hajdú-Bihar megyében nem számít jelentősebb gazdasági ágazatnak, az elmúlt évtizedek igen jelentős erdősisítésének sokkal inkább földvédelmi, és klimatikus, valamint táji okai voltak, mintsem erdőgazdaságiak. Ennek megfelelően, bár a terv csak ott csökkenti az erdőterületek országos előirányzatait, ahol azok kifejezetten kárt okoznának az érintett településnek, az erdők telepítésével továbbra is csak az állami erdősisítési program keretében számol, bár kísérletet tesz a települési tervek orientálására, főként a településeket szegélyező, valamint az útkísérő erdősávok telepítésére, főként talajvédelmi, táji és klimatikus okokból.

A terv a vízgazdálkodásra – tekintettel az állami vízgazdálkodási szervezetrendszerében készített országos és térségi vízgazdálkodási tervek – szintén kettős hatást gyakorol. Ezek közül az egyik – a különféle beavatkozásokat, védműveket, tározókat, stb. tartalmazó – projektcsomag hatása a tervezői elvárások szerint a megye és kisebb nagyobb térségeinek biztonságos, árvízmentes működése lehet, ugyanakkor – és ez a másik hatás – mindezek a beavatkozások értelemszerűen együtt járnak a természetes viszonyok megváltoztatásával, ami szerencsétlen esetben jelentős, előre nem látott károkat okozhat a megye egyes településein. Az ellentétpár feloldására az vezethet, ha az egyes tervezett beavatkozások továbbtervezése továbbra is a környezeti viszonyokba való lehető legkisebb beavatkozás elvét figyelembe véve történik, a környezeti hatásvizsgálatoknak a folyamatos, az adott tervezési szakasznak megfelelő folytatásával, és azoknak az érintett

települések, valamint a megyei önkormányzat hivatala szakembereivel való egyeztetésekkel, hogy a kedvezőtlen hatások minél inkább minimalizálhatók lehessenek.

Az energetikai fejlesztések környezeti hatásainak elemzése során le kell szögezni azt, hogy a megye rendelkezik egy az előírások és útmutatások szerint elkészített, a környezeti szempontokat maximálisan és progresszív módon tiszteletben tartó klímastratégiával, amelynek számos intézkedése, javaslata korszerű, a megújuló energiaforrások felhasználásának lényeges növelését célozza. Emellett elkészült a megye SECAP-ja is, ami kifejezetten a környezetbarát energiapolitika konkrét feladatainak nevesítésére irányul. Mindemellett a terv magában foglalja azokat a hagyományosnak mondható hálózatfejlesztési beavatkozásokat is, amelyek a szolgáltató cégek fejlesztési terveiből származnak. Sajátos ellentmondás ugyanakkor, hogy a viszonylag jó tervellátottság mellett mindeddig kevés szó esett a napjainkban számos helyen – így Hajdú-Bihar megyében is – spontán módon felbukkanó napelempark-beruházások belső ellentmondásairól. Az egyébként helyeselhető, jelentős területet elfoglaló, és a tájban is markáns beavatkozást okozó napenergia-hasznosító létesítmények helyszínét gyakran a legolcsóbban igénybe vehető területeken választják ki, tekintet nélkül az elfoglalt termőföld minőségére éppúgy, mint a táji hatásokra. A terv ezen a helyzeten úgy kíván változtatni, hogy a kisebb, egyszerűbben létesíthető napelemparkokat kizárólag a gyengébb minőségű földeken, táji szempontból érdektelen környezetben engedi meg, nagyobb beruházásokat pedig külön térségi területfelhasználási engedély elkészítéséhez köti. Mindez remélhetően segít a megyében megfelelő keretek között tartani az országszerte rendezetlenül induló folyamatokat, anélkül, hogy indokolatlan terheket róna az érintett önkormányzatokra, vagy a befektetőkre, fejlesztőkre.

A területrendezési tervek szokásosan legfontosabb, ugyanakkor a környezettel leggyakrabban konfliktusban álló részei a közlekedési hálózat meglévő és tervezett elemei. Az előbbieket a leggyakrabban a légszennyezéssel és zajterheléssel, míg az utóbbiak a különféle élőhelyek veszélyeztetésével is gyakran okoznak nehezen korrigálható károkat az élővilágban, a tájban, vagy éppen az emberi környezetben. A HBMTTrT a közlekedés fejlesztése szempontjából környezeti oldalról nézve viszonylag kedvező helyzetben van, hiszen a kialakult úthálózat csak néhány helyen igényli vadonutúj útszakaszok, vasútvonalak megépítését, ugyanakkor gyakori nehézség, hogy a megye meglehetősen gazdag természetvédelmi értékei rendszerint megnehezítik a megfelelő nyomvonalak megtalálását, ami nemegyszer elhúzódó tervezési és engedélyezési folyamatokat eredményez. A legnagyobb tervezett elemek az országos tervekből származnak, mint pl. az M4 autópálya megépítése az országhatárig, a Debrecen-Békéscsaba-Szeged közötti 2x2 sávos gyorsforgalmi út Hajdú-Bihar megyei szakaszának megépítése, vagy éppen a Gyékényes és Záhony között távlatban tervezett nagysebességű vasútvonal Hajdú-Bihar megyei szakasza. Ezek mellett a szerkezeti terv a motorizált járműforgalom számára néhány alacsonyabb rendű összekötő út és egy vasútvonal létesítését tervezi, ezek mellett pedig főként településközpontokat elkerülő útszakaszokat javasol, részben szintén az országos tervek alapján, de egyes esetekben saját kezdeményezésként is. Környezeti szempontból öröndetes tény, hogy a terv nagyszabású elképzeléseket tartalmaz a kerékpárúthálózat jelentős bővítésére, amely öt országos jelentőségű kerékpárút, és további 17 megyei első és másodosztályú kerékpárút-szakasz megépítésével számol. A kerékpárutak Hajdú-Bihar megyében nem csak a kirándulás, a turizmus fejlesztése szempontjából jelentősek, hanem azért is, mert a sík felszínű megyében az ilyen közlekedés hagyományosan a munkába járás, az ingázás egyik közkedvelt és olcsó módja, és ezeknek a hagyományoknak a modernizált fenntartásához a megnövekedett autóforgalom, az ezzel együtt növekvő balesetveszély miatt nélkülözhetetlenek a külön pályán vezetett, ezért biztonságos kerékpárutak.

A műszaki infrastruktúra elemeinek változásai okozta környezeti, társadalmi és gazdasági hatások

Környezeti hatások

A műszaki infrastruktúra elemeinek változásai között megkülönböztethetők a közlekedési, vízgazdálkodási és energiagazdálkodási objektumok.

A közlekedési útvonalak esetén a területrendezési terv csak jelentős rugalmassággal közelítheti meg a ténylegesen megvalósuló nyomvonalat. Ennek oka az eltérő tervezési módszertan, ahol a nagyjából rögzített rendezési tervi nyomvonalaktól eltérően a közlekedési tervezési szokások szerint minden esetben többváltozatos tanulmánytervekből választják ki a környezeti és települési szempontból legkedvezőbbnek ítélt változatot, ami gyakran nem esik egybe a rendezési tervben feltüntetett változattal. Ennek megfelelően a rendezési terv készítési előírásai önmagukban is jelentős – az útszakasz hálózati szerepétől függően 10-20 km-es – eltéréseket tesznek lehetővé a tervi változatoktól, ami viszont lehetetlenné teszi a szerkezeti tervben szereplő útszakasz tényleges környezeti hatásának prognózisát.

Általánosságban kijelenthető, hogy a megyei önkormányzatnak minden esetben, a lehető legkorábbi tervezési szakaszban be kell kerülnie a többváltozatos tanulmánytervek egyeztető partnerei közé, hogy a

közlekedéstervezők a természeti környezet értékei mellett a térségi és települési szempontokat is megismerhessék és figyelembe vehessék munkájuk során, és így a sokféle szempontból összességében legkedvezőbb változat épülhessen meg.

Ennek megfelelően a közlekedési infrastruktúra elemei közül a magisztrális létesítmények (M4 autópálya, Debrecen-Békéscsaba gyorsforgalmi út, Gyékényes Záhony gyorsvasút) az várható, hogy azok összpontosítják magukban a forgalom vonzásából adódó közlekedési hatásokat, és azokat elvonják az emberlakta települések, természeti értékek közeléből, ilyen módon némileg kedvezőbb helyzetbe hozzák a megye környezeti állapotát. Ha a továbbtervezés során nem következnek be súlyos eljárási, vagy tartalmi szakszerűtlenségek, egyértelműen pozitív hatások prognosztizálhatók a tervezett kerékpárúthálózat esetében is. Az alacsonyabb rendű utak felújítása, az azokon tervezett elkerülő szakaszok összességükben akkor fejtenek majd ki valóban kedvező környezeti hatást, ha az elkerülő szakaszok mellett megtiltják majd a gazdasági területek bővítését, utóbbi híján ugyanis az elkerülő út várhatóan a településterjeszkedésének, a gépjárműforgalom növekedésének a kiváltója lenne, amit mindenképpen el kell kerülni.

Környezeti szempontból a konfliktusszegény nyomvonalak megtalálása és megtervezése a feladat az alacsonyabb rendű közutak és vasúti vonal, sőt, a kerékpárutak tervezésénél is.

A közúti hálózaton tervezett hidak és határátkelők – megfelelő tervezés esetén – szintén lényegesen javíthatják a környezeti helyzetet, hiszen azok általában a közlekedési kerületek megtakarítása érdekében készülnek, így az összes megtett út – és az ezzel arányos terhelések – csökkenése várható tőlük.

A vízi és légi forgalom területén a terv nem tartalmaz érzékelhető beavatkozásokat, bár a repülőtér forgalma a következő évtizedben – az elmúlt évtized stabilizálódását és a BMW-től várható forgalomnövekedés nyomán – a jelenleginél várhatóan nagyobb lesz. Ez mind a közúti, mind a légi közlekedésből származó levegőszennyezést növeli majd, ha viszont abból a szemszögből közelítjük meg a kérdést, hogy mindezt a forgalmat Budapestről lebonyolítva összességében jóval több útra – és légszennyezésre – lenne szükség, a repülőtér forgalomnövekedése nem mondható kedvezőtlennek.

A környezetbarát energiaszolgáltatást, a decentralizált, megújuló energiatermelést szolgálja a megyében ma működő 18. kiserőmű, és ez lesz a célja a jövőben épülő napelemparkoknak is. Ezek esetében a terv feltételrendszere a kedvező környezeti hatások mellett a tájra és a termőföldre gyakorolt kedvezőtlen hatások minimalizálására tesz kísérletet. Felvethető a napelemparkok majdani felszámolásával összefüggő hulladékgazdálkodási követelmények megoldása is, ez azonban – tekintettel arra, hogy globálisan megoldandó kérdéssről, és még legalább 20 éves időtávlatról van szó – a terv időtávlátában nem reális elvárás.

Az ezen kívül tervezett elektromos és szénhidrogén szállítóvezetékek, víztározók, árvízvédelmi létesítmények tervezése a magisztrális közlekedéshez hasonlóan állami-kormányzati feladat, amelynek előkészítésébe – a közlekedési tervek készítéséhez hasonlóan – a megyei önkormányzat hivatalának szakértőit is be kell majd vonni.

Bár információk és döntések hiányában a terv nem foglalkozik a kérdéssel, néhány éven belül szükség lesz a jelenleg meglehetősen alacsony színvonalú megyei hulladékgazdálkodás koncepciózus, környezetbarát továbbfejlesztésére, így célszerű, ha a megyei önkormányzat mielőbb lépéseket tesz a pontosabb helyzetkép, és a hulladékgazdálkodási koncepció elkészítésének előkészületeire.

Társadalmi hatások

A tervben megfogalmazott közlekedési és közmű fejlesztések, hálózatbővítések, új elemek összességében a korábbinál kényelmesebb, egészségesebb életmód folytatását célozzák, és érik el a megye lakosságának túlnyomó többsége számára, így társadalmi hatásuk – megfelelő továbbtervezés esetén egyértelműen pozitívnak mondható. További pozitív hatás lehet, hogy a magisztrális infrastruktúra elemek létesítése és karbantartása új, alacsony képzettséget igénylő munkahelyeket teremt majd, ami a megye hátrányos helyzetű lakossága egy részének segíthet kitörni a közmunka végzéséből, és bekerülni a munkaerőpiacra, ami viszont segítheti a hátrányos helyzetű települések, településrészek szociális rehabilitációjának megvalósítását is.

Prognosztizálható ugyanakkor az is, hogy az új közlekedési és közmű infrastruktúra elemek – javítva a megye többirányú elérhetőségét és átjárhatóságát – segítik a beruházásokat a megye déli várostérségeiben is, olyan módon, hogy az magasabb felkészültségű munkavállalók számára is ottmaradási, vagy odaköltözési lehetőségeket teremtsen, ami – párosulva a természeti táji, és települési környezet attraktivitásával – segítheti a megye lakosságának stabilizálódását, és társadalmi emelkedését is.

Gazdasági hatások

A műszaki infrastruktúra fejlődése rendszerint magával hozza a gazdasági fejlődést is, ami azonban nem automatikus. Bár a jó megközelíthetőség rendszerint a legfontosabb ipartelepítési, vagy

kereskedelemfejlesztési, logisztikai feltételek közé tartozik, az is szükséges, hogy a kedvező adottságok megfelelő promóciót kapjanak a potenciális befektetők piacán. Emellett – és manapság ez a nehezebben teljesíthető feltétel – a megfelelő humánerőforrások nélkül egyelőre – és még jó ideig – nem lehet valóban működő gazdaságot fejleszteni. Mindez rendszerint a kevés felkészültséget igénylő munkahelyek megszűnését, elvándorlását hozza magával, míg a magasabb tudásszintet igénylő munkahelyek rendszerint stabilabbak, és természetesen jobban is fizetnek.

Ebből fakadóan a megye gazdaságfejlesztésének a műszaki infrastruktúra fejlettsége alapvető elemét jelenti, és ez vezethet a nagyobb jövedelemteremtésen belül a demográfiai-társadalmi helyzet stabilizálásához, javításához is.

3.5.5 A térségi övezetek módosításával összefüggő környezeti, társadalmi és gazdasági hatások

A térségi övezetek jelentős része az OTRT-ből származik, és a területhasználat korlátozásával kísérli meg a fejlesztési folyamatok érdemi befolyásolását. Mivel ezek a területek az illetékes állami szervezetek adatszolgáltatásából származnak, azokat a terv – az esetek legnagyobb részében – változtatás nélkül veszi át, így biztonsággal állítható, hogy az ilyen tényezők a maguk korlátaival hátrányosak lehetnek társadalmi, vagy gazdasági szempontból, de környezeti elkötelezettségük vitathatatlan.

Az értékelés így inkább azokra a megyei övezetekre fókuszál, amelyeknél a miniszteri rendeletben szabályozott tartalom mellett a megyei önkormányzat illetékességébe tartozik azok területi hatályának megállapítása, illetve azokra, amelyeknek tartalmát és területi hatályát is a megyei önkormányzat határozza meg. Az értékelés során figyelembe kell venni azt a tényt is, hogy a rendeletben megfogalmazott övezetek mellett, azok valóra váltása érdekében a megyei önkormányzat vállalást fogadott el önmaga számára, határozatként. Így – bár az értékelés formálisan az övezetek hatását vizsgálja, azok tartalmának megállapításához a határozati pontok együttes figyelembe vétele is indokolt.

Környezeti szempontú hatáselemzés

A rendelet 3/1., 3/2., 3/3., 3/4., mellékletén szereplő térségi övezetek a vonatkozó jogszabályi előírások szerint, az OTRT alapján készültek, az illetékes állami szervezetek adatszolgáltatásait felhasználva, ezek célja kifejezetten és közvetlenül a természeti viszonyok védelme. Ugyanilyen alapon kerültek a tervbe a 3/5., 3/9., övezetek is, ezek azonban különféle okokból nem a konkrét területeket, hanem az azokat tartalmazó településeket tüntetik fel, figyelemfelkeltő jelleggel a települési tervek készítői számára. Konkrét területeket és objektumokat tartalmaznak a vízügygel kapcsolatos 3/6., 3/7. és 3/10. mellékletek – az előzőkhöz hasonlóan állami adatok alapján – , elsődlegesen nem természetmegőrzési, hanem sokkal inkább funkcionális, kárelhárítási, mérnöki szempontok mellett, így ezek továbbtervezésénél a természet- és környezet- és tájvédelmi szempontokat továbbra is figyelembe kell venni, és azokat érvényesíteni kell.

Az ezeket követő megyei övezetek tartalmát szintén a jogszabályok határozzák meg, alkalmazási területüket azonban a megyei önkormányzat határozza meg, a megyei területrendezési tervben. Ezek közül a honvédelmi és katonai célú terület övezete a 3/8. mellékleten, és az ásványi nyersanyagvagyon övezetével érintett települések a 3/9. mellékleten országos adatok alapján kerültek a tervbe, míg a tanyás területek 3/11. mellékleten feltüntetett övezetéhez tartozó területei a KSH adatainak a figyelembe vételével kerültek kijelölésre. Nem készült tervlap a földtani veszélyforrásokat tartalmazó településekről, mivel az állami adatszolgáltatások szerint Hajdú-Bihar megyében ilyenek nem találhatók.

Az egyedileg meghatározott megyei övezeteknek a tartalmát és a kiterjedését is a megyei önkormányzat határozza meg, ezekhez a tervben nem társul tervlap, ha szövegesen egyszerűen és egyértelműen megállapítható a kiterjedés a településtervezés során. Ezeknek az övezeteknek jelentős része a megyének, vagy egyes területeinek, településcsoportjainak a fejlődését szolgálja, és nem pusztán a természetmegővés a céljuk. A jogszabály lehetővé teszi a megyei önkormányzatok számára, hogy a települések terveiben olyan kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területeket állapítsanak meg, amelyekben a telkek legnagyobb beépítettsége 10 %-kal meghaladja, a legkisebb zöldfelületi aránya pedig 5 %-kal alulmúlja az országos jogszabályokban megengedett értéket. Ez a törvényi rendelkezés előnytelen természeti és környezeti szempontból is, ezért a HBMTTrT egyetlen övezetben alkalmazza azt, csökkentett mértékben, a gyógytényezőkkel rendelkező települések övezetében, 5%-os beépíthetőségi többletet lehetővé téve. Sajnálatosnak mondható, hogy ez elmúlt évek jogszabályi változásai nem tudtak a megyék fejlesztéséhez nagyobb mértékben hozzájáruló országos előírásrendszert kialakítani, remélhetőleg a következő országos felülvizsgálat során sikerül ezt az elmaradást pótolni.

A városkörnyéki településegységek övezetének kijelölése elsődlegesen a városok térségi szerepvállalásának, szolgáltatásainak erősítését célozza, ami várhatóan közvetve – a rövidebb elérési utakkal – szolgálja a környezet, vagy a természet, a táj megóvásának szempontjait.

A gyógytényezővel rendelkező települések övezete és a tervezett Bihar-Sárréti térség övezete viszont kifejezetten a környezeti és természeti, táji fenntarthatóság jegyében született meg, a jelenlegi, kifejezetten Hajdúszoboszlóra koncentráló – és a városban helyenként már a túlturistasodás jeleit mutató – turizmus decentralizált, a meglévő, bár jelenleg nem eléggé kihasznált elemek, adottságok környezetbarát kihasználásával.

A napelemparkok létesítésének szabályozása kifejezetten a kedvező földminőségű és értékes táji adottságokkal rendelkező területek megtartását szolgálva, biztosítva emellett a környezetkímélő, megújuló energiatermelést, a geotermikus energia igénybevételének bátorítása pedig szintén a jelenleg kihasználatlan megújuló források hasznosítását célozza, csökkentve ezzel a levegőszennyezést, és az ÜHG kibocsátást.

A klímaváltozással fokozottan érintett területek szabályozása kifejezetten az élhetőbb környezet fenntartása érdekében született, míg a korábbi zártkerteken az újabb funkciók megengedésének szigorú feltételekhez kötése a települési terjeszkedés csökkentését szolgálja.

Hazánkban egyedülállónak mondható a csillagos égbolt fényszennyezését megelőző szabályozás, amely összetett feltételrendszerével a szintén újszerűnek tartható csillagos égbolt park HNP-beli fenntartásának, esetleges bővítésének ad jogszabályi alapot.

Társadalmi szempontból várható hatások, különös tekintettel a településrendszerre

Az övezeti tervlapok társadalmi hatása a tervezői szándékok szerint ugyanazokat a társadalmi jellegű célkitűzéseket hivatottak szolgálni, mint a térségi szerkezeti tervnél már bemutatottak. Ezen belül a térségi és a megyei övezetek társadalmi hatása – lévén elsődlegesen a területhasználatról szó – inkább áttételesen, a területhasználaton túlmutató egyedi meghatározottságú megyei övezetek hatásai pedig közvetlenebbek lehetnek.

Gazdasági szempontból prognosztizálható hatások

A tervben alkalmazott övezetekről általában elmondható, hogy azok inkább a természeti adottságok megóvására, mintsem a gazdaság hatékonyságának növelése érdekében születtek, ezért gazdasági szempontú értékelésük is némileg ellentmondásos. A kiváló mezőgazdasági területek megtartása általában fontosnak mondható, de mivel a jól prosperáló gazdasági területek fajlagos – egy m²-re, vagy egy hektárra jutó – hozama, értéktéremtő képessége általában meghaladja a mezőgazdasági termelésből származó fajlagos jövedelmet. Ezt a szempontot tehát a terv övezetén nem érdemes számon kérni, azt azonban igen, hogy a környezeti szempontok megfelelő figyelembevétele mellett hogyan segítheti a terv a megye gazdaságának, hozzáadott értékének, lakossági jólétének a gyarapodását, hogyan teheti az anyagi jólétet kiegyensúlyozottabbá, és emellett a társadalmi összetételt is kedvezőbbé úgy, hogy amellett a környezeti viszonyok is javuljanak.

Ennek megfelelően a terv az alapvetően környezetmegóvási célzatú térségi és megyei övezetek mellett egyrészt olyan egyedi meghatározottságú megyei övezetek sorozatát vezeti be, amelyek segítik a települési önkormányzatok településfejlesztési, befektetésösztönzési munkájukban, másrészt viszont olyanokat is, amelyek a szükséges gazdaságfejlesztési tevékenységet további, a helyi sajátosságok kihasználását elősegítő környezetfejlesztési szabályokat, korlátokat tartalmaznak. Sajátos megoldása a tervnek, hogy a települési önkormányzatok tervezése számára előírásokat tartalmazó egyedi meghatározottságú megyei övezeteket rendszerint azok megvalósításával összefüggő megyei közgyűlési határozatok egészítik ki, amelyek az adott témakörökben a megyei önkormányzat saját vállalásait tartalmazzák, a kormányzattal és a településekkel közös területi célok elérésében.

Különös érdekessége az tervnek a hazai területi tervezésben rendkívül újszerűnek mondható csillagos égbolt park övezetének bevezetése, amelynek megfelelő tényleges turisztikai hasznosítása további tervezést igényel, például a megye turizmusfejlesztési stratégiájának előkészítése keretében.

A további szempontok tekintetében leszögezhető, hogy a terv továbbra is számol a jó minőségű termőterületek maximális megőrzésével, ugyanakkor arra számít, hogy az erdőfejlesztéseket és a vízgazdálkodási beavatkozásokat nagyobb arányban az eddigiekhez hasonlóan állami programok keretében, és nem gazdasági fókuszú tevékenységként fogják megvalósítani.

Más a helyzet az energetikában, ahol a megújuló energiatermelés számos helyen lehetőséget teremt a privát befektetések számára, és ezt a terv – a megfelelően szabályozott formában – támogatja is. Mivel itt a

kiserőművek terén a következő években számos, spontán jelentkező, helyileg előre nem prognosztizálható beruházás várható, a terv kritériumok felállításával segíti azt, hogy a települések képesek legyenek egyszerűen kiválasztani azokat a helyszíneket, ahol az ilyen kezdeményezések zöld utat kaphatnak, és persze azokat is, ahol nem.

Gazdasági szempontból feltétlenül előnyösnek mondható a tervben a közlekedési hálózatok fejlesztése, ahol az állami fejlesztési javaslatok mellett a terv több helyen megyei jelentőségű mellékutak és kerékpárutak létesítésére tesz javaslatot. Az utóbbi gazdasági szempontból nem csak a turizmus fejlesztését szolgálja, hanem a mindennapi munkába járás céljait is, különösen akkor, ha a térben diverzifikált gazdaságfejlesztésnek sikerül oldania a munkahelyek Debrecen-központúságát, és azok nagy mennyiségben kerülnek a megyeközponttól távolabb, a községekhez azonban közelebb – biciklis távolságra - fekvő kis- és középvárosokba, így közelebb a községekben élők lakóhelyéhez.

3.5.6 Összegzés: a terv jelentősebb hatásainak ismertetése, a feltárt konfliktusok értékelése

A társadalmi, gazdasági szempontból jelenleg meglehetősen monocentrikus Hajdú-Bihar megye fejlesztésének a HBMTTrT szempontjából négy egymással összefüggő kulcskérdése van

1. Hogyan lehet a megye kedvezőtlen, enyhén csökkenő, öregedő, az országos átlag alatti képzettségű és életszínvonalú társadalmát megújítani, a társadalmi folyamatokat fenntartható módon kedvezőbbé tenni?
2. Hogyan lehet az előző kérdésben foglalt kedvező társadalmi folyamatok érdekében a területi tervezés, irányítás eszközeivel a megye jelenleg átlag alatti gazdasági potenciáljának erősítését, és ezáltal a munkahelyek és a jövedelmek térben kiegyensúlyozott lényeges gyarapítását segíteni?
3. Hogyan lehet az első kérdésben szereplő folyamatokat a kiváló minőségű, vonzó környezet megóvásával, illetve szükség szerinti megteremtésével, a megfelelően magas színvonalú intézményi és kommunális, magisztrális infrastruktúra segítségével tartósan kedvező irányban befolyásolni?
4. Hogyan lehet az előző három folyamatot a megyei önkormányzat meglehetősen általánosan megfogalmazott feladatkörei és szűkre szabott anyagi lehetőségei mellett, jogszabályi szempontból erősen körülbástyázott tartalmú és eljárású megyei területrendezési terv segítségével érdemben támogatni?

Az első három kérdésre viszonylag egyszerűen adható szakmai válasz, amelyek helytállósága azonban éppen a negyedik kérdés megvalósításával kapcsolatos bizonytalanságok miatt kérdésesnek mondható.

Szakmai szempontból nyilvánvaló az, hogy a kedvezőtlen demográfiai folyamatok úgy fordíthatók meg, ha a megyében – és nem csak Debrecenben – a jól jövedelmező munkahelyek és a komfortos, színvonalas életkörülmények – kulturális élet, lakás, intézményi és kommunális szolgáltatások, rekreációs lehetőségek, elérhetőség, stb. – biztosítottak, és így a kellemes, családi hangulatú kisebb városok, községek is vonzó lakóhellyé válnak a magasan képzett, fiatal, gyermekeket vállaló családok számára.

A HBMTTrT ezért alkalmazza az integrált megoldások módszerét, ahol a törvényeknek, jogszabályoknak megfelelően, de az azokban meghatározott szabadságfok messzemenő kihasználásával a terület- és településrendezési valamint a terület- és településfejlesztési megoldások együttes, összehangolt alkalmazásával, széles körű partnerség keretében kerülnek összefoglalásra és alátámasztásra a települések tervezése számára fontos, megyei rendeletbe foglalt szabályok, és az azok megvalósítását elősegítő, a megyei önkormányzat saját vállalásait tartalmazó önkormányzati határozati pontok.

Mindazonáltal megállapítható az is, hogy a jelenlegi hatáskörök és anyagi viszonyok mellett a negyedik kérdés megválaszolása meglehetősen bizonytalan. A társadalmi és gazdasági folyamatok érdemi befolyásolása ugyanis a térségi koordináció olyan körét és szintjét igényli, amelyhez a megyei önkormányzatnak lényegesen bővítenie kellene a szakmai kapacitásait, az ehhez szükséges források megteremtése azonban olyan további feltételeket igényel, amelyek megteremtése nem oldható meg egyszerűen a jelenlegi viszonyok között.

Éppen ezért – bár természetesen összegyűjthetők és listába szedhetők azok a kisebb-nagyobb konfliktusok, amelyek például az infrastruktúra, vagy a munkahelyi fejlesztések és a természeti adottságok között jelentkeznek – mindaddig, ameddig az átfogó, a megye kapacitásait és kompetenciáit illető konfliktus meg nem oldódik, addig arra kell összpontosítani a meglévő erőforrásokat. Ezt támogatja az a tény is, hogy a megyei területrendezési terv műfaja és léptéke általában kevésbé alkalmas az esetleges konfliktusok tényleges feltárására, mert – eltekintve a legdurvább, alapvető konfliktusoktól – ebben a szakaszban az egyes tervezett beavatkozások részletei, amelyek a konfliktusok okozásában és lehetséges megoldásában is lényeges szerepet játszanak, még nem ismertek. Ezeket a konfliktusokat tehát rendszerint – és a HBMTTrT esetében is – a

továbbtervezés során lehet megalapozottan feltárni és megoldani, ehhez viszont ismét csak a megyének a tervezési folyamatokban való érdemi részvétele szükséges, ami ismét a szakmai kapacitások meglétét feltételezi.

3.5.7 A feltárt konfliktusok feloldására, a káros hatások ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések meghatározása

A megyei szerepvállalást illető – a területrendezési terv hatáskörén messze túlnyúló – kérdések, konfliktusok mellett tartalmi szempontból a legfontosabb közeljövőbeli konfliktus az, hogy bár Hajdú-Bihar megye gazdasága, munkahelyei a megyeszékhelyen koncentrálódnak, ezért a kiegyensúlyozott területi fejlődés azok decentralizációját, a fejlesztéseknek a megye más térségeire való dekoncentrációját igényelné, a közeljövőben induló autógyári beruházás ismét csak Debrecenben valósul meg, drasztikusan tovább koncentrálna a megye eddig is túlkoncentrált térgazdaságát.

Mivel a beruházás ilyen formájában is kedvező a megye gazdasága és társadalma számára, és térbeli viszonyainak megváltoztatása nem tűnik reálisnak, a gazdasági egyensúlytalanságok csökkentése érdekében a Debrecen-től távolabbi területek – Bihar, Sárrét – és az azok életét szervező központok – Berettyóújfalu, Püspökladány – munkahelyteremtő ipari, feldolgozóipari és turisztikai beruházásösztönzése, illetve a Debrecen vonzáskörzetében fekvő városokban a Debrecenben megszerzett jövedelmek helyi elköltése, a lakóhelyi életkörülmények színvonala érdekében szükséges szolgáltatásokra, rekreációra koncentrálnak fejlesztéspolitika indokolt.

Harmadik fontos fejlesztéspolitikai területként a főként az északkeleti térségben található többszörösen hátrányos települések szociális rehabilitációja szükséges, ami erőteljes helyszíni szociális munkával, az oktatási, képzési, kulturális, infrastrukturális és lakásvizonyok, a munkavállalás összehangolt támogatásával segítheti az ott élők életviszonyainak lényeges és tartós javulását.

A fentiek megvalósítása érdekében a legkedvezőbb megoldás a megyei önkormányzatok illetékességi körének törvényi kiszélesítése és pontosítása, ezzel párhuzamosan a megfelelő szakmai kapacitásokat, azok hatékony működését biztosító központi normatív finanszírozás lenne. Ennek hiányában a járható út az lehet, ha a megye projektszinten szerzi meg a hatékony működéshez szükséges forrásokat, akár külső finanszírozásból – pl. EU-s projektekből, vagy privát céges támogatásokból –, vagy egyes, a településeknek nyújtott szolgáltatásszerű támogatások – mint pl. a pályázatírás, befektetésösztönzés, vagy turizmusfejlesztés – a települések önként átadott forrásaiból összerakva.

3.5.8 Javaslat olyan környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a terv által befolyásolt más terveknek figyelembe kell venni

A megyei településrendezési terv széles körben tartalmaz olyan előírásokat, feltételeket, amelyeket a terv által befolyásolt más terveknek – a települések tervezésénél, vagy az országos, vagy térségi ágazati tervezés során – figyelembe kell venni. Ezek megtalálhatók a területrendezési terv szabályzatának jóváhagyandó és alátámasztó munkarészeiben, így külön felsorolásuk ebben a fejezetben nem szükséges.

Lényeges azonban, hogy az így készülő további tervek minél teljesebben tegyék magukévá a fejlesztési és rendezési, tervezés integrációját, azaz a társadalmi igények gazdaságosan kielégíthető módjára törekedjenek, a természeti, környezeti adottságokkal való bölcs gazdálkodás elve mellett.

A MUNKA RÉSZTVEVŐI

Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Tervét

Hajdú-Bihar Megye Önkormányzatának

megbízásából a

Magyar Urbanisztikai Tudásközpont NKft.

készítette,

A munkát irányította:

- Pajna Zoltán, Hajdú-Bihar Megye Önkormányzatának elnöke

Megbízói koordinátor:

- Gonda-Magyar Andrea megyei főépítész

Vezető tervező:

- Ongjerth Richárd okl. építészmérnök, területrendezési tervező, TT 01-3032

A feladat elvégzését koordinálta

- Kósa Emőke

Az egyes munkarészek szerzői

- Barna Zsolt okl. építőmérnök, MMK 13-11611
- Béres Orsolya okl. építőmérnök
- Farkas László, okl. településmérnök, MÉK TT 01-6199, MMK: Tkö 01-16873
- Gertheis Antal okl. közgazdász
- Hazai András földmérő mérnök MMK 01-2447
- Kósa Emőke okl. közgazdász, városgazdálkodási üzemmérnök
- Körmöndi Barnabás okl. geográfus
- Ongjerth Richárd okl. építészmérnök, MÉK TR 01 3032, TT-1 01 3032
- Orosz István okl. mérnök MMK 01-17009, 01-67717
- Radics Miklós okl. közlekedésmérnök
- Román Péter Attila okl. mérnök, MMK 01-13717, TV, VZ-TEL, VZ-TER, VZ-VKG
- Szilvácsku Miklós Zsolt PhD, okl. tájépítész mérnök MEK K 01-5327
- Szkordilis Flóra okl. építészmérnök

A munka elvégzésében közreműködött

- Hárs János
- Timár Gábor

Ügyvezető igazgató:

- Szkordilis Flóra

Szerkesztette

- Ongjerth Richárd

A munka készítői köszönetüket fejezik ki mindazoknak, akik munkájukat információkkal, tanácsokkal segítették.

2020 MUTK